

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

Pelopidas et M. Marcellus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

turpiter refert & ignominiosè dimissum à Syracusanis fuisse, quòd pecuniæ cupiditatem atq; inexplebilè eius in rebus gerendis essent avaritiam exosi. Quæ verò Pharaux Spartiates & Atheniensis Callippus Siciliae obtinendæ spe designauerunt sceleratè & perfidè, multi literis prodiderunt. At qui tandem & quibus freti opibus fuerunt hi tanta qui sperauerunt? Nempe superior exactum Syracusis sequutus est Dionysium, Callippus vnus apud Dionem ex ducibus fuit mercede conductorum militum. At Timoleon ad petentes & rogantes imperator missus Syracusanos, nec potentiam quærens, sed obtinere valens, quam illis acceperat volentibus & dantibus, terminum imperij & potestatis suæ in violentorum posuit excidio dominorum. Hoc in Paulo fit tamen memorabile, quòd tanto regno in ditione redacto, ne vno quidem teruncio rem reliquerit auctiorem, neque aspexerit vel attigerit pecuniã, quum tamen multa dona & præmia contulerit in alios. Non dico culpandum quòd splendidam domum & prædium acceperit Timoleonem. neque enim ex huiuscemodi occasione accipere turpe, sed non accipere est honestius: & cumulus virtutis, vbi licet, ostendentis non indigere. Quia verò vt corpore rigorem vel æstum facile tolerante, illud quod iuxta ad vices rectè comparatum vtrasque est, habetur robustius: ita animi integra sanitas & vires sunt, quas neq; res secundæ procacitate emolliunt vel liquefaciunt, neq; deiciunt calamitates. Videtur consummator Paulus, qui in duro casu & graui ex filijs luctu, nihilo humilior aut infractor quàm in rebus latis est visus. Timoleon verò, quum præclarum actum in fratre suo perpetrasset, non repressit animi motum ratione, verum poenitentia & mœrore depressus, concionem & forum viginti annos non sustinuit adspicere. Est verò defugienda turpitudine & timenda: at omnis infamiæ pudor est boni quidem ingenij & simplicis, non tamen excelsi.

A ἀκλεῶς φησὶν καὶ ἀπίμως ἀποπέμψαι Συρακοσίοις, φιλοπλουτίαν αὐτῷ καὶ ἀπλησίαν ἐν τῇ στρατηγίᾳ κατεργασάσθαι. ἃ δὲ Φαράξ, ὁ Σπαρτιάτης καὶ Κάλλιππος ὁ Ἀθηναῖος, ἐλπίζοντες ἀρξάν Σικελίας, παρενόμησαν καὶ παρεσπόνδησαν, ὑπὸ πολλῶν αἰαγέγραπται, καί τοι ἦνες ἢ πηλίκων κύριοι πῶδ' αὐτῶν ὄντες, οὗτοι βραῦτα ἤλπισαν, ὧν ὁ μὲν ἐκπεστώχετα Συρακοσῶν ἐθεράπευε Διονύσιον, Κάλλιππος δ' εἰς τὴν τῶν περὶ Δίωνα ξεναγῶν, ἀλλὰ Τιμολέων αἰτησάμενος καὶ δεηθεὶς πρὸς ἀποκράτωρ πεμφθεὶς Συρακοσίοις, καὶ δυνάμει οὐ ζητεῖν ἀλλ' ἔχειν ὀφείλων, καὶ ἔλαβε βουλομένων καὶ δίδόντων, ὡς ἐποίησατο τῆς αὐτῆς στρατηγίας καὶ δρεχῆς τὴν τῶν πῶδ' αὐτῶν δρεχόντων καταλείπειν. ἐκείνο μὲν τοῦ Αἰμίλιου γαμματόν, ὅτι τηλικαύτω βασιλείᾳ καταστρέψαμενος, εὐδὲ δραχμῆ μείζονα τι οὐσίαν ἐποίησεν. εὐδὲ εἶδεν, εὐδὲ ἤφατο τῶν χρημάτων, καί τοι πολλὰ δοῖς ἐπέρις καὶ δωροδοκίας. οὐ λέγω δ' ὅτι Τιμολέων μεμῶτος ἔστιν. οἰκίαν τε καὶ λιῶ λαβὼν καὶ χωρίον. οὐ γὰρ ὁ λαβὼν ἐκ βιοῦτων αἰσχρὸν, ἀλλὰ ὁ μὴ λαβὼν κρήτην καὶ παρρησίαν τῆς δρεχῆς, ἐν οἷς ἔξοισι ὅτι δεικνυμένης ὁ μὴ δεικνυμένη. ἐπεὶ δ' ὡς Κωμῆτος ῥήγος ἢ γάλλπος φέρει δυνάμενος, ὁ παρὲς ἀμφοτέρων δὲ πεφυκὸς ὁμοῦ τὰ μεταβολὰς ῥωμαλεώτερον, οὐ τῶν ψυχῆς ἀκράτος ἀκράτος ἀκράτος, καὶ οὐτε ὁ βίτη καὶ ὁ βίτη ὁ βίτη καὶ οὐτε Συμφορὰ κατενοῦσι. φαίνεται τελειότερος ὁ Αἰμίλιος, ἐν χαλεπῇ τύχῃ καὶ πάθῃ μεγάλῃ τῶν περὶ τοὺς παῖδας εὐδὲ τι μικρότερος εὐδὲ ἀσμενότερος ἢ ἀπὸ τῶν βίτη καὶ ἀτυχημάτων ὁραθεὶς. Τιμολέων δ' ἡμῶν παρὰ τὰς ἀδελφῶν, ἐκ ἀδελφῶν τῶν λογισμῶν παρὲς ὁ πάθος, ἀλλὰ μετὰ τοῖς καὶ λύπη κατενοῦσι, ἐπὶ τῶν εἰρησῶν ὁ βήμα καὶ τὴν ἀγορὰν ἰδὲν οὐχ ὑπέμεινεν. δὲ δ' τὰ αἰσθῶν φάσκει καὶ ἰδὲν, ὁ δ' παρὲς πᾶσαν ἀδελφίαν βίλας, ὅτι καὶ οὐ μὴ ἦτορ καὶ ἀπλοῦ, μέγιστος δ' οὐκ ἔχοντος.

PLUTARCHI

vita comparata

PELOPIDAE ET MARCELLI.

PELOPIDAS.

C A T O maior celebrantibus quibusdam hominē temerariæ & proicte in bello audaciæ, interesse ait, magni virtutem, an vitam vili pedas. Et rectè dixit. Siquidem miles Antigonis, ferox quidem, sed affecto corpore & habitu, palloris causam regi requirenti, dicitur reconditū morbum detexisse. Verum quū magna cura rex si quod remediū esset, nihil summe opis iussisset medicis prætermittere, restitutus ita sanitati, strenuus ille nō obiecit deinceps se discrimini, neq; præceps ruit in certamina. Quā conuersionem quū Antigonis exprobraret ei & miraretur, τὸ φιλοκίνδυνος εὐδὲ παλδαῖος ἐν τοῖς ἀγαθῶν. ὥστε καὶ τὸ Ἀντιγόνην ἐγκαλεῖν καὶ γαμματίζῃ τὴν μεταβολῆν.

PLUTARCHI

vita comparata

PELOPIDAE ET MARCELLI.

PELOPIDAS.

C A T O maior celebrantibus quibusdam hominē temerariæ & proicte in bello audaciæ, interesse ait, magni virtutem, an vitam vili pedas. Et rectè dixit. Siquidem miles Antigonis, ferox quidem, sed affecto corpore & habitu, palloris causam regi requirenti, dicitur reconditū morbum detexisse. Verum quū magna cura rex si quod remediū esset, nihil summe opis iussisset medicis prætermittere, restitutus ita sanitati, strenuus ille nō obiecit deinceps se discrimini, neq; præceps ruit in certamina. Quā conuersionem quū Antigonis exprobraret ei & miraretur, τὸ φιλοκίνδυνος εὐδὲ παλδαῖος ἐν τοῖς ἀγαθῶν. ὥστε καὶ τὸ Ἀντιγόνην ἐγκαλεῖν καὶ γαμματίζῃ τὴν μεταβολῆν.

« οὐ μὲν ὁ αἰθερὸς ἀπεκρύφατο τὸ αἶπιον, ἀλλ' εἶπεν, ὦ
 « βασιλεῦ, (ὦ με πεποίηκας ἀπελμότερον, ἀπαλλάξας ἐκεί-
 « νων τῶν κακῶν δι' αὐτὸ ζῆν ὀλιγρότερον. πρὸς τὸ τοῦ Φαίε)
 « καὶ Συβαρύτης αἴηρ εἶπεν πρὸς τὸν Σπαρτιάτην, ὡς οὐ μέγα
 « ποῖσαι θάνατον ἴπτεσσι τοῖς πολέμοις, ὑπὸ τῶν Ἰσοούτοις πόνοις
 « καὶ τοιαύτων ἀποφυγῆν δέαιτο. ἀλλὰ Συβαρείταις μὲν, ἐκ-
 « τετηκῶσιν ὑπὸ βυφῆς καὶ μετακίνας, ἀφ' ἧς τὸ πρὸς τὸν κλέον
 « ὀριμὸν καὶ φιλοτιμίαι, εἰκότως ἐφαίνοντο μισθὸν τῷ βίον οἱ μὴ
 « φοβέμενοι τὸ θάνατον Λακεδαιμόνιοι καὶ ζῆν ἠδύως, καὶ θνή-
 « σκην, ἀμφοτέρω ἀρετῇ παρήχοι, ὡς δὴ τοῖς ὀπτικῆδον,

Οἶδ' ἐ[γὼ φησιν] θάνατον, ἔζην ἡμέτεροι κλέον, ἔδδ' ὁ θνήσκων,

Ἀλλὰ τὸ ταῦτα καλῶς ἀμφοτέρω ἐκτελέσαι.

οὔτε γὰρ φυγὴ θανάτου μεμπτὸν, αἰ ὀρέγηται τις ἔβίου μὴ
 αἰσθῆσθαι οὔτε ὑπομοιῆ κλέον, εἰ μετ' ὀλιγορίας ἡύροτο τὸ
 ζῆν. ὅθεν Ὀμηροῦ μὲν αἰετὸς θάρρα λεωπάτοις καὶ μαχησ-
 τάτοις αἰδράς, ὅ καὶ καλῶς ὠπλισμένοις ἐξάγα πρὸς τὸς
 ἀγῶνας· οἱ δὲ τῶν ἑλλήνων ἰομοῦνται τὸ ῥίψασθαι κλάζου-
 σιν, οὐ τὸ ξίφος ὁδὸν ἀγῶνι πρὸς ἐμὸν διδάσκοντες ὅτι τὸ
 μὴ παθεῖν κακῶς πρὸς τὴν ἡττῆν ποίησαι τὸς πολέμοις, ἐ-
 κάστω μέλει πρὸς τὴν, μέλισσα δὲ ἄρχοντι πόλεως ἢ στρα-
 τῶματος, εἰ γὰρ (ὡς Ἰφικράτης διήρη) χερσὶ μὲν εὐόκησιν οἱ
 ψυλοῖ, ποσὶ δὲ ἰπποικῶν, αὐτῆ δὲ φάλαγγος ἑρῆα καὶ θώρα-
 κη, κεφαλῆ δὲ ὁ στρατηγός, ἔχ' αὐτὸ δόξεν αἰ ὑποκινδύων
 πρὸς ἀμελῆ καὶ δραστηρόμυθος, ἀλλ' ἀπόρτων οἷς ἡ ἑσπῆ-
 ρία γὰρ δι' αὐτὸ. καὶ τοιαῦτα. ὅθεν ὁ Κληκρεπίδας,
 καὶ πρὸς τὸν ἄλλο μέγας, ὅ καὶ πρὸς τὸν μάντιν εἶπεν. δεο-
 μῶν γὰρ αὐτὸ φιλαίθεοθαι θάνατον, ὡς τῶν ἱερῶν πρὸς ἡ-
 λωῶτων, ἔφη μὴ παρ' ἑνα εἶ) τὸν Σπάρτην μαχόμενος γὰρ
 εἰς τὸ καὶ πλείων καὶ στρατῶν ὁ Κληκρεπίδας· στρα-
 τηγῶν δὲ, τῶν ἀπόρτων εἶχε (ὡς ἀπὸ δυνάμιν,
 ὡς τε ὅ καὶ εἰς τὸ ταῦτα σωμαπόλυτο. βέλτων δὲ Ἀντί-
 γωνος ὁ γέρον, ὅτε ναυμαχίῃ πρὸς Ἀνδρον ἐμελλεν, εἰ πόντος
 « πῆρος ὡς πολὺ πλείους αἱ τῶν πολεμίων ἡνῆσ' εἶεν, Ἐμὲ δ' αὐ-
 « τὸν ἔφη) πρὸς πόσας ἀπὸ τῆς; μέγα δὲ τὸ δέχῃς, ὡς πρὸ
 « ὅστι, ἀξίωμα ποιῶν μὲν ἐμπειρίας καὶ ἀρετῆς ἑσπῆρομυθῶν
 « ἡς πρὸς τὸν ἔργον ὅστι, ὡς τῶν τ' ἀπόρτων ἄλλα σῶζοντα. δὲ
 « καλῶς ὁ Τιμοθεός, ὅτι δὲ κληκρεπίδου ποτὲ τοῖς Ἀθηναίοις τὸ
 « Χάρητος ὠτειλάς ἵνας ἐν τῷ (ὡς ἀπὸ π, καὶ τῶν ἀπὸ δυνάμιν
 « χη ἀφ' ἑκατέρωθεν, Ἐγὼ δὲ (εἶπεν) ὡς λίαν ἡμῶν δυνάμιν
 « μου πολιτορχεῖν Σάμων, ἐγὼ δὲ ἔπεσε βέλος, ὡς μείρακι ὠ-
 « δέσσειν ἐμαυτὸν χρωόμενος ἢ κατ' ἐστρατηγῶν καὶ ἡγεμόνα δυ-
 « νάμειως ἑσπῆρομυθῶν. ὅπου μὲν γὰρ εἰς τὰ ὄλα μεγάλῃ φέρῃ
 « ῥῆπιον ὁ τὸ στρατηγῶν κίνδυνος, ἐν ταῦτα καὶ χεῖρ καὶ
 « ὡς ἀπὸ πρὸς τὸν ἀφ' ὅσων, χερσὶν φέρσαντα τοῖς λέγεισιν
 « ὡς χεῖρ τ' ἀγαθὸν στρατηγῶν, μέλισσα μὲν ὑπὸ γήρωσ, εἰ
 « ὅ μὴ, γέροντα θνήσκων· ὅπου δὲ μικρὸν τὸ πρὸς ἐπιτόμιον
 « ἐκ τῶν κληκρεπίδου, ὅ δὲ τὸν σωμαπόλυτα σφα-
 « λῆτος, ὅσθ' εἰς ἀπαγῆν στρατῶν πρὸς τὸν, κινδύων
 « πρὸς τὸν κληκρεπίδου στρατηγῶν. ταῦτα δέ μοι παρέστη πρὸς ἀνα-
 « φωνῆσαι γράφο πὸν Πελοπίδου βίον καὶ τὸν Μαρ-
 « κέλλου, μεγάλων ἀνδρῶν, πρὸς ἀλόγως πεσόντων. καὶ γὰρ
 « χεῖρ χερσὶν μαχησάται ἡρόμυθοι, καὶ στρατηγῶν
 « ὅτι φανερὰταις κοσμήσαντες ἀμφοτέρω τὰς πατερί-
 « δας, ἐπὶ δὲ τῶν βαρυτάτων ἀνταγωνιστῶν ὁ μὲν Ἀντίβαν
 « ἀπὸ τὸν ὄλα πρὸς (ὡς λέγεται) τρεῖς ἀμύμον·

A non celavit ille causam, ac, Tu me, inquit, reddi-
 disti, rex, timidior, qui ijs me malis explicuisti,
 quamobrem non laborabam vivere. Ideo de
 Spartiatis quidam Sybarites dicitur pronuntias-
 se, quo tantis laboribus & ea defungantur vita,
 non magni ducere eos mortem in bello oppete-
 re. Cæterum Sybaritis quidem luxu diffuenti-
 bus & mollitia, iure videbantur odisse vitam illi
 qui ob virtutis ardorem & studium mortem non
 exhorrescebant. Lacedæmonij vtrunque, & vi-
 uere & mori libenter, virtuti tribuebant, vt decla-
 rat funebre carmen,

B Hi (enim inquit) cecidere, bonum non vitam aut ce-
 dere fato.

Rati, at vrung, horum sine locasse bono.

Neque enim mortis reprehendenda fuga sit, si
 quidem vitam non turpiter appetas, neque com-
 mendanda expectatio, si coniuncta cum odio sit
 viuendi. Vnde fortissimos quosque & bellicosif-
 fimos viros educit vbique ad certamen Home-
 rus accuratè armatos. Apud Græcos etiam legis-
 latores eum qui clypeum proiecit puniunt, non
 eum qui gladium vel hastam: docentes, nequid
 mali patiat, priorem cuique curam ducen-
 dam, quàm vt hostibus inferat, præsertim magi-
 stratui aut duci. Nam si (vt distinxit Iphicrates)
 leuis armatura manibus similis est, pedibus equi-
 tatus, pedites pectori & thoraci, capiti imperator:
 non sui curam periculo se exponentem temere
 & ferocientem dicas abijcere, sed omnium quo-
 rum ex ipso dependet salus, & contra. Itaque
 Callicratidas, magnus cætera vir, parum rectè
 respondit vati. Quum enim hic oraret eum vt
 mortem declinaret, quam denunciarent exta,
 non in vnus anima respondit positam Spartam.
 Siquidem cum pugnaret, vnus erat, & quum na-
 uigaret, vel stipendia faceret Callicratidas: sed
 quum dux esset, vim erat in se complexus vni-
 uersorum. Ita vnus iam non erat, quicum tam
 multa simul corruerent. Præclarius senex Anti-
 gonus, quum nauali prælio esset ad Andrum de-
 certaturus, & quidam longe plures diceret esse
 hostium naues, At me ipsum, inquit, quàm multis op-
 pones? Nempe maiestatem meritò extollit impe-
 rantis peritia & virtute succinctam, cuius pri-
 mum munus est vt seruet eum qui conseruat om-
 nia. Vnde scitè Timotheus quum apud Athe-
 nienfes aliquando cicatrices corpore acceptas o-
 stenderet Chares, & traiectum hasta clypeum, At
 me, inquit, quàm puduit, quum propè oppugnan-
 tem Samum cecidit telū, quòd gessissem me præ-
 cipitantius quàm tanti exercitus duci & impera-
 tori conueniret. Vbi enim magnum ad summam
 adfert periculum ducis momentum, hic neque
 manibus neque corpori est parcendum, repudia-
 tis ijs qui iactant debere bonum imperatorem
 maxime ex senio, sin minus senem mori: at vbi
 paruum ex re bene gesta est operæ pretium, & si-
 quid titubatū sit, corruunt vniuersa, nemo tum
 militis operam, quæ discrimen secum trahat du-
 cis, desideret. Hæc mihi Pelopidæ vitam & Mar-
 celli describenti, insignium viroꝝ, qui inconsul-
 ta morte perempti fuerunt, præfari venit in men-
 tem. Quum enim manu imprimis strenui fuif-
 sent, & clarissimis expeditionibus vterq; patriam
 suam decorasset, adhæc ex sæuissimis aduersarijs,
 Annibalem hic inuictum princeps, (vt fama est)

τεπαγιδύοι γὰρ ἐν τοῖς ὀπλίταις μετ' ἀλλήλων, καὶ μαχόμενοι πρὸς τοὺς Ἀρκάδας, ὡς ἐνέδωκε ὁ κατ' αὐτοὺς κέρως τῷ Λακεδαιμονίῳ, καὶ ἐπὶ τὴν πολλὰν ἐγεγνήθη, σιωπῶντες ἡμιούρτο τοὺς ὑπερθεσμούς· καὶ Πελοπίδας μὲν, ἐπὶ τὰ τεράσια λαβὼν ὄναρτα, πολλοὺς ὑπερθετῆρ' ἢ νεκροὺς ὁμοῦ φίλοις καὶ πολεμίοις· Ἐπαμεινώνδας δ', καὶ ἄλλοι ὁμοίως ἔχον αὐτὸν ἠγούμενος, ὑπὸ τῷ Σώματι καὶ τῷ ὀπλῶν ἔστη πρὸς ἐλθόντων, καὶ διεκινδύωσεν πρὸς πολλοὺς μόνος, ἐγνώκως ἀποθανεῖν μάλλον ἢ Πελοπίδῳ ἀπολιπὼν κείνου. ἦδη δ' καὶ τοῦτο κακῶς ἔχοντος, καὶ λόγῳ μὲν εἰς ὁ σῆτος, ξίφει δ' εἰς τὴν βραχίονα τετραμῆδου, πρὸς ἐβούλησεν ἀπὸ τατέρου κέρως Ἀγνοίπολις ὁ βασιλεὺς τῷ Σπαρτιατῷ, καὶ ἀπεποίησεν ἀελπίτως αὐτοῖς ἀμφοτέρωθεν. μὲν δ' αὖτα, τῷ Σπαρτιατῷ λόγῳ μὲν ὡς φίλοις καὶ Συμμαχοῖς πρὸς ὑπερθεσμῶν τοῖς Θεβαίοις, ἔργῳ δ' ὁφείνηται τῇ πόλει καὶ τῷ δυνάμει ὑφορμῶντων, καὶ μάστιγα τῷ Ἰσμηνίῳ καὶ Ἀνδροκλείδῳ μιθῶντων ἐπαρθεία, ἧς μετείχετο Πελοπίδας, φιλελεύθερον ἄμα καὶ δημοτικῶς ἔτι δοκῶσαν, Ἀρχίας καὶ Λεοντίδας καὶ Φίλιππος, ἀνδρες ὀλιγαρχικῆ καὶ πλούσιοι, καὶ μέτερον ὁδοῦν φρονοῦντες, ἀναπειλοῦσι Φοιδίδῳ τὸν Λάκωνα μὲν στρατῶν ἀποπορεύμενον ἐξ ἀφῆτος καταλαβὼν τὴν Καδμείαν, καὶ τοῖς ὑποεναπιουμένοις αὐτοῖς ἐμβαλόντα, πρὸς ὁ Λακεδαιμονίαν ὑπέχεσθαι ἀρμόσασθαι δὲ ὀλίγων τῶν πολιτείαν. περὶ αὐτοῦ δ' ὁ κείνου καὶ μὴ πρὸς δοκῶσι τοῖς Θεβαίοις ὑπερθεσμῶν, ἡσιμοφορίων ὄντων καὶ τῆς ἀκρας κυριεύσαντος, Ἰσμηνίας μὲν σιωπαρπαθεῖς καὶ κρημαθεῖς εἰς Λακεδαίμονα, μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἀνῆλθον. Πελοπίδας δ' καὶ Φερένικος καὶ Ἀνδροκλείδας, μὲν Συγγῶν δῆλον φέροντες ἐξεκνήρῳσαν. Ἐπαμεινώνδας δ' καὶ ἄλλοι ἐμεινε, τὰ καταφρονηθῆναι μὲν φιλοσοφίας, ὡς ἀπεργμῶν, ἀφ' ὅ περὶ αὐτοῦ, ὡς ἀδυνάτους. ἐπεὶ δ' Ἰσμενίῳ Λακεδαιμόνιοι Φοιδίδῳ μὲν ἀφείλοντο τῆς ἀρχῆς, καὶ δίκαια δραχμῶν μιλιάσιν ἐζημίωσαν, τὴν δ' Καδμείαν ὁδοῦν ἦσαν φρονοῦντες κατῆρον, οἱ μὲν δῆλοι πρῶτες Ἐλλήνες ἐθαύμαζον τὴν ἀποτίαν, εἰ τὸν μὲν πρὸς ἔσαντα κλάζουσιν, τὴν δ' πρὸς ἔσαν δοκιμάζουσιν, τοῖς δ' Θεβαίοις τὴν πᾶντερον ἀποβεβληκῶσι πολιτείαν, καὶ καταδεδουλωμένοις ὑπὸ τῷ πρὸς Ἀρχίας καὶ Λεοντίδῳ, ὁδοῦν ἐλπίσῃ πρὸς ἀπαλλαγῆναι τῆς τυραννίδος, ὡς ἔωσαν τῇ Σπαρτιατῷ ὑπερθεσμῶν ἠγούμενος, καὶ καταλυθῆναι μὴ δυναμῶν, εἰ μὴ ἦν ἄρα παύσθην κακείνοις γῆς καὶ θαλάσσης ἀρχόντας. οὐ μὲν δὲ οἱ πρὸς Λεοντίδῳ, πικρῶν ἠγούμενοι τοῖς φυγάδας Ἀθηνῶσι δὲ αὐτοῖς ἐβν, τὰ τε πλήρη πρὸς φιλοῖς ὄντας, καὶ ἡμιῶν ἔχοντες ὑπὸ τῷ καλῶν καὶ ἀγαθῶν, ἐπεβούλητον αὐτοῖς κρύφα· καὶ πέμψαντες αἰθρῶν ἀγῶνας, Ἀνδροκλείδῳ μὲν ἀποκτινύουσι δόλω, τῷ δ' ἠγῶν ἀφῆμῶν τῶν ἠγῶν. ἦκε δ' καὶ πρὸς Λακεδαιμονίαν γράμματα τοῖς Ἀθηνῶσι, πρὸς τῶν ἠγῶν μὴ δεχέσθαι μηδὲ πρὸς ἀκινῆν, ἀλλ' ἐξελθόντων τοῖς φυγάδας, ὡς κεινοὺς πολεμίοις ὑπὸ τῷ Συμμαχῶν ἀποδεδειγμένοις. οἱ μὲν οὖν Ἀθηνῶσι πρὸς τὰ πᾶντερον αὐτοῖς καὶ Συμφυτοῖν ἔτι ὁ φιλελευθέρων, ἀμειβόμενοι τοῖς Θεβαίοις, μάστιγα σιωπηροῖς ἡγορούμενοι τὰ δῆμον καταλαβῆναι, καὶ ὑποσταθῆναι, εἰς τῶν Ἀθηνῶν ὅτι τοῖς τυραννίς ὀπλῶν ἀφ' ὅ τῆς Βοιωτίας κρημίζῃ, μηδὲνα Βοιωτῶν ἀκρῶν, μηδὲ ὁδοῦν, ὁδοῦν ἠδὲ κησαν τοῖς Θεβαίοις. ὁ δ' Πελοπίδας, καὶ ἄλλοι ἐν τοῖς νεωτάτοις ὄν, ἰδία ὁ καὶ ἔκαστον ἐξ ἑαυτοῦ τῷ φυγάδῳ· καὶ πρὸς ὁ πλῆθος ἐποίησαντο λόγους,

A Quum enim inter pedites locati vna essent aduersus Arcadas, vt gratum retulit Lacedæmoniorum cornu, in quo ipsi stabant, multique terga vertebant, testudine obnixi sunt ijs qui se intulerunt. Ac Pelopidas septē acceptis aduersis vulneribus super acruum cadauerum sociorum pariter & hostium corruit. Quem etsi haberet Epaminondas pro deplorato, processit tamen ad protegendum corpus eius & arma, multisq; se vnus obiecit, certus prius occumbere quam Pelopidam deferere iacentem. Iam ipso etiam grauiter affecto, quū pectus hasta, gladio brachium esset vulneratum,
 B ecce ab altero cornu rex Lacedæmoniorum Agesipolis succurrit ijs, amboq; præter spem eripuit. Posthac quum Lacedæmonij cum Thebanis in specie vt amicis & socijs agerent, reuera spiritus ciuitatis Thebanæ, & potentiam haberent suspectam, præcipue verò Ismenia & Androclida odifent factionem, in qua erat Pelopidas, quam esse putabant libertatis studiosam & popularem, Archias, Leontidas, & Philippus, homines paucorū ditionis cupidi, locupletes ambitiosique, egerunt apud Lacedæniū Phœbidam, vt traducens illac exercitum occuparet ex improuiso Cadmiā, expulsisq; aduersarijs, temp. paucorum principatu Lacedæmoniorū iuri obnoxiam redderet. Qui impulsus, nec opinantes Thebanos festo Ceteris, adortus est, captaque arce Ismenias vinctus ac raptus Lacedæmonem, paulo post est necatus. Pelopides, Pherenico, Androclide, qui multis cum alijs fugæ consuluerant, indicitur exilium. Epaminondas verò, quod ob Philosophiæ studium velut quietus, & ob paupertatem contemneretur velut inops, domi se continet. Postquam abrogauerunt Lacedæmonij Phœbidæ imperium, multamque dixerunt centum millium drachmarū, nihilo tamen minus Cadmiā cum præsidio tenuerunt,
 D reliqui per Græciam quidē omnes quid hoc monstri esset mirabantur, quod autorem punirent, factum comprobarent. Thebanis verò, qui veteri exuti reip. forma ab Archia & Leontida tenebantur oppressi, ne sperare quidem vllam supererat liberationem à tyrannide, quam Spartiarum vallatam opibus euerti videbant non posse, nisi quis simul illis terræ marisque imperiam extorqueret. At certior factus Leontidas hære Athenis exules, acceptosque plebi & in honore esse apud bonos viros, struit clam ijs insidias, ac per homines ignotos Androclidam interficit dolo, ceteri elabuntur ei. Redduntur etiam Lacedæmoniorum Atheniensibus literæ, quibus imperauerunt ne reciperent exules, neve eos concitarent, sed tanquam à socijs declaratos communes hostes exterminarent. Verum Athenienses cum inueterata sua & genuina humanitate, tum vt gratias referrent Thebanis (qui cum populum in primis ad reditum in patriam adiuuerant, sciuerantque, si quis Atheniensium arma per Bœotiam aduersus tyrannos ferret, neminem id audire aut videre Thebanorum) omnem iniuriam ab ijs abstinerunt. Pelopidas verò, licet inter adolescentiores foret, priuatim singulos exules inflammat, & ad eos in conciliabulis verba faciebat,
 F

neq; honestum neq; pium esse, vt oppressam feru-
 uitate & praesidio vinctam imposito relinquerent
 patriam, ipsi vero sua securitate & salute acquie-
 scerent, suspensique ex Atheniensium plebiscitis,
 supplicesque semper colerent oratores, & eos qui
 impellere multitudinem valerent, verum pericli-
 tandum esse de summa rerum, proposita pro ex-
 emplo Thrasymbuli audacia & virtute, sicut ex The-
 bis ille erumpens obtriuerat Atheniensium tyran-
 nos: ita vt ipsi quoque mouentes ex Athenis The-
 bas in libertatem assererent. Vbi hic cum assensu
 auditus est, mittunt occulte ad amicos qui illic
 remanserant, & quae deliberauerant aperiant. Il-
 li comprobant consilium, ac Charon, qui nobilif-
 simus erat, offert domum suam: Philidas effecit
 vt scriba crearetur Archiae & Philippi, qui erat per
 id tempus polemarchi. Epaminondas incenderat
 iam dudum iuuentutem. Nanque praecipiebat,
 in gymnasijs vt prehenderent Lacedaemonios,
 & cum eis luctarentur. deinde ex victoria & pal-
 ma quum ouantes videret, castigabat eos, magis
 pudendum ipsis esse, si quibus tantum praesta-
 rent robore, his per locordiam feruirent. Die ad
 rem patranda dicta, visum exulibus est, vt Phe-
 renicus, dum alios cogit, Thriasijs subsisteret, pau-
 ci autem ex iunioribus susciperent periculum
 praegrediendi in urbem: quibus siquid grauius co-
 tingeret ab hostibus, vt caeteri omnes curandos
 susciperent eorum liberos & parentes. Huic dis-
 criminis princeps offert sese Pelopidas, mox Me-
 lon, Damocles & Theopompus, viri summo lo-
 co nati, atque inter se caetera amici & fidi, sed pro
 gloria & virtute semper aemuli. Hi quum amplexi
 essent eos qui illic manebant, & nuntium ad Cha-
 ronem praemisissent, amicti lacernulis profecti
 sunt. Traxerunt secum canes venaticos, & varos
 ferebant, necui in via suspicionem mouerent, sed
 venari & vagari alias viderentur. Vt vero praemi-
 sus ab his nuntius Charonem adiit, atque illos in
 itinere retulit esse, ipsius Charonis ne instans qui-
 dem periculum immutauit animum, sed vir fortis
 extitit, praebuitque domum suam. Ac Hippostheni-
 das quidam, non ille quidem vir malus, imò & pa-
 triae amans & exulum studiosus, verum animo
 non perinde firmo, vt occasio praecipuus & praesen-
 tes postulabant res, quasi aestuans ad magnitu-
 dinem discriminis quod in manibus erat, atque
 vix tandem animaduertens Lacedaemoniorum
 ipsos imperium quodammodo concutere, fre-
 tosque inopibus exulibus tentare illorum con-
 uellere potentiam, domum digressus mandat
 clam per amicum quendam Meloni & Pelopi-
 dae, rem in aliud tempus extruderent, redirent-
 que Athenas, commodiorem opportunitatem
 expectaturi. Chlidoni nomen erat nuntio. Hic
 ad se domum perrexit, eductoque equo poposcit
 fraxnum. Haesitante vxore eius, quum non esset
 ad manum, referenteque cuiuspiam se id ex neces-
 sarijs commodasse, iurgia primum inter eos, mox
 maledicta exorta, imprecante muliere ei & alijs
 a quibus mitteretur, infaustum iter. Itaque quum
 multum diei in his rixando consumpisset, & F
 verteret casum in omen Chlidon, deposuit
 prorsus praefectionem, atque ad alia se conuertit.

ως ουτε χαλόν ουτε οσον εστι δουλεύουσαν τιω πατρίδα κ
 φρουρουμένηω παροειν, αλεις ο μόνον ο σωζεσθαι κ
 ζην αγαπωντας, εκκρέμασθαι τω Αθιωσι ψηφισμω, κ
 δεσποδην, υποπεπωκόςας αει τοις λέγειν διωαμύοις, κ
 πείθην τ' οχλον. Αλλα κ κινδωλυτέον υπο τω μεγίστω,
 ποδιδήμα θεμύοις τ' Θερασιβούλου πόλμω κ ζρετιω,
 ίνα ως εκθίος εκ Θεβων παρτερον ορμηκεις κατέλυσε
 τοις εν Αθίωας τυράνναις, ούτως αλεις πάλιν εζ Αθιωων
 παρελθόντες, ελθθερωσσαι τας Θεβας. ως ούω έπεισε ταυτα
 λέγων, πέμπουσιν εις Θεβας κρυφα παρς τοις υπολεδημ-
 μύοις τ' φίλων, τα δεδωμένα φερόντες. οι ο σωεπήνοω,
 κ Χάρων μύ, ος παρ ίω όπι φανέσασ, ώμολόγησεν τιω οί-
 κίαν παρζεν. Φιλίδας ο διεπαρζεσθαι τω παει Αρχίαν κ
 Φίλιππον γραμματεδς ηρέσθαι πολεμύρχωύτων. Επαμφ-
 νώιδας ο τοις νέοις πάλαυ φρονηματος ην έμπεπληκός, εκέ-
 λθε γαρ εν τοις γυμνασίοις όπι λαμβάεσθαι τω Λακε-
 δαμωίων κ παλαφν είτα, ορων όπι τω κρεττην κ παεισθαι
 γαυρουμύοις, επέπληθην, ως αζμύεσθαι μάλλον αλεις
 παροσηκην ει δουλεύοισι δι αιανθρίαν, ών τοσοδον τ' ρώμης
 ζφ φέροισιν. ημέρας ο παρς τιω παρζεν οεισθίσης, εδδ-
 ζε τοις φυγάσι, τοις μύ δήοις σωαζαζόντα Φερένικην εν τω
 Θειασίω παειμύφν, ολίγοις ο τω νεωτάτων παζαδήςεσθαι
 παρσελθην εις τιω πόλιν. εαν δε τι πάθωσιν υπο τω πολ-
 λεμίων ούτοι, τοις δήοις όπι μελζεσθαι παρζας όπως μήτε
 παίδες αυτω, μήτε γυίς ενδής εσονται τω αιανγκίων. υφί-
 σαται ο τιω παρζεν Πελοπίδας παρς, είτα Μέλων κ
 Δαμοκλειδης κ Θεόπομπος, αδρες οίκων τε παρς, κ
 παρς άλλήλοισ πάλλα μύ φιλικός κ πισκός, υπο τ' ο
 δόξης κ ανδρείας αει φιλονείκας έχοντες. ηρωμύοι οί
 Συμπωρτες δώδεκα, κ τοις ζπολεμύοις αατασάμωοι,
 κ παρπέμφαιτες αγγλον τω Χάρωνι, παρσηζην εν χα-
 μυδίοις, σκύλακας τε θηρωπικας κ σάλικας έχοντες, ως
 μηδε εις υποπιδίοι τω εντυζαρόντων καθ' οδον, άλλ' α-
 λύοντες δήως πλδμάσθαι κ κληγην δοκειεν. επει ο περ-
 φθεις παρ αυτω αζηγος ηκην παρς τ' Χάρωνια, κ καθ'
 οδον ούτας εφραζεν, αυτος μύ ο Χάρων οδθε υπο τοδ δήνοδ
 πλησιάζοντος επρεφέπι της γώμης, άλλ' αιηρ αγαθος ίω κ
 παρζε τιω οίκίαν. Ιπποσθενίδας δε πς, ου πονηρός μύ, άλλ-
 ζα κ φιλόπατερις κ τοις φυγάσιν δύνους αιθεροπος, εν-
 δής ο πόλμης τοσαύτης οσης, τε κρεός οζύς ών αι τε υπο-
 κείμωυ παρζεζς απήπιω, ως παρ ίλιγιάσας παρς το μέ-
 γετος πυ αγώνος εν χερσι ηρωμύου, κ μόλις ποτε τω λο-
 γισμω Συμφρονησας όπι εσπον ία τιω τω Λακεδαμω-
 νίω θαδύοισιν ζρχίω, κ της εκθην διωάμωως υπο-
 σθώνονται κατάλειν, πς θύσαντες ζπίρεις κ φυγαδι-
 κεις ελπίσιν' απελθών οίκαδε σαπη, πέμπφ ίνα τω φί-
 λων παρς Μέλωνα κ Πελοπίδω, αιανθήςεσθαι κελδών
 εν τω παρόντι, κ παειμύφν βελτίονα κερων, αθης απαλ-
 λαζήτας εις Αθίωας. Χλίδων ίω όνομα τω περιφθην-
 πι, κ κτ' σουδύω είκαδε παρς αυτον τεραπόμωος, κ
 τ' ίππον ζεαζαζών, ήπει τ' χαλιόν. ζπορουμύης ο της
 γωακός, ως οκείχε, διωάμ ίνι τω σιωήτων λεγρούσης,
 ζωιδρεία παρσηζον ήσαν, είτα δις φημίαι, της γωακός επα-
 ρωμύης αυτα τε κρεός οδδύς εκείνω κ τοις πέμπουσιν' ως τε κτ' Χλίδωνα πολυ της ημέρας αιανλώσασαι παρς
 τοις δι' οργίω, αμα ο κτ' Συμβεσηκός οίωισάμωον, αφθηναι τιω οδον όλως, κ παρς άλλόπι τρέπεσθαι.

suspiratus à nullo certo autore emanasse indici-
 um, Etiam atque etiam videte, *inquit*, ne inanis vos
 conturbet rumor. veruntamen considerabo ampli-
 us: nihil est enim fortassis vilipendendū. id Phi-
 lidas quoque præsens collaudavit. Ita abducit Ar-
 chiam, rursusque multo vino emergit, ac com-
 porationem illa de mulieribus spe traducit. Re-
 gressus Charon domum, vt offendit illos non ad
 victoriam aliquam accinctos, vel salutem speran-
 tes, sed vt nobili morte casuros & cum multo ho-
 stium sanguine, rem ipsam aperit Pelopidæ, apud
 reliquos ementitur fictos quosdam Archiæ alijs
 de rebus sermones. Ecce autem nondum pri-
 ma præterierat, quum alteram his fortuna immit-
 tit procellam. Aderat enim missus Athenis ab Ar-
 chia hierophante ad Archiam cognominem ho-
 spitem huius & amicum nuntius cum litteris,
 quæ non frigidam continebant neque fictam su-
 spicionem, sed (quod postea cognitum est) ex-
 actè omnia quæ gererentur explicabant. Attune
 ad Archiam admissus temulentum tabellarius,
 reddita epistola, Hanc qui misit, *inquit*, ilicò vt
 legas eam mandat: de ferijs enim scripta est. Hic
 arridens Archias, *Ergò*, *inquit*, *in crastinum seria*.
 Simul acceptam epistolam subijcit puluino, ac
 denuo Philidæ ad institutum sermonem aures
 præbet. Hoc dictum vulgari prouerbio vsurpa-
 tur etiamnum apud Græcos. Quum iam matu-
 ra res videtur, bipertito eruperunt, Pelopidas &
 Damoclidas in Leontidam & Hypatem, qui
 vicinas ædes habebant: Charon & Melon in Ar-
 chiam & Philippum, inducta thoracibus veste
 muliebri, atq; ad inumbrandam faciem densis co-
 ronis redimiti abiignis & piceis. Vnde quum pri-
 mum ianuz triclinij adstiterunt, plausum illi &
 tumultum cierunt: rati, quas iam pridem expecta-
 bant, adesse mulieres. Postquam verò vndiq; cir-
 cumspecto cõuiuio, singulisq; accumbentium ex-
 acte notatis, strinxerunt enses, & per mensas inuo-
 lantes in Archiam & Philippū, qui essent demon-
 strarunt: paucos ex conuiuiis monuit Philidas vt
 quiescerent, cæteros, qui resistere cum polemarchis
 moliebantur, eosque protegere, perfacile vi-
 no graues trucidauere. At Pelopidas cum suo glo-
 bo plus habuit tunc negotij: siquidem sobrium &
 valentem virum adoriebantur Leontidam. Fores
 occlusas (iam enim dederat se quieti) repererunt,
 diuque pulsantes audiuit nemo. Vix tandem mi-
 nister, qui percepit pulsantes, prodijt ex ædibus,
 & repagulum amouit. Simul atque laxantur &
 remittuntur fores, vno agmine irrupentes, pro-
 strato famulo, ruunt ad cubiculum illius. Leon-
 tidas autem ex pulsu & cursu id quod erat conij-
 ciens, eiecit se lecto, stringitque gladium, sed o-
 mittit lucernas extinguere & in tenebris ipsos in-
 ter se committere: nunc multo lumine cõspectus,
 ad ianuam ijs cubiculi occurrit, primum illatum
 vulnerat & occidit Cephisidorum. Eo prolapsò,
 cum secundo Pelopida manus conferit. Diffici-
 lem qua arcta ianua, qua impedimentum iam
 mortui iacentis Cephisodori duramque pu-
 gnam facit. Tandem superior Pelopidas euadit,
 καταβήσιν τὰ λύγνα, καὶ ἀφ' ὁπίσθου αὐτοῦ εἰσὶν αἰ-
 μήμος, ἡρώτα πρὸς τὰς θυλάκας αὐτοῦ τὸ χαλκίον, καὶ τὸν
 πρῶτον εἰσὶν ἵα Κηφισόδωρον πάντας κατέβα-
 λεν. πεσόντος δ' αὐτοῦ, δεύτερον σιωπέπλεκτο τὰ Πελοπίδα·
 καὶ τὴν μάχην χαλεπὴν ἐποίησεν καὶ δύστη-
 ρον ἢ σήϊότης τῶν θυράων, καὶ κείμνος ἐμποδὼν ἡδὴ νεκρὸς ὁ
 Κηφισόδωρος. ἐκράτησε δὲ οὖν ὁ Πελοπίδας,

A ἡσυχίας ἀπὸ τοῦ δόθεν τὸ ἔπισημὸν γεγενῆσθαι τὴν μὴ-
 σιν, Ὁρᾶτε οὖν (ἔφη) μὴ κενὸς τις ὑμᾶς ἔραται τῆς λό-
 γης. οὐ μὲν γὰρ ἀλλὰ καὶ σκέψομαι. ἀλλὰ γὰρ ἴσως μηδεὶς κατα-
 φρονῆν. ταῦτα καὶ Φιλίδα παρὼν ἐπήνη, καὶ τὴν Ἀρχίαν ἀπα-
 γαγὼν αὐτῆς εἰς ἀκρατον πολὺν κατέβη, καὶ τὰς περὶ τῶν
 γυναικῶν ἐλπίσιν διεπαυδαγῶν τὸ τὸπον. ὡς δὲ ἐπὶ ἀνελ-
 θενὸν Χάρων οἴκαδε, καὶ διεσπασμένους τοὺς ἀνδρας ἐ-
 ρεν, οὐχ ὡς αὐτὰ ἰκίω ἢ Ὡτηρίδην ἐλπίσιν, ἀλλ' ὡς
 ἀποθανουμένων λαμπερῶν καὶ μὲν φόου πολλοῦ τῶν πολε-
 μίων, ὁ μὲν ἀληθῆς αὐτοῖς ἔφραζε τοῖς περὶ τὴν Πελοπί-
 δην πρὸς τὴν πρὸς αὐτῶν ἐπίστατο, λόγους ἰσχυροῦς τῆς Ἀρχίου
 περὶ παραγμάτων ἑτέρων πλασάμενος. ἐπὶ δὲ τῶν πρῶτον
 τῶν ἀφροσύμων, δεύτερον ἐπήνη τὴν τύχην χηρῶν τοῖς ἀν-
 δράσιν. ἦκε γὰρ τις δὲ Ἀθηνῶν τῶν Ἀρχίου τῆς ἱεροφάν-
 τος, πρὸς Ἀρχίαν τὸ ὄνομα, ξείον ὄντα καὶ φίλον, ἔπιση-
 λῶν χηρῶν, οὐ κενὴν ἔχουσαν ἑσθὴν πεπλασμένον ἡσυχ-
 νοῖον, ἀλλὰ ὡς ἔφαθε περὶ τῶν παρασπασμένων φά-
 σκουσαν, ὡς ἕτερον ἐπεγνώσθη. τότε δὲ μεθύνοντι τῶν Ἀρχία
 πρὸς αὐτῶν ὁ γραμματόφορος, καὶ τὴν ἔπισημὸν ἔπισημῶν,
 Ὁ ταῦτις (ἔφη) πέμψας, ἐκέλευσε δόξας ἀναγνῶναι πε-
 ρὶ ἀποδιδόντων γράφων γεγραμμένα. καὶ ὁ Ἀρχίας μειδέσας,
 Οὐκ ἔστιν εἰς αὐτοῖς (ἔφη) ἀποδιδόναι. καὶ τὴν ἔπισημὸν δε-
 ξάμενος, ἡσυχὸν ἔφραζε καὶ ἐπέστηκεν. αὐτὸς δὲ πάλιν
 τὰ Φιλίδα περὶ ὧν ἐτύχησεν ἀφροσύμωνι πρὸς αὐ-
 τῶν. ὁ μὲν οὖν λόγος οὗτος, ἐν παρομιᾷ τῆς ἀφροσύμ-
 νος, μὲν κενὴν ἔφραζε περὶ τοῖς Ἑλλησι. τὸ δὲ πρὸς αὐτῶν
 δοκίμως ἐγένετο τὸ οἰκεῖον κερὸν ἀξίωμα, διὰ διελοῖτες
 αὐτοῖς, οἱ μὲν περὶ Πελοπίδην καὶ Δαμοκλείδην, ἔπι τὴν
 Λεοντίδην καὶ τὴν Ἰπάτιον ἐπὶ δὲ ἀλλήλων οἰκιστῶν, Χάρ-
 ρων δὲ καὶ Μέλων, ἔπι τὴν Ἀρχίαν καὶ Φίλιππον. ἐσθῆτας ἐ-
 πενιδεμένους χηρῶν τοῖς θάραξι, καὶ δασεῖς τεφαῖτοις
 ἐλακῆς τε καὶ πύκνης περικείμενοι, κατασπασμένους τὰ παρὸ-
 σματα. δὲ καὶ τὴν θυράων τῶν Συμποσίου ἔρατον ἔπισημῶν,
 κρότον ἐποίησαν καὶ ἰσχυρόν, οἰκιστῶν ἀπὸ πάλαι πρὸς πεδῶν
 γυναικῶν ἦσαν. ἐπειδὴ περὶ βλάβαντες ἐν κύκλῳ τῶν Συμπο-
 σίων, καὶ τὴν κατακεκλιμένων ἕκαστον ἀκριβοῦς καταμαρτόντες,
 ἐσπασάντο τὰς μάχας, καὶ φερόμενοι δὲ τῶν τραπεζῶν
 ἔπι τὴν Ἀρχίαν καὶ Φίλιππον, ἐφαίνοντο οἱ αὐτῶν ἦσαν. ὀλίγους
 μὲν ὁ Φιλίδας τὴν κατακεκλιμένων ἐπεισεν ἡσυχίαν ἄγειν, τοῖς δὲ
 ἄλλοις ἀμύνεσθαι μὲν τῶν πολεμῶν ἔπισημῶν καὶ
 ἑσθῆτας αὐτοῖς, ἀφ' ἧς τὸ μέγεθος οὐ πύκνως χαλεπῶς ἀπό-
 κτείναν. τοῖς δὲ περὶ τὴν Πελοπίδην ἐργαστέον ἀπὸ πάντα τῶν
 πρῶτον. καὶ γὰρ ἔπι τῆς φοῖτα καὶ δρόνον ἀνδρα τὸν Λεοντί-
 δην ἐξώσθη. καὶ κενὴν ἔπισημῶν τὴν οἰκίαν ἔρατον ἡδὴ καθύ-
 δοιτος· καὶ πολὺν χρόνον ἐπὶ αὐτοῖς ἡσυχίαν ἔρατον ἡδὴ
 μόλις δὲ ποτὲ τῶν πρῶτον ἀφροσύμων πρὸς αὐτοῖς εἶδον,
 καὶ τὸν μοχλὸν ἀφροσύμων, ἅμα τὰ πρῶτον εἰδούτων καὶ
 χαλεπῶς τὰς θυλάκας, ἔπισημῶν ἀφροσύμων, καὶ τὸν οἰκιστῶν
 αἰατρέψαντες, ἔπι τὸν θάλαμον ὤρμησαν. ὁ δὲ Λεοντίδας
 αὐτὸν τεκμαρμένους τῶν κτύπων καὶ δρόμων τῶν γυμνασίων,
 ἑσπασάντο μὲν τὸ ἐγγαστῆρον ἑσθῆτας, ἔρατον δὲ αὐτὸν
 ἐπὶ περὶ ποιῆσαι τοῖς ἀνδρας. ἐν δὲ φωνῇ πολλῇ κερὸν
 ἔρατον ἔρατον εἰσὶν ἵα Κηφισόδωρον πάντας κατέβα-
 λεν. πεσόντος δ' αὐτοῦ, δεύτερον σιωπέπλεκτο τὰ Πελοπίδα·
 καὶ τὴν μάχην χαλεπὴν ἐποίησεν καὶ δύστη-
 ρον ἢ σήϊότης τῶν θυράων, καὶ κείμνος ἐμποδὼν ἡδὴ νεκρὸς ὁ
 Κηφισόδωρος. ἐκράτησε δὲ οὖν ὁ Πελοπίδας,

καὶ κατεργασάμενος τὸ Λεοντίδην, ὅτι τὸ ὕπατιν ὄντος ἐξάρξαι, μὲν τὸν αὐτὸν καὶ παρσίπτεσον μὲν εἰς τὴν οἰκίαν ὁμοίως, ἀγαθὸν μὲν ὅτι τὰ χεῖρας καὶ καταφυγῆτα πρὸς τοὺς γείτονας, ἐκ ποδῶν διώξαντες, εἶλον καὶ διέφθησαν. Ἀφ' ὧν ἀφ' αὐτοῦ τῶντα, καὶ τοῖς πρὸς Μέλωνα Συμβαλόντες, ἐπεμψαν μὲν εἰς τὴν Ἀπικίαν ὅτι τοῖς ὑπολελειμμένοις ἐκ τῶν φυγάδων, ἐκ ἀλλοῦ ὅτι τοῖς πολίταις ὅτι τὴν ἐλευθερίαν, καὶ πρὸς πρὸς οἰκίαν ὅπλιζον, ἀφαιρούμενοι ἀπὸ τῶν ἐσθλῶν τὰ πρὸς κείνους σκιδρα, καὶ τὰ πρὸς τὴν οἰκίαν ἐργασίαι δούλοισιν καὶ μαχαροποιῶν ἀναρρήγνυόντες. ἦσαν ὅβριστοὶ αὐτοῖς μὲν τῶν ὀπλων οἱ πρὸς Ἐπαμεινώνδην καὶ Γοργίδην, σιωπῶντες ὅτι οὐκ ὀλίγους τῶν νέων καὶ τῶν πρὸς οὐτέρων τοῖς βελτίστοις. ἢ ὅτι πόλις ἦν ἡδὲ ἀπέπτοτο πᾶσα, καὶ πόλις ἰσορροπία, καὶ φάτα πρὸς τὰς οἰκίας, καὶ ἀφαιρούμενοι πρὸς ἀλλήλους. οὐκ ὅτι σιωπῶντες ὅτι πλῆθος, ἀλλ' ἐκπεπληγμένοι πρὸς τὰ γινόμενα, καὶ φέροντες ὅτι εἰδότες, ἡμέραν πρὸς εἰδότες. ὅτι ἀμείβετο οἱ τῶν Λακεδαιμονίων ἄρχοντες ἐδόξαν, ὅτι οὐκ ὅτι δραμόντες ὅτι Συμβαλόντες αὐτὴ μὲν ἠφεύρα πρὸς χιλίους πεντακσίους ὄντες, ἐκ τῆς πόλεως πρὸς αὐτοῖς πολλῶν σιωπῶντων. ἀλλὰ τὴν βολὴν καὶ τὰ πρὸς καὶ τὸ ὄχλον ἀναχωρούμενοι πρὸς τὸν πολὺν φοβηθέντες, ἡσύχαζον, αὐτὴν τὴν Καδμείαν κατέχοντες. ἀμα δὲ ἡμέρα παρήσαν μὲν ἐκ τῆς Ἀπικίης οἱ φυγάδες ὅπλιστοί, σιωπῶντες ὅτι εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁ δῆμος. εἰσηγῆν ὅτι τοῖς πρὸς Πελοπίδην Ἐπαμεινώνδας καὶ Γοργίδας, ὅτι τῶν ἱερέων πρὸς ἐργασίαις, ἐμμετα πρὸς τεινόντων καὶ πρὸς ἀκαλιῶν πρὸς πόλιτας τῆ πατρίδι καὶ τοῖς θεοῖς βοηθεῖν. ἢ δὲ ἐκκλησία, ὅτι πρὸς τὴν ὄψιν μὲν κέρτου καὶ βοῆς ὅτι ἀπέστη, δεχόμενοι τοῖς ἀνδράς ὡς διεργάτας καὶ ζωτήρας. ἐκ τῆς πύτου βουλευτῆρος ἀιρεθείς μὲν Μέλωνος καὶ Χάρωνος ὁ Πελοπίδας, ὅτι ἀπετείχετο τὴν ἀκρόπολιν, καὶ πρὸς βούλας ἐποιεῖτο πρὸς τὸν ὄχλον, ὅτι ἐξελθὼν σιωπῶντων πρὸς Λακεδαιμονίους, καὶ τὴν Καδμείαν ἐλευθερώσαν πρὸς ἐκ Σπάρτης στρατὸν ἐπέλθειν. καὶ πρὸς τὸ σιωπῶντων ὅτι φησεν, ἀφίεις ἀπὸ τῶν τοῖς ἀνδράς, ὅτι ἐν Μεγάρους οὐσιν αὐτοῖς ἀπὸ τῆς Κλεόμβροτον ὅτι τὰς Θήβας ἐλάνοια μὲν μεγάλης δυνάμεως οἱ ὅτι Σπαρτιάται, τεινὴ ἀρμωσῶν, ἡρομῶν ἐν Θήβας, Ἐρμιππίδην μὲν καὶ Ἀρκιστον ἀπέκτείναν κρήναις οἱ ὅτι τεινὸς Δυσσοείδας, ἡρώμασι πολλοῖς ζημιώθεις, αὐτὸν ἐκ τῆς Πελοποννήσου μετέστησεν. τῶν τῶν πρὸς πρὸς ἀφίεις μὲν ἀνδρῶν καὶ κινδύοις καὶ ἀφίεις πρὸς ἀπλοῖαν τῆ Θεοσυβούλου ἡρομῶν, καὶ βραβύθεισιν ὁμοίως ὅτι τῆς τύχης, ἀδελφῶν ἐκείνης πρὸς τὸν ὄχλον οἱ Ἕλληες. οὐ γὰρ ὅτι βραδύως ἐτέροις εἰπεῖν οἱ πρὸς τῶν ἐλάνοια, καὶ δυνατώτατων ἐρημότεροι, τὸ λῆμα καὶ δφίτητι κρατήσαντες, ἀπτοί μείζονων ἀγαθῶν τὰς πατρίσι κατέστησαν. ἐνδοξότεραν ὅτι τῶν τῶν ἐποίησεν ἡ μεταβολὴ τῶν πρὸς ἡρώματων. ὁ γὰρ καταλύσας ὅτι τῆς Σπάρτης ἀξίωμα, καὶ πᾶν τὰς ἀρχοντας αὐτοῖς γῆς τε καὶ θαλάσσης πόλεμος, ὅτι ἐκείνης ἐχρῆστο τῆς νικτὸς ἐν τῆ Πελοπίδας, οὐ φερούμενοι, οὐ τειχος, ὅτι ἀκρόπολιν καταλαβῶν, ἀλλ' εἰς οἰκίαν δω-

A interfectoque Leontida, ex templo cum manu sua contendit in Hypatem. Simili modo in domum eius irruerunt. Verum sensit ille statim rem, confugitq; ad vicinos: quem euestigio confectati ceperunt confoderuntq;. His confectis, quum coniunxissent Meloni se, significauerunt rem in Atticam exulibus, ciues ad libertatē vocauerunt, eosque qui se aggregauerant ipsis, detractis à porticibus spolijs, & ergastulis quæ erant circa domum Charonis, vbi hastæ & gladij parabantur, ruptis, armauerunt. Auxilio eis armati venerunt Epaminondas & Gorgidas, qui non contemnendam ex B flore iuuentutis & senum optimorum centuriauerant manum. Iam tota ciuitas arrecta tumultu circumsonabat, tecta collucebant, cursitabatur vltro citroq;: nondum coierat plebs tamen, sed suspensa rei nouitate, neque quicquam habens certi, diem operiebatur. Vnde offendisse Lacedæmoniorum præfecti visi sunt, qui non protinus occurrerunt nec prælio decreuerunt, quum ipsum præsidium ad mille quingentos esset, & ex vrbe conflueret ad eos ingens numerus, verum clamoris, ignium, secessionis multitudinis vndique confluentis terrore cōtinuerunt se, seruaruntq; ipsam Cadmiam. Prima luce armati ex Attica præsto fuerunt exules: populus venit ad concionem, in quâ Pelopidam cum socijs Epaminondas & Gorgidas sacerdotibus cinctos, porrigentibus coronas, & populum ad liberandam patriam deosque excitantibus, deduxere. Concio ea specie erecta, plausum & clamorem edidit amplectentiū eos vt optime de ipsis meritos, & seruatores. Hinc Pelopidas cum Melone & Charone creatus bæotarches, ex templo circumuallauit & corona oppugnauit arcem, opprimere maturans Lacedæmonios, & Cadmiam prius recipere, quam ex Sparta superueniret exercitus. Vix autem hi peruenerant fide publica emissi in Megaridē, quum ijs obuiam venit cum ingentibus copijs Thebas mouens Cleombrotus. Lacedæmonij autē ex tribus præfectis qui fuerant Thebis, Hermippidā & Arcillum damnatos necauerunt: tertius Dysaoridas, cuius magna pecunia estimata fuit, ex Peloponneto solum vertit. Hunc actum virtute virorū & periculis certaminibusq; illius qui perpetratus à Thrasylulo fuit, æmulum, pariq; à fortuna euentu dispensatū, Greci appellauerunt illius germanū. Neq; enim alios in expedito sit profertē, qui pauciores maiorē numerum, & pollētissimos egentiores audacia & E consilio superauerunt, vberiorēq; fructum patrijs suis attulerunt. Illustrionem hunc conuersio rerum effecit. Illud enim, quod fastigium detrahit Sparta eamq; terra matiq; exiit imperio, bellum ex ea scaturijt nocte, qua Pelopidas nullo fultus præsidio, nullis muris vel arce, sed domum regressus duodecimus, si metaphora exprimenda veritas est, quæ indissolubiles & adamantinæ videbantur, Lacedæmoniorum imperij compedes dissoluit atque dirupit. Vt ergo magnis copijs Bæotiam Lacedæmonij inuasērunt, trepidantes Athenienses renuntiauerunt Thebanis societatem, eosque qui cum Bæotis faciebant, F iudicijs affligerunt, partimque morte affecerunt,

partim egerunt in exiliū, nonnullos pecunia mul- A
ctauerunt. De Thebanis vndiq; destituta actum
videbatur. Erat id temporis Pelopidas cum Gor-
gida bæotarches. Hi machinantes committere
denuò Athenienses cum Lacedæmoniis, struunt
rem huiuscemodi: Sphodrias magnis quidem re-
bus bello gestis clarus & celebris, sed vanior & spe
inani, stultaque inflatus ambitione, cum exercitu
relictus ad Thebias fuit, vt perfugas Thebano-
rum reciperet adiuuaretque. Adhunc Pelopidas
priuatim mercatorem quendam, quo familiari-
ter utebatur, cum nummis allegat clām & cum B
verbis, quæ efficacius illum quam pecunia im-
pulerunt, Præstare maiora aggredi & capere ex
improviso securis Atheniensibus Piræum. Nihil
enim perinde Lacedæmoniis expectatum fore,
quàm tenere Athenas, neque Thebanos iis infe-
stos, qui eos proditorum loco habeant, luros o-
pem. Tandē inductus Sphodrias, nocte signa mo-
uit in Atticam, atq; Eleusina vsque progressus est.
Inde ignauia militum, re infecta, quum detectum
consilium esset, & bellum conciuisset Lacedæ-
moniis non mediocre nec leue, agmen Thebias
reduxit. Hinc sociauerunt Thebanis arma Athe-
nenses promptissimè, mareque assuerunt, at C
circumuecti Græciam, receperunt & allexerunt
eos qui spectabant ad defectionem. Thebani per
se soli conferuerunt quotidie manus cum Lacedæ-
moniis, conflixeruntque præliis, non illis quid-
dem magnis, sed quæ magnam exercitationem
adferrent & vsum. Vnde excitati animis sunt, &
corporibus durati, peritiamque ex consuetudine
& audaciam ex certaminibus comparauerunt. Quâ-
obrem Antalcidam aiunt Spartiatem Agesilao, ex
Bæotia reuerso faucio dixisse, Næ tu egregiam
mercedem refers à Thebanis, qui bellare inuitos
& dimicare docuisti. Fuit profectò magister eor-
um non Agesilaus, sed illi qui per occasionem &
cum consilio, sicut catulos, peritè Thebanos im-
miserūt hostibus, donec gustata victoria, nec ani-
morum pœnituit eos: inter quos præcipuam Pe-
lopidas laudē tulit. Ex quo enim primū belli eum
ducem ceperunt, non intermiserunt quoq; anno
imperium ei deferre, sed vsq; ad exitum vitæ, aut
sacram cohortem duxit, aut ferè semper fuit Bæo-
tarches. Ad Lacedæmonij quidem apud Plataas
atq; Thebias fusi fugatique fuerunt, vbi Phæbi-
das quoque, qui Cadmiā occupauerat, cecidit.
Magnam manum etiā pepulit ad Tanagram, vbi E
& ipsum interemīt præfectum Panthædem. Cæ-
terum hæc dimicationes sicut fecerunt animos &
spiritus victoribus, ita victis non planè fregerunt
ferociam. Neque enim dimicatum signis collatis
fuit, neque vlla insignis aut ordinata extitit aut
legitima pugna, sed opportunis excursionibus,
receptibus, aut infestationibus adorientes eos,
manusque conferentes, successum habuerunt.
Prælium verò ad Tegyras, quod prolusio quæ-
dam Leuctrici fuit, ingentem gloriam peperit
Pelopidæ, cuius victoriæ vindicare nullam par-
tem collegæ eius, neque hostes, quin victi essent,
causari quicquā potuerunt. Nam Orchomeniorū
oppido, quod partes sequebatur Lacedæmoniorū,

ταῖς ἑφθυροῦσαν, ταῖς ἡγεμίωσαν. ἐδοκέη δὲ
κακῶς ἔχον τὰ τῶν Θεβαίων πρῶτα, μηδὲν αὐτοῖς
βουλομένων. ἔτυχε μὲν ὁ Πελοπίδας μὲν Γοργίδου Βοιωτῶν
ἀπὸ τῶν Θεβαίων ἡγήσαντι, ἵνα ἔσονται πάλιν τοῖς Ἀθῆναιῶσι
τοῖς Λακεδαιμονίοις, τοῖς δὲ μὴ χερμαίνται. Σφοδρίας ἀνὴρ
Σπαρτιάτης, δεικέλιμος μὲν ἐν τοῖς πολεμικοῖς καὶ λαμ-
πρῶς, ἀποκρυφῶς δὲ πῶν γινώσκων, καὶ κεανὸν ἐλπίδων καὶ
φιλοπρέπειας αἰσίου μεσῶς, ἀπελείφθη πρὸ Θεσπειῶν μὲν
διωμέως, τοῖς ἀφισαμένους τῶν Θεβαίων δὲ χεῖρας ἐβοη-
θεῖν. πρὸς τούτων ἀποπέμποισιν οἱ πρὸς τὸν Πελοπίδαν
ἰδίᾳ ἔμπορον τινα τῶν φίλων, χερμάτα κερμίζοντα, καὶ λό-
γους, οἱ τῶν χερματῶν μάλλον ἀπέπεισαν αὐτὸν ὡς χερμῶν
χερμάτων μάλλον ἀψαδίω μέγαλων, καὶ τὴν Πειραγῆ καπα-
λαβῆν, ἀπορροδοῦντες ὅτι πεσοῦτα μὴ φυλακιστομένους τοῖς
Ἀθῆναιῶσι. Λακεδαιμονίοις τε γὰρ ἄδεν οὕτως εἶσθαι
κεχρησμένον ὡς λαβῆν τοῖς Ἀθῆναιῶσι, Θεβαίοις τε χαλε-
πῶς ἔχοντας αὐτοῖς, καὶ πρὸς ἀδύνατον νομίζοντας, ὅτι εὐποροῦν-
τοίην. τέλος δὲ συμπεριεβίβησεν ὁ Σφοδρίας, καὶ τοῖς στρατιώ-
τας αἰαλαβῶν νυκτὸς εἰς τὴν Ἀτικὴν ἐπέβησεν καὶ μέγιστον
μὲν Ἐλευσίνιος προήλθεν, ἐκ δὲ τῶν στρατιωτῶν ἀποδει-
κνύσων Φαιεὶος ἀπόστολος καὶ σιωταράζης, οὗ φαῦλον
ὄσον ῥάδιον ὄν τοῖς Σπαρτιάταις πολεμῆν, ἀνεχώρησεν εἰς
Θεσπειῶν. ἐκ τούτου πάλιν πρὸς ἡμέτερα Ἀθῆναιῶσι τοῖς
Θεβαίοις σιωμαχίῳ, καὶ τῆς θαλάσσης ἀντελαμβάνοι-
το, καὶ ἀπὸ τῶν ἑδύχου καὶ ἀποστεινὰ πρὸς ἀποστει-
κῶς τῶν Ἐλευσίνων ἔχοντας. οἱ δὲ Θεβαῖοι καθ' αὐτοῖς ἐν τῇ
Βοιωτίᾳ συμπλεχόμενοι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐκάσταν,
καὶ μαχόμενοι μέγιστον, ἀδύνατον οὐ μέγιστον, μέγα δὲ
πῶν μελέτιον ἐχούσας καὶ τῶν ἀσκήσων, ὅτι ἐπιπέμπουσι τοῖς
δύμοις καὶ διεποννοῦντο τοῖς σώμασιν, ἐμπειρίαν ἄμα τῇ
συνηθείᾳ καὶ φρόνησιν πρὸς ἀντιμαχόμενοις ἐκ τῶν ἀγῶνων.
δι' ὃ καὶ φασι Ἀνταλκίδαν τὸν Σπαρτιάτην, ὡς Ἀγχιό-
λαος ἐπέβησεν ἐκ Βοιωτίας τετραπόλεως, εἰπεὶ πρὸς αὐ-
τὸν, Ἡ κεῖθεν διδάσκαλος πρὸς Θεβαίων ἀντιμαχόμενός,
μὴ βουλομένης αὐτοῖς πολεμῆν καὶ μάχεσθαι, διδάσκαλος.
ὡς ἄνθρωπος διδάσκαλος, ὅτι Ἀγχιόλαος, ἀλλ' οἱ σιω-
καρῶ καὶ μὲν λογισμοῦ πρὸς Θεβαίους, ὡς πρὸ σὺν λαχῶν,
ἐμπειρίως πρὸς ἀδύνατον τοῖς πολεμίοις, εἴπα γὰρ σιω-
μάτοισι νίκης καὶ φρονημάτων ἀσφαλῶς ἀγαπῶντες. ὦν με-
γίστην ὄψαν εἶχεν ὁ Πελοπίδας, ἀφ' ἧς γὰρ εἴλοιστο πρὸς τὸν
ἡγεμόνα τῶν ὄπλων, ὅτι ἀπεπαύσαντο καὶ ἕστασαν ἐν αὐ-
τὸν ἀδύνατον χερματονοῦντες, ἀλλ' ἢ τῶν ἐν τῷ λόγῳ ἀγῶν, ἢ τῶν
πλεῖστα Βοιωτῶν ἀρετῆς τῆς τελειότητος ἐπῆρασεν. ἐχού-
ντο μὲν οὖν καὶ πρὸς Πλαταιῶν καὶ Θεσπειῶν ἦται καὶ φησὶν
τῶν Λακεδαιμονίων, ὅπου καὶ Φοιβίδας, ὁ πῶν Καδμεῖαν
καταλαβῶν ἀπέθανε. πολλοὶ δὲ καὶ πρὸς Τάναρον
τραπέζου αὐτὸν καὶ Παιτρίδαν τὸν ἀρμόσιον, αἴφλην.
ἀλλ' οὔτε μὲν οἱ ἀγῶνες ὡς πρὸς τοῖς χερματονοῦσιν εἰς φρό-
νημα καὶ γάρους πρὸς τὸν, οὕτως τῶν ἡγεμονίων οὐ περὶ
τάπαν ἐδοκασάτο τῶν γινώσκων. οὐ γὰρ ἐκ πρῶτα
ἐξῆως ἦσαν ὄσον μάχης ἐμφανῆ κατὰ τὰς ἐχούσας καὶ νό-
μιμον, ἐκδορμαῖς δὲ πρὸς ἀδύνατον ὑπέρμαχοι, καὶ φησὶν ἢ
τῶν Τεγύρας, ἔπον πρὸς τὸν Ἀδικτεῖον
πρῶτον ἀπόστολος, μέγιστον ἦεν ἐν δόξῃ τὸν Πελοπίδαν, οὔτε πρὸς ἀδύνατον τοῖς στρατιώταις ἀμφισβη-
τήσιν, οὔτε τῆς ἠθῆς πρὸς τὰς τοῖς πολεμίοις ἀπολιπῶν. τῆ γὰρ Ὀρχομενίων πόλις καὶ Σπαρτιατῶν ἐδοκασάτο,

margin notes on the left edge of the page, including names like 'Cleon' and 'Gorgidas'.

margin notes on the right edge of the page, including names like 'Cleon' and 'Gorgidas'.

καὶ δύο δεδεγμένη μέρει αὐτῶν ὑπὸ ἀσφοδείας, ἐπε-
 βούλωσε μὲν αὖτε καὶ παρεφύλαττε χαρῶν· ὡς δ' ἤκουσεν τοῖς
 φεβουεῖς εἰς τὴν Λοκρίδα γενηθῆναι στρατείας, ἐλπίσας ἐ-
 ρημον αἰρήσθαι τὸ Ὀρχομενόν, ἐφράτθισεν ἔχων μὲν ἐαυτὸν τὸ
 ἱερόν λόγον, καὶ τῶν ἰππέων οὐ πολλοὺς. ἐπεὶ δ' ὡς εἶπε τὴν πό-
 λιν παρταγαγόν, ὄρην ἤκουσαν ἐκ Σπαρτίας Διδοχίην
 τὸ φεβουεῖς, ἀπὴν ὅπισθε φράτθισμα πάλιν Διδοχίην τεγυ-
 ραῖ ἢ μὴ βίασιμον ἢ κύκλω παρὰ τὴν ὑπόψιν. τὴν γὰρ
 Διδοχίην μέσου πάντων ὁ Μέλας ποταμός, ὄψιν ἐκ πηγῶν εἰς
 ἔλη πλωτὰ καὶ λίμνας Διδοχίης, ἀπορροεῖτο. μι-
 κροὶ δ' ὑπὸ τὰ ἔλη, νεῶς ἔστιν Ἀπόλλωνος Τεγυραίου, καὶ
 μαντεῖο ἐκλελθέμενον οὐ πόρην πολὺν χρόνον, ἀλλὰ ἀρχὴ
 τὸ Μυθικῶν ἠμαρτε, τὸ φεβουεῖς Ἐχεκράτους ἔχοντος.
 ἐν ταύτῃ μὴτολογεῖ τὸ θεὸν ἰδέσθαι. καὶ τὸ μὲν πλησίον ὁ-
 ρος Διδοχίης κέλευται, καὶ ὡς εἶπε ἀπὸ καταλήγειον αἱ τὸ Μέ-
 λανος Διδοχίης ὑπὸ τὸν δ' ὄρην δ' ὄρην γλυ-
 κῦτιπυ καὶ πηλῆς καὶ ψυχρότητι θαυμαστὸν ἵαματος, ὧν τὸ
 μὲν Φείνηκα, τὸ δ' Ἐλαῖαν ἀρχὴ καὶ ὄνομα ζοῖον, οὐ φυτόν
 μεταξὺ δύο, ἀλλὰ εἶδη τὸ θεὸν λαχόντως. ἐν γὰρ τὸ
 Γτῶν ἔχοντος, ὅθεν αὐτὴν ἄναπυ κῆλυται φεβουεῖς δὲ αἰ-
 φνης καὶ πορροὺς λέγειται. καὶ τὰ περὶ Πύθωνα καὶ Τιτυόν ὡσαύ-
 τως οἱ τοῖς τὴν γῆρας τὸ θεὸν σιωπηροὺσι. ταῦτά γὰρ πλείστα
 περὶ αἰεὶ τὸν τεκμηρίων οὐ γὰρ ἐν τοῖς ἐκ μεταβολῆς ἀτα-
 νατοῖς γηρομῶν ἡγησι, ὁ πατέρων λόγος τὸ θεὸν τὸν ἀπο-
 λείπει δαίμοσιν, ὡς φησὶ Ἡρακλέα καὶ Διόνυσον, ἐκ μεταβο-
 λῆς ἀρετῆς δ' ἰσχυρὸν καὶ παρὴν ἀποβαλόντας· ἀλλὰ τῶν
 αἰδίων καὶ ἀληθῶν εἰς ἔσθην, εἰ δὲ τοῖς ὑπὸ τῶν φεβουεῖς
 τὰ τῶν καὶ παραλοτάτων λοξομῶν τεκμηρίων περὶ τῶν
 τηλικύτων. εἰς γὰρ Τεγυραῖοι οἱ Θεβαῖοι καὶ τὸν ἄρτον χρό-
 νον ἐκ τῆς Ὀρχομενίας ἀπίοντες, καὶ οἱ Λακεδαίμονιοι
 σιωπηροὺς, ὅς ἐστιν αὐτοῖς, ἐκ τῆς Λοκρίδος αἰαζέ-
 γνῶτες. ὡς δ' ὡς φησὶ ἄφησαν τὰ εἰς ἀδικεσθῶντες, καὶ
 πῆς εἶπε τὸν Πελοπίδα φεβουεῖς φησὶ, Ἐκπυτῶν κέρ-
 εἰς τοῖς πολεμίοις· τί μάλλον εἶπεν ἢ εἰς ἡμᾶς ἐκφῆσι; καὶ
 τὴν μὲν ἰπποῶν δὴν ἐκελευσεν παραλαύειν ἀπ' οὐρα, ὡς
 φεβουεῖς ἀποδοσὶν· αὐτὸς δ' εἰς τὸν ὀπλίαν τετραχόσους ὄνας
 εἰς ὄλιγον σιγήσασθαι, ἐλπίσων καὶ ὀφθαλμοὶ, μάλιστα
 Διδοχίην ὑπὸ ὀφθαλμοῖς πλήθιν πολεμίοις. ἦσαν δ'
 δύο μέρη Λακεδαίμονίων (τὴν δ' ἑξῆς Εὐφορος μὲν αἰ-
 δρας εἶ) πενταχόσις φησὶ, Καλλισθένης δ' ἑξῆς τετραχόσις, οἱ δ'
 δέ πῃ ἐξ ὀφθαλμοῖς, ὧν Πολύβιος ἔστι καὶ ἀρροῦντες οἱ πο-
 λέμηρχοι τῶν Σπαρτιατῶν, Γερραλέων καὶ Θεόπομπος, ἀρ-
 μησται ὅτι τοῖς Θεβαῖοις. γηρομῶν δὲ πῶς μάλιστα τῆς ἐ-
 φοδου καὶ αὐτοῖς τοῖς ἀρχαῖς ἀπ' ἀμφοτέρων μετ' ἀλλήλων
 καὶ βίας, φεβουεῖς μὲν οἱ πολέμηρχοι τῶν Λακεδαίμονίων
 τὸν Πελοπίδα συρράξαντες ἐπεσον· ἐπεὶ δ' τῶν περὶ ἐκέ-
 νους παρομῶν καὶ ἀποδησῶτων, ἀπὸ μὲν εἰς φόβον κατέστη
 φράτθισμα· καὶ διέχε μὲν ἐπ' ἀμφοτέρω τοῖς Θεβαῖοις,
 ὡς διεκπεσθῆναι εἰς τὸ φεβουεῖς καὶ διεκπεθῆναι βουλομένοις· ἐπεὶ
 δ' ἐδεδιδμήν ὁ Πελοπίδας ἠγεῖτο φεβουεῖς τοῖς σιωπηροῖς,
 καὶ διέχε φησὶ, οὕτω πόρτες φεβουεῖς ἀπὸ τῶν ἐφουρ-
 ἐχοντες ὅς ἐστιν πόρτες πολλὰ τὸ ποινῆ διώξις· ἐφοβουῶν γὰρ ἐγ-
 νῆσθαι οἱ Θεβαῖοι τοῖς Ὀρχομενίοις, καὶ τὴν Διδοχίην
 τῶν Λακεδαίμονίων. ὅσον δ' ἠκῆσαι καὶ κέρως, καὶ διέχε-
 λῆναι Διδοχίην πόρτες ἡρωμῶν τὸ φράτθισμα, ὅς ἐβίασαν τοῖς

A & praesidium ab ijs duarum cohortium acceperat, non cessabat struere insidias, captans opportunitatem. Vi vero praesidium accepit mouisse in Locridem, sperans vacuum reperturum Orchomenon se, duxit eò sacram cohortem & exiguam manum equitum. At oppido quum appropinquasset, & nunciatum ei esset alios Lacedaemone aduenire qui praesidio succederet, reduxit exercitum retrò per Tegyras, qua vna patebat via circum radicem montis. Nam interiectus planitiem Melas amnis, qui mox à fontibus in paludes nauigabiles & stagna diffunditur, inuiam omnem reddit. Paulò infra paludes fanum est Apollinis Tegyraei, & oraculum desolatum, quod non admodum diu, sed vsq; ad bellum Medicum floruit sacerdote Echecrate. Quo loco fabulae memorat hunc deum genitum esse. Vicinus autem mons Delus vocatur, iuxtaque eum diffusum flumen cogitur. Ponè fanum duo scaturiunt fontes, qui dulcedine, copia, & frigore singularem laticem effundunt: quorum vnum Palmam, Oleam alterum etiam nunc vocant, vt non inter arbores duas, sed fluenta videatur peperisse Latona: & prope est Ptoon, vnde oblato subito a pro exterritam ferunt fuisse. Iam quae de Pythone & Tityo referuntur, ea haec loca item accommodat ad ortum dei. Maximam verò partem relinquo vestigiorum. Neq; enim huc deum patria fama inter eos refert lares qui geniti ex mutatione sunt immortalitatem adepti, vt Herculem & Liberum patrem, qui virtute mortalitatem & corpus iniurijs obnoxium cõuerterunt in immortalitatem, sed est inter aeternos & ortus exortes, si qua ex sapientissimorum dictis coniectura est de istis capienda. Igitur sub eadem horam Tegyras remeantes ex agro Orchomeniorum Thebani & Lacedaemonij ex aduersa Locride regressi concurrerunt. Vi primùm superatis faucibus in conspectu fuere, & quidam ad Pelopidam accurrens ait, *Incidimus in hostes, Quid magis, inquit, quàm in nos illi?* Simul equitibus tanquam praedum commissuris equos ex nouissimo agmine praecipit admittere. Ipse grauem armaturam (trecenti erant) in arctum conglobauit, sperans, qua maximè parte impetum dedisset, aciem se hostium, qui numero superabant, perrupturum. Erant duæ Lacedaemoniorum cohortes, quas appellant Moras. Eam cohortem Ephorus ait militum quingentorum esse, Callisthenes, septingentorum, nonnulli (in quibus est Polybius) nongentorum. Polemarchi Spartiatarum alacres, Gorgoleon & Teopompus, impressionem fecerunt in Thebanos. Quum incurfus praecipue circa duces infestus & atrox vtrinque fieret, primùm Lacedaemoniorum polemarchi, qui delati in Pelopidam fuerant, ceciderunt. Deinde convulneratis interfectisque ijs qui circa hos erant, trepidatio totum peruasit exercitum, atque is aperuit mediam aciem Thebanis, quasi euadere porro & per eos cuperent elabi. Quum verò qua data via erat, duceret Pelopidas ad conglobatos, magnaue eade peruaderet per eos, tum effuso cursu coniecerunt se in fugam. Nec longè sunt eos Thebani insequuti. quippe formidabant propinquos Thebani Orchomenios, & Lacedaemonios qui missi ad succedendum priori praesidio fuerant. Contenderunt autem haec acie vt vincerent & perumperent superando totum eorum exercitum

Inde...
 domum...
 ruit, ante...
 bus vult...
 res quidem...
 runt. Vnde...
 triaque...
 ipsi quidem...
 Lacedaem...
 bant. Ar...
 eos non...
 Concon...
 tota...
 qui...
 bono...
 magni...
 bus...
 rano...
 gatz ad...
 publice...
 tabatur...
 Sunt qui...
 referant...
 dictum...
 ait aciem...
 centuriare...
 Et...
 quum...
 dem...
 pidis...
 lubilem...
 tractum...
 dilectum...
 na pro...
 dum, si...
 potius...
 plim...
 nit &...
 edus, &...
 abis...
 mabum...
 hie, &...
 tm. An...
 quoque...
 patres...
 quare...
 & P...
 Fama...
 ronis...
 morum...
 tecum...
 que in...
 tant, ob...
 dicit...
 le, Ma...
 quae...
 conf...
 orig...
 Quae...
 tam...
 filium...
 horem...
 tionem...
 aurum...
 Et...
 Et...

καὶ Ἀφροδίτης γενέσθαι λεγομένην τὴν πόλιν σιω-
 κείωσαν, ὡς ὅπου ὁ μαχητικὸν καὶ πολεμικὸν, μάστιγα παύ-
 μετέρητι πειθοῖς καὶ χειρῶν ὀμείβῃ, καὶ σιώνειν εἰς τὴν
 ἑμμελεσάτῳ καὶ κοσμοπολίτῳ πολιτείᾳ, δι' ἀρμονίας
 καὶ σαμάρων ἀπάρτων. τὸ δὲ ἱερὸν λόγον ἴδον ὁ μὲν Γορ-
 γίδας διαρῶν εἰς τὰ πρῶτα ζυγὰ, καὶ παρ' ὀλίγον τὸν Φά-
 λακίαν τῆν ὀπλιτῆν παρὰ δὲ δὴ ὀμείβῃ, ὅτι δὴλον ὅτι ἐποίη-
 τὴν ἀρετὴν τῆν ἀνδράν, οὐδ' ἐχρῆτο τῇ δυνάμει πρὸς
 κρινὸν ἔργον, ἀτε δὲ Διὰλελυμένης, καὶ τὸν πολὺ μεμυ-
 γρῶν ἢ δὲ φαυλότερον ὅῳ Πελοπίδας, ὡς δὲ ἐλάμψεν
 αὐτῆν ἢ ἀρετὴν παρὰ Τηγύρας, καθαρῶς καὶ παρὰ αὐτὸν ἀ-
 γωνισαμένην, ὅτι ἐπίδησεν ὅτι δὲ ἀπάσασεν, δὲ ὡς παρὰ
 ματιχρῶν ὄλοα, παρὰ κινδύων τοῖς μεγίστοις ἀγῶ-
 σιν. ὡς παρὰ ὁ ἵπποι ἰδόντων ὅτι πῶς ἀρμασίν ἢ καθ' αὐ-
 τοῖς ἐλαυνομένοι τῶσιν, οὐχ ὅτι μάλλον ἐκπίπτοντες ἐκ-
 δίαζοντα τὸν ἀέρα παρὰ πλῆθος ῥιγνύμενον, δὲ ὅτι σιωκ-
 κείν τ' ἄνθρωποι ἢ μετ' ἀλλήλων ἀμιλλα καὶ δὲ φιλοεικόν,
 οὕτως ἄνετο τοῖς ἀγαθῶν, ζῆλον ἀλλήλοισι καλῶν ἔργων ὄν-
 ται, ἀρετῆν παρὰ τοῖς κρινὸν ἔργον εἶναι καὶ παρὰ θυμοπατοῖς.
 ἐπεὶ δὲ Λακεδαιμόνιοι πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν εἰρήνῃ σιωγε-
 μένοι, πρὸς τοῖς Θεβαίοις ἐξέμελλον τὸν πόλεμον. ἐπέθε-
 ῆσθε δὲ Κλεόμβροτος ὁ βασιλεὺς ἀγων ὀπλίτας μυρίους,
 ἵπποις δὲ χιλίοις. ὅῳ κίνδυνος οὐ παρὰ ὦν πρὸς τερον ἢ Θε-
 βαίοις, δὲ ἄντικρυς ἀπειλὴ καὶ κατὰ δελία διοικισμοδ, καὶ
 φόβος οἷος οὐ πω τὴν Βοιωτίαν κατέχευε. δὲ ἰδὼν μὲν ἐκ τῆς
 οἰκίας ὁ Πελοπίδας, καὶ τῆς γυναικὸς ἐν τῷ παρὰ πέ-
 πειν δακρυούσης, καὶ παρὰ ἀκαλούςσης ὡς εἶναι αὐτὸν, Ταῦτα
 (εἶπει) ὦ γυνίαι, τοῖς ἰδιώταις ἀεὶ χρὴ παραγίνῃ, τοῖς δὲ δὲ-
 χροσιν, ὅπως τοῖς δῆρσι σώζωσιν. ἐλθῶν καὶ εἰς δὲ φρατόπεδον,
 καὶ τοῖς βοιωτάρχαις κατὰ λαβῶν οὐχ ὁμογνωμονοῦσας,
 παρὰ τὸν Ἑπαμεινῶνδρα παρὰ ἔθετο γνώμῃν, ἡφιζόμε-
 νον Διὰ μάχης ἵέναι τοῖς πολεμίοις, βοιωτάρχης μὲν ὅτι
 ἀποδειγμένος, δὲ ἔχων τὸν ἱερὸν λόγον, καὶ τις δὴ ὀμεί-
 νος, ὡς ἴδον δῖον, ἀνδρὰ τηλικαυτὰ δεδωκῆτα τῇ παρὰ δὲ
 σύμβολα εἰς τὴν ἐλευθερίαν. ὡς οὖν ἐδέδοκτο Διὰ κινδύ-
 νῶν, καὶ παρὰ τὰ Λακτικὰ τοῖς Λακεδαιμόνιοις ἀντρα-
 ποπέδων, ἔπειτα εἶδε καὶ τοῖς ἵπποις ὁ Πελοπίδας, δὲ μάλα
 Διὰ παρὰ ἔσασθαι αὐτὸν. ἐστὶ γὰρ ἐν τῷ Λακτικῷ πεδίῳ τὰ
 ἑρμαία τῆν δὲ Σκεδάσου θυγατέρων, ἀδελφίδας κα-
 λῶσι Διὰ τὸν τόπον. ἐστὶ γὰρ αὐταῖς ὡς ἐξέμενον Σπαρτιά-
 τῆν βιασθεῖσας σιωλεῖν τὰ Φῶναι θυγατῆρας ὅτι χαλεπῆς οὐ-
 πω καὶ παρὰ ἴσοι πρὸς ἄλλοις, ὁ μὲν πατὴρ ὡς ὅτι ἐτυχεν
 ἐν Λακεδαιμόνι δίκης, ἀρετῆς, καὶ τῆν Σπαρτιατῆν ἀρετῆ-
 μένος, ἔσφαξεν αὐτὸν ὅτι τοῖς τὰ τοῖς τῆν παρὰ ἑων. χρῆ-
 σμοῖ ὅτι λόγια τοῖς Σπαρτιάταις ἀεὶ παρὰ ὕφερον, ἀλα-
 βῆσαι καὶ φυλακισθῆσαι δὲ Λακτικὸν μὲν ἴμα, μὴ πᾶν
 τῆν πολλῶν σιωλείτων, δὲ ἀμφιγροῦντων τὸν τόπον. ἐ-
 πεὶ καὶ τῆς Λακωνικῆς πολέμου πρὸς τὴν θαλάσσης, Λακ-
 κῆσιν ὀνομαζέσθαι, καὶ πρὸς μεγάλη πόλιν τῆς Ἀρχαίδας
 τόπος ὅτι οὐμίσιμος. ὁ μὲν οὖν πάρος τῆτο, πολὺ τῆν Λακ-
 κτικῶν ἢ παλαιότερον. ὅῳ Πελοπίδας ἐν τῷ φραπέ-
 διῳ κατὰ κριμητῆς, ἔδοξε τοῖς τε παῖδας ὄρα, παρὰ τὰ μνή-
 ματα θείων, καὶ κατὰ τῶν παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις, τόντε
 Σκεδάσων κελύοντα τῆς χάρης σφαγῆσαι παρὰ τὸν
 ξανθῶν, εἰ βούλοιο τῆν πολεμίων ἐπιχερῆσαι. δεινὸν δὲ καὶ παρὰ ἴσοι τοῦ παρὰ γάματος αὐτῷ φανέτος,

A & Venere ferunt prognatam, vbi velut tutelarem
 consecrauerunt, quod vbi strenuitas & vis bellica
 venustate condita & gratia sit commixta, omnia
 ad decentissimam & moderatissimam rempublicam
 cōmentia componantur. Ceterum sacram hanc
 cohortem Gorgidas in primos ordines diuellen-
 do, & pro tota peditum acie in fronte collocando
 offuscavit illorum virorum virtutem, neq; ad com-
 muniem effectum robur eorum adhibuit, utpote
 dissolutum & magna ex parte confusum cum de-
 teriore. Pelopidas vero, ut virtus eorum eluxit for-
B titer ad Tegyras circa ipsum dimicantium, non
 distraxit eos deinceps neq; discessit, verum his,
 sicut toto corpore, usus est, cum quibus primum
 incursum in maximis certaminibus fecit. Ut enim
 pernicious equi ad currus iuncti, quam seorsum
 currunt acti, non quia maiore vi admissi aera im-
 pellant numerosiores atque perrumpant, verum
 quod inflammer mutua haec contentio & concer-
 tatio feruorem animi: haud aliter fortes viros a-
 mulatione inter se egregiorum factorum ad con-
 nitendum in communem actum aestimabat utlif-
 simos esse expeditissimosque. Postquam vero pa-
C ce cum omnibus Graecis Lacedaemonij pacta, so-
 lis arma Thebanis intulerunt, ac decem millibus
 peditum & mille equitibus rex irrupit in fines eo-
 rum Cleombrotus, neque par prioribus pericu-
 lum Thebanis impendebat: verum apertè propo-
 nebatur & denunciabatur eis exterminatio, ter-
 rorq; Bœotiam longe maximus incessit: egrediens
 domo Pelopidas, quū vxor in prosequendo ad la-
 chrymas effusa eum, ut se seruaret, admoneret, Id
 mulier, *inquit*, priuatis semper suggerendum, im-
 peratoribus vero, ut seruent alios. Quum in castra
 venisset, & bæotarchas offendisset dissentientes,
D primus assensus est Epaminondæ qui dimican-
 dum censebat cum hostibus. Neque erat enim
 creatus bæotarches, sed præfectus sacræ cohortis,
 & ea præditus autoritate quam meritò habe-
 bat ille qui tam præclara patriæ ad libertatem de-
 disset pignora. Ut igitur decernere prælio visum
 est, & castra in Leuctris castris Lacedæmoniorum
 collata habuerunt, species oblata Pelopidæ in so-
 mnis est, quæ supra modum exterruit eum. Extant
 in Leuctrico campo Scedasi filiarum, quas Leu-
 ctridas ex loco vocant, tumuli. Nam eo fortè lo-
E co, quum vi essent à Spartiatis compressæ hospiti-
 bus, humatæ fuerant. Eo perpetrato tam atro-
 ci atque nefario facinore, pater earum, vbi vindi-
 ctam impetrare non potuit Lacedaemone, diras
 Spartiatis imprecatus, super sepulchra puellarum
 seipsum iugulauit. Inde vaticinia & oracula Spar-
 tiais assidue prænuntiabant, Leuctricam vita-
 rent & declinarent à dijs vltionem. Id autem non
 ita multi intelligebant, sed ambigebant de loco,
 quod etiam oppidulum Laconiae littori imposi-
 tum Leuctron nominetur: præterea eiusdem no-
 minis sit vicinus locus Megalopoli Arcadiae. Cæ-
F terum fuit hic casus longe Leuctricis vetustior.
 Porro Pelopidas in castris sopitus, visus sibi est
 virgines ad monumenta lamentantes videre, ac
 Lacedæmonios deuouentes, præcipientemque
 Scedasum, si referre de hostibus vellet victoriam,
 rufam virginem ut puellis immolaret. Quum au-
 tem videtur ei præceptum hoc dirum & tetrum,

Δεονασίας

retulit rem excitatus ad vates & duces. Hi partim
 suaferunt ne id negligeret aut prætermitteret, cõ-
 memoraruntq; ex vetustate Menœcea filiũ Creõ-
 tis & Herculis filiam Macariam, ex recentioribus
 Pherecydem sapientem illum à Lacedæmoniis in-
 terfectũ, pellemq; eius à regibus ex vaticinio quo-
 piam afferuatam, & Leonidam qui pro Græciæ sa-
 lute semetipse quodãmodo deuouit, præterea eos
 qui ante pugnam naualem à Themistocle ad Sala-
 mina immolati fuerant Baccho Omestæ: quæ qui-
 dem confirmata successibus fuissent. Cõtra quem
 admodum ab Agesilao, qui ex iisdem ex quibus A-
 gamemnon locis aduersus eisdẽ mouebat hostes,
 victimam dea filiam eius postulauisset, quod ei vi-
 sum per quietem est Aulide oblatum, quam ille nõ
 dedisset, & quia elanguit in eo, infamem expedi-
 tionem & rudem reliquisset. Partim contra dissua-
 ferunt: nulli enim cęlestium hostiam cordi esse a-
 deo barbaram & immanem. Neq; enim typhonas
 istos mundo præfisse aut gigantes, sed omniumdeum
 atq; hominum parentem docebãt. Lares verò hu-
 mano capi cruore & cæde, ineptum esse fortassis
 credere: qui tales si sint, contemnendos esse vt im-
 potentes. In impotenti enim & deprauata mente
 existere & hæere absurdas istas & peruersas libi-
 dines. Dum hæc disputant principes, & præter cæ-
 teros Pelopidas hæsit, ecce, equula, armæto reli-
 cto per medios lata armatos, apud illos ipsos cur-
 sum sustinuit. Ibi cęterorum quidem oculos co-
 lor iubæ insigniter rutilans, alacritas, vox exultãs
 feroxq; conuertit. Vates verò Theocritus, re ani-
 maduersa, voce magna appellauit Pelopidam, Ad
 est, fortunate, tibi hostia, nec virginem expecte-
 mus aliam, sed vtere dei munere. Tum corripuit
 equam, ductamq; ad virginum sepulcra, votis fa-
 ctis, coronis redimiuerũt, mastaueruntq; ac gau-
 dio elati speciem oblatam Pelopidæ & sacrificium
 per castra diuulgarunt. In prælio obliquam aciem
 Epaminonda in sinistrũ cornu trahente, quo à cæ-
 teris Græcis reduceret dextrum Lacedæmoniorũ
 cornu quam longissime, & Cleombrotum valida
 in illud cornu impressione impelleret & profliga-
 ret, re hostes animaduersa ceperũt cõuertere aciẽ
 suam, & dextrum cornu explicare circummagere-
 que, vt circumuenirent & cingerent multitudi-
 ne Epaminõdam. Interea procurrit Pelopidas,
 ac cum globo trecentorum illorum maturat in-
 currere in Lacedæmonios in compositos & inter
 se tumultuantes, priusquam cornu extenderet
 Cleombrotus, aut rursus coniungeret & aciem
 suam clauderet. Quanuis rei militaris omnium
 Spartiæ peritissimi & summi artifices, nulla in
 re æque laborarent aut versarent se, ac ne dissolu-
 tis ordinibus inconditi fluctuarent, verum vt om-
 nes omni ex parte, vbicunque periculum præ-
 sens opprimeret, præfectorum & manipulario-
 rum munus obeuntes iuxta instruerent ordines
 & dimicarent. Ac tum Epaminondæ phalanx in
 solos illos se inuehens & cæteros præterlata, Pello-
 pidasque incredibili pernecitate & feruore in
 medijs illatus armatos; animos eorum & disci-
 plinam eousque confuderunt, vt fuga & strages,
 quanta antea nunquam, ederetur Spartiatarum.

χραδαυ πρὸ ἀπλησίσως. τότε δὴ ἢ τῆ Ἐπαμεινώνου φάλαγγ' ἐπιφρουρήθη μόνους ἐκείνους, καὶ πρὸ ἀλλήλων
 τοῖς ἄλλοις, ὃ, τε Πελοπίδας μετὰ τῶν ἄρχων ἀπίστου καὶ τόλμης ἐν τοῖς ὅπλοις ἠρόμενος, συνέχευε τὰ τε φρονη-
 ματα καὶ τὰς ἐπιτηδίας αὐτῶν οὕτως, ὥστε φυγῆναι καὶ φόνον Σπαρτιατῶν ὅσον οὕτω πρῶτον γινέσθαι.

A
 ὅρα τὰς ἐκκοινοῦ τοῖς τεμαῖτες ἐν τοῖς ἀρχοῖσιν, ὡν οἱ
 μὲν οὐκ εἶων πρὸ ἀμελεῖν ἐδὲ ἀπειθεῖν, τῶν μὲν παλαιῶν
 ἀγαθέωντες Μενοικέα τὸν Κρέοντος, καὶ Μακαρίαν τὴν
 Ἡρακλέους τῶν δὲ ὑστερον, Φερεκίδην τε τὸν σφόν, ὑπὸ
 Λακεδαίμονιων ἀκαίρετά, καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ πρὸ
 λόγον ὑπὸ τῶν βασιλέων φρουρουμένην. Λεωνίδα τὴν
 παρὰ χρυσῶν ἔσαν πρὸ ἀγαθὸν ἀνδρῶν ἑαυτοῦ ὑπὸ τῆ Ἐλ-
 λάδος. ἐπὶ τοῖς ὑπὸ Θεμιστοκλέους σφαγιασθέντας ὠμιστῆ
 Διονύσῳ παρὰ τὸ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας. ἐκείνοις γὰρ ἐπι-
 μνήσασθαι καὶ κατορθώματα. τῶν δὲ, ὡς Ἀγσιόλαον ἀπὸ τῆ
 B
 αὐτῶν Ἀγαμέμνονι τὸ πῶν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐρασίδημον πο-
 λεμίους, ἤτησε μὲν ἢ θεοῖς τὴν θυγατέρα σφάγιον, καὶ τῶν
 εἶδε τὴν ὄψιν ἐν Αὐλίδι κριμάρητος. ἐδὲ ἐκεῖ ἔδωκεν, ἀλλ'
 ἀπομαθητικῶς κατέλυσε τὴν στρατείαν ἀδύξον καὶ ἀτε-
 λῆ ἠερομένην. οἱ δὲ τοῦ αὐτοῦ ἀπηγέρθον ὡς οὐδεὶς τῶν
 κρητίτων καὶ ὑπὸ ἡμᾶς εἶρα τὴν ἕσαν οὕτω βάρβαροι καὶ
 πρὸ ἀνομον θυσιᾶν. ἔ γὰρ τοῖς Τυφῶνας ἐκείνοις, οὐδὲ τοῖς
 Γίγαντας ἀρχῆν, ἀλλὰ τὸν πρῶτον πατέρα θεῶν καὶ ἀνδρῶ-
 πων δαίμονας ἃ χεῖρας ἀνδρῶτων ἀμαπὴ καὶ φόνον, πρὸ
 εὐφρόνιστος ἐστὶν ἀβέλτερον ὄντων ἃ τοιούτων, ἀμελητέον
 C
 ὡς ἀδιώπων. ἀσθενεῖα γὰρ καὶ μορθητεῖα ψυχῆς ἐμφυεσθαι
 καὶ πρὸ ἀμάρτητας ἀπόποις καὶ χαλεπῆς ἐπιθυμίας. ἐν
 τοιούτοις οὖν ἀμάρτητας τῶν πρῶτων ὄντων, καὶ μέγιστα
 τῶ Πελοπίδου ἀπαπορευῶτες, ἵππους δὲ ἀγέλης καὶ πῶ-
 λος ἀποφυγῶντα καὶ φερομένη ἀπὸ τῶ ὀπλων, ὡς οὐδεὶς
 κατ' αὐτοῖς ἐκείνοις ἐπέση, καὶ τοῖς μὲν ἄλλοις θάλα πρὸ
 χεῖρ ἢτε χροῖα σίλοουσα τῆς χεῖτης πυρόστατον, ἢτε γαυρό-
 της καὶ τὸ σάραθν καὶ τεταρρηκῆς τῆς φωνῆς. Θεόκριτος δὲ
 ὁ μέρης συμφωνήσας ἀειδῶσεν παρὰ τὸν Πελοπίδαν, Η'
 D
 κεί σοι τὸ ἱερὸν, ὠδαμίονε· καὶ παρθένον ἄλλῃ μὴ πρὸ ἀμάρ-
 τῶν, ἀλλὰ χροῖα δεξιᾶ μὲν ὡς ὁ θεὸς δίδωσιν. ἐκ τούτου
 λαβόντες τὴν ἵππων, ἐπὶ τοῖς ἄρτοις ἦσαν τῶν παρθέτων,
 καὶ κατὰ δεξιᾶ καὶ κατὰ ἄρτων, ἐκέτεμον αὐτοῖ τε
 χεῖροντες, καὶ λόγον εἰς τὸ στρατοπέδον πρὸ τῆς ὄψεως τῶ Πε-
 λοπίδου καὶ τῆς θυσιᾶς διδόντες. ἐν δὲ τῇ μάχῃ τῶ Ἐπαμει-
 νώνου τὴν φάλαγγα ἡξίῳ ἐπὶ τὸν ἀνέμου ἔλκωντος, ὅ-
 πως τῶ ἄλλων Ἑλλήνων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τὸ δεξιὸν τῶ
 Σπαρτιατῶν, καὶ τὸν Κλεόμβροτον ἐξέως πρὸς πεσσῶν ἀ-
 ρέως καὶ κέρως καὶ βιασάμενος· οἱ μὲν πολέμοι κατὰ
 μαθόντες ὅ γινόμενον, ἤρξαντο μετακινεῖν τῇ τάξει σφᾶς
 αὐτοῖς, καὶ τὸ δεξιὸν ἀπέπυσον καὶ πρὸ ἑῶν, ὡς κυκλωσ-
 ῶν καὶ πρὸ ἀμάρτητες ὑπὸ πλήθους τὸν Ἐπαμεινώναν.
 E
 ὃ δὲ Πελοπίδας ἐν τούτῳ πρὸ ἐξέδρα μὲν, καὶ συστράτας
 τοῖς πρῶτοις δρόμῳ, φθάνει πρὸν αἰατεῖναι τὸν Κλεόμ-
 βροτον τὸ κέρως, ἢ συνάγῃν πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ, καὶ συκλίσσαι
 τῇ τάξει, οὐ κατεστῶσιν ἀλλὰ θρησθεμενοῖς δι' ἀλλήλων τοῖς
 Λακεδαίμονιους ἐπιβαλῶν. καὶ τοῖ πρῶτων ἀχοῖ τεχνῶν
 καὶ σοφισαί τῶν πολεμικῶν ὄντες οἱ Σπαρτιάται. πρὸς οὐ-
 δὲν οὕτως ἐπαίδεον αὐτοῖς καὶ συνείησον, ὡς τὸ μὴ πρὸ
 ναοσθαι μὲν ἐξέθεσθαι τῆς τάξεως ἀμάρτητων, ἀλλὰ χροῖα
 F
 μὲν πᾶσι πρῶτες ἐπιτάτας καὶ ζεύγεταις, ὅποι πόλε συνί-
 εσθιν ὁ κίνδυνος καὶ καταλαμβάνοι, καὶ συναρμότην καὶ μα-

δὲ ὁ Ἐπαμεινώνδας βουλευσάμενος πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ
 πάσης ἡγεμονίας τῆς διωάμεως, μικροῦ μέρους ἄρχαν, ἴσων
 ἡνέγκαστο δόξης τῆς νίκης ἐκείνης καὶ τῶ καλοῦ ἔργου. εἰς
 λόγοι Πελοπόννησον ἀμφοτέρωσι βουλευσάμενος ἐπέβα-
 λον, καὶ τῶ ἔδωκεν τὰ πλείστα πρὸς ἡγήσασθαι, Λακεδαιμονίων
 ἀποστήσαντες Ἡλίω, Ἄργους, Ἀρκαδίαν σύμπασαν, αὐτῆς δὲ
 Λακωνικῆς τὰ πλείστα. καὶ τοὺς ἡμέτερος μὲν ἵσαι αὐτοῖς Ἐ-
 πάς ἀκμαί· μίλιος δὲ τῶ τελευταίου φθίνοντος, ολίγα πε-
 ρεῖσαν ἡμέρας, καὶ τῶ δὲ ἔργου ἔδωκεν ἄρχαν ἀποστά-
 ρασι δὲ οὖν, ἰσαμένου τῶ πρώτου μίλιος, ἢ ἧσάν τοις με-
 τὰ δαδιδόωσι. οἱ δὲ ἄλλοι βουλευσάμενοι καὶ τὸν νόμον δε-
 διότες τούτου, καὶ τὸν ἡμέτερον φθίνοντες, ἀπάρχοντες
 ἐπ' οἴκῳ τῶ ἑσπεύοντο. Πελοπίδας δὲ ἑστῶτος Ἐπαμει-
 νώνδα ἡρόμενος σύμψηφος, καὶ συμπαραμνησάμενος τοὺς πο-
 λίτας, ἢ ἦν ἐπὶ τῶ Σπαρτίῳ, καὶ διεβόησεν τὸν Εὐρώ-
 τρον· καὶ πολλὰς μὲν ἢ ἤδη πόλεις αὐτῶν, πᾶσαν δὲ τῶ χῶ-
 ραν ἐπόρῃ, μέγχε δαλάσας, ἡγεμονίας ἐπὶ ἀμφὶ τῶν
 Ἑλληνικῆς στρατείας, ἢς ἐλάτῃον ἢ δαδιδόωσι ἵσων αὐτοῖς
 Θεβαῖοι μέρους. ἄλλ' ἢ δόξα τῶ ἄνδρῳ, αἷδι δόγματος
 κρινού καὶ ψήφισματος, ἐποίησε τοὺς συμμάχους ἕπεσθαι σω-
 πῆ πύριτας ἡγεμονίαις ἐκείνοις. ὁ γὰρ πρῶτος (ὡς εἶποιεν)
 καὶ κλειστότος νόμος, τῶ σῶζεσθαι δεόμενον, τὸν σῶζειν
 διωάμενον, ἄρχοντα κατὰ φύσιν ἀποδιδόωσι. καὶ, ὡς πρὸς οἱ
 πλείοντες δόξαι οὐσης ἢ παρ' ἀκτῶν ὀρμουῶντες, ἀσελγῶς
 πρὸς τῶν ἵσων τοὺς κυβερνήταις καὶ δραστέας, ἀμα τῶ
 ἡμέτερον καὶ κίνδυνον κατὰ λαμβάνειν, πρὸς ἐκείνοις ἀπο-
 στέλλοισι, καὶ τῶς ἐλπίδας ἐν ἐκείνοις ἐχρῆστο. καὶ γὰρ Ἄρ-
 γαῖοι, καὶ Ἡλείοι, καὶ Ἀρκαδέες, ἐν τοῖς συνεδρίοις ἐείζον-
 τες καὶ διαφερόμενοι πρὸς τοὺς Θεβαῖους ὑπὸ ἡγεμο-
 νίας, ἐπ' αὐτῶν τῶ ἄρχοντι καὶ πρὸς τὰ δόξα τοῖς ἐκείνων
 ἀσθενέτως περὶ τῶν στρατηγῶν ἡγεμονίαις. ἐν ἐκείνῃ
 τῇ στρατιᾷ πᾶσαι μὲν Ἀρκαδίαι εἰς μίαν διωάμιν συνε-
 ψησαν, τῶ δὲ Μεσσηνίαν χῶρον νεμομένων Σπαρτιατῶν
 ἀποτιμολοῦντο, τοὺς παλαιούς Μεσσηνίους ἐκάλειν καὶ κα-
 τήσθην, ἰθὺ μὲν συνεοικίσασαντες. ἀπὸντες δὲ ἐπ' οἴκῳ τῶ
 Κερκεράν, Ἀθηνῶν ἐπὶ τῶ ἡμέτερον ἀφίμαχόν
 ὡς περὶ τῶν, καὶ κωλύειν τῶ πορείαν. ὅτι δὲ τούτοις, οἱ
 μὲν ἄλλοι πύριτες ὑπερηγάτων τῶ ἡμέτερον, καὶ τῶ τῶ
 χῶν ἐθαύμαζον· ὁ δὲ συλλήθης καὶ πολιτικῆς φρόνος, ἀμα τῶ
 δόξα τῶ ἄνδρῳ συνεαἰσθητός, οὐ καλὰς δὲ δὲ παρεπού-
 σασ ὑποδοχῆς παρεσκέδασεν αὐτοῖς. θανάτου γὰρ ἀμφο-
 τέροι δίχως ἐφυζὴν ἐπιμελῶντες, ὅτι τοῦ νόμου κελδόντος
 ἐν τῶ πρῶτῳ μίλι πρὸ δαδιδόωσι τῶ βουλευσάμενος ἐπέ-
 ρασι, ὃν Βουκάρτιον ὀνομάζουσι, τέταρτος ὄλοις πρὸς πε-
 κάλοιο μίλιος, ἐν οἷς τὰ πρὸς Μεσσηνίαν καὶ Ἀρκαδίαν
 καὶ τῶ Λακωνικῶν διώκησαι. εἰσήχθη μὲν οὖν πρὸς τῶ
 ἐρεῖς ὁ δικασθῆναι Πελοπίδας. δὲ καὶ μάλλον ἐκινδύειν
 ὅτι ἀμφοτέρωσι ἀπελύθησαν. ὁ δὲ συκροφάνημα καὶ τῶ
 πῆρσαν Ἐπαμεινώνδας ἠνέγκε πρῶτος, μέγα μέρος αἰ-
 ορίας καὶ μεγαλοφυχίας τῶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς ἀεὶ ἐμπα-
 κίαν ποιούμενος. Πελοπίδας δὲ, καὶ φύσιν ἡμοφδέτερος ὢν,
 καὶ παροξυνόμενος ὑπὸ τῶ φίλων ἀμύνασθαι τοῖς ἐχθροῖς
 ἐπελάβετο τῶ αὐτῆς αἰτίας. Μενεκλείδης δὲ ὀρέστωρ, ἢ μὲν
 εἰς τῶ μετὰ Πελοπίδου καὶ Μέλωνος εἰς τῶ Χάρωνος
 οἰκίαν συνεληθόντων· ἐπειδὴ τῶ ἴσων οἶα ἠέξουτο πρὸς τοῖς

A Unde parem atque Epaminondas, penes quem
 summus erat magistratus, quiue vniuerso præ-
 rat exercitui, priuatus hic & exiguae ductor ma-
 nus, gloriā retulit illius victoriæ & decoris.
 Ambo tamen beotarchæ Peloponnesum iniue-
 runt, plurimasque gentes retraxerunt à Lace-
 dæmoniis, sibi que adiunxerunt Elim, Argos, to-
 tam Arcadiam, ipsius pleraq; Laconia. Et quan-
 quam tempestas in ipso esset articulo brumalis
 solstitii, atque vltimi mensis vergentis pauci reli-
 qui essent dies, ac mox ineunte primo mense suc-
 cessuri alii, morte indicta iis qui magistratu non
 abirent, ideoque beotarchæ cæteri cum legis
 metu, tum hyemis effugiendæ causa, reducere
 exercitum contenderent domum, princeps Epa-
 minondæ assensus tamen Pelopidas accensus mi-
 litibus Spartam petiit, superatoque Eurota mul-
 tis potitus est eorum oppidis, finesque omnes ad
 mare vsque vastauit. Habebant sub signis mili-
 tum Græcorum lxx millia, quorum ipsi erant
 Thebani minus duodecima parte. Verum per-
 pulit socios omnes absque publico decreto vel le-
 ge, vt eos duces sequeretur obsequenter, illo-
 rum splendor. Quippe prima & antiquissima lex
 naturæ ei cui opus salute est, imperatorem illum
 qui valet conferuare, præficit: sicut vectores, licet
 tranquillo cælo aut in statione apud opportu-
 num littus obstrepuerint gubernatoribus, inso-
 lentesque fuerint, procella tamen ingruente &
 discrimine illos respiciunt statim, atque spem in
 iis ponunt. Nanque Argiui, Elii, Arcades, qui de
 imperio in conciliis disceptabant & altercaban-
 tur cum Thebanis, quum dimicandum esset &
 instarent pericula, vltro obedienter sequebantur
 eorum duces. In illa expeditione omnem Arca-
 diam fecerunt vnus corporis. In agrum Messe-
 nium, expulsi Spartiatis qui tenebant eum, vete-
 res Messenios reuocauerunt, reduceruntque ad
 Ithonem habitandam. In reditu per Cenchream
 Athenienses, qui in faucibus eos tumultuose ad-
 oriri moliebantur & transitu prohibere, fude-
 runt. Ob res hasce gestas cæteri omnes virtutem
 horum amplectebantur mirifice, & in admiratio-
 ne felicitatem habebant: at intestina & civilis in-
 uidia vna cum gloria gliscens parum exceperit eos
 benigne vel comiter. Vterque enim sub redi-
 tum est in iudicium capitis vocatus, quod, quum
 primo mense, quem Bucation vocant, summo
 magistratu cedere ex lege aliis debuissent, qua-
 tuor solidos adiecissent menses: quibus res illas
 ad Messenem, Arcadiam, & Laconiam gesse-
 rant. Postulatus prior Pelopidas est, quo ma-
 iore est periculo iactatus: vterque tamen noxæ
 exemptus fuit. Cæterum eam calumniam & co-
 natum maleuolorum tulit Epaminondas leni-
 ter, magnam partem virtutis & magnanimitatis
 in rep. moderanda ducens, ciuium tolerare iniu-
 rias. Iracundiore ingenio Pelopidas, & ad pœnas
 ab inimicis expetendas à necessariis incensus, oc-
 casionem arripit huiuscemodi: Meneclides ora-
 tor, vnus erat ex iis qui cum Pelopida & Melone
 in Charonis ædes coierant. Quum autem non
 esset in pari apud Thebanos dignatione, qui es-
 set disertissimus quidem, sed moribus improbis &

Θεβαῖοις ἀφροτάτος μὲν ὂν λέγειν, ἀκρίλατος δὲ καὶ

malignis, appulit ingenium suum ad calumniandum & arrodendum præstantiores: neq; post illud iudicium destitit. Ac Epaminondam quidem deiecit bæotarchia, diuq; in reip. negotiis eum fatigavit: Pelopidam verò lacerare ad populum nõ quiuit, sed vt conflictaretur cum Charone machinatus est. Et quia commune habet liuor leuamen, si quibus ipsi præstare non valent, hos saltem esse aliis ostendant inferiores, assidue in concione Charonis res gestas extollebat, illius celebrabat expeditiones victoriasq;. Atq; equestris prælii ad Platæas decus, quod ante pugnam Leuatricam duce obtinuerant Charone, dedicare ad hunc modum instituit: Androcydes Cyzicenus conduxerat publice tabulam pingendam alterius pugnæ hoc opus Thebis faciebat. Quum autem defectio illa extitisset, atque esset exortum bellum, Thebani tabulam pene absolutam penes se retinuerunt. Hanc Meneclides, quo perstringeret Pelopidæ & Epaminondæ ornamenta, suasit populo vt inscripto Charonis nomine dedicaret. Erat verò absurda ambitio præ tam multis & talibus pugnis vno gloriantium facto vnaq; victoria, qua Gerandam quendam obscurum Lacedæmonium, & cum eo quadraginta cecidisse, præterea præclari nihil autumant gestum. Hanc rogationem Pelopidas, vt aduersus legum interdicta latam, defert, vrgens non esse ex more Thebanorum aliquem ornare priuatim, sed patriæ publice titulum retinere victoriæ. Ac Charonem quidem non destitit per omnes actiones cumulare laudibus, at Meneclidam vt inuidum & improbum arguens, & Thebanos rogans num extaret nulum ipsis præclarum factum. item Meneclidæ æstimauit pecunia, quam quum ob magnitudinem soluere non posset, res nouas postea in vrbe molitus est. Habent hæc quoque quandam eius vitæ contemplationem. Quum autem Pheræorum tyrannus Alexander multos quidem Thessalos aperte bello oppugnaret, immineret verò omnibus, ac ciuitates Thebas ad petendum ducem cū copiis legatos misissent, cernens Epaminondam Pelopidas res in Peloponneso ordinare, detulit & attribuit se ipse Thessalis. Neque enim suam obtorpescere peritiam & facultatem volebat, neque vbi esset Epaminondas imperatorem desiderari ducebat alium. Simul vt in Thessaliam mouit, Larissam recepit, & Alexandrum studuit ad se supplicem venientem inuertere, & ex tyranno cicurare atque efficere legitimum Thessalis principem. Qui quum esset plane deploratus & ferus, magna item eius sæuitia, magna etiam proteruitas & auaritia proferrentur, exacerbato in eum Pelopida & infenso, profugit cum stipulatoribus. At Pelopidas quum securos à tyranno Thessalos reliquisset, eosque mutuo inter se conciliasset, petit Macedoniam. Ptolemæus enim intulerat Alexandro apud Macedonas regnanti bellum: vterque autem disceptatorem illum & iudicem acciuerat: deinde socium & adiutorem eius qui lædi videretur. Hic aduentu suo quum con-

Α κακήθης τὸν ἔθρον, ἐχρήτο τῆ φύσφ πρὸς τὸ σκωφαντεῖν καὶ ἀββάλλει τοὺς κρείττονας, οὐδὲ μετὰ δίκῃ ἐκείνῳ παυσάμενος. Ἐπαμεινώνδαν μὲν οὖν ἐξέκρουσε τῆς Βοιωτίας, καὶ κατεπολιτέυσατο πολὺν χρόνον. Πελοπίδαν δὲ πρὸς μὲν τὸν δῆμον οὐκ ἴχουσε ἀββάλλειν, ἐπεχείρησεν ὁ συγχροῦσά τε Χάρωνι. καὶ κινήματα τῆ φύσφ πρὸς ἀμύψαν ἔχοντος, αὐτῶν ἀπὸ μὴ διύωνται βελήεις φαίνονται, τούτοις ἄλλως γὰρ πῶς ἐτέρων ἀποδείξωσι κακίους, πολὺς γὰρ πρὸς τὸν δῆμον αὐτῶν τῶ Χάρωνος ἔργα, καὶ τῆς στρατηγίας τῆς ἐκείνου καὶ τῆς νίκης ἐγκωμιάζων. τῆς δὲ πρὸς Πλαταιας ἰππομαχίας, μὲν πρὸ τῆς Λοκτικῶν ἐπέκεισε καὶ ἡ-ζουμένη Χάρωνος, ἐπεχείρησεν ἀνάθεμα τοῖσδε ποιῆσαι. Ἀνδροκίδης ὁ Κυζικησίος, ἐκλαβὼν πρὸς τῆς πόλεως πίνακα γράψαι μάχης ἑτέρας, ἐπέτελε τὸ ἔργον ἐν Θήβαις. Ἰσομένης δὲ τῆς ἀποδείξεως, καὶ τῆς πόλεως συμπεσόντος, οὐ πολὺ τῆ τέλει ἔχον ἐλλείπειν τὸν πίνακα παρ᾽ αὐτοῖς οἱ Θῆβαῖοι κατέχον. τὸτον οὖν ὁ Μενεκλείδης ἐπέσει ἀναθέντας ἔπιγραψαι τοῖσδε τῶ Χάρωνος, ὡς ἀμυρῶσων τὴν Πελοπίδου καὶ Ἐπαμεινώνδου δόξαν. μὲν δὲ ἀβέλτερος ἢ φιλοδουμία, πρὸς τὸ σπύρις καὶ τηλικούτοις ἀγῶνας ἑῶς ἔργου καὶ μίας νίκης ἀγαπημένης, ἐν ἡ Γερανδῶν ἑνὰ τῶν ἀσπίδων Σπάρτιατων, καὶ τεσσαράκοντα μετ᾽ αὐτῶν πεσεῖν, ἄλλο δὲ ἑσδὲν μὲν πρὸς τῶν λέγειον. τούτο δὲ ψήφισμα γράφεται Πελοπίδας πρὸς τὸν δῆμον, ἰχυρῶσμενος ὅτι Θῆβαῖος οὐ πάτερον μὲν ἰδίαν κατ᾽ ἀνδρα ἑμῶν, ἀλλὰ τῆ πατερίδων τῶ τῆς νίκης ὄνομα σώζων. καὶ τὸν μὲν Χάρωνα πρὸς πᾶσαι τὴν δίκην ἐγκωμιάζων ἀφθῶσως διετέλεσεν. τὸν δὲ Μενεκλείδαν, βασκανον καὶ ποιητῶν ἐξελέχων, καὶ τοῖς Θῆβαῖοις ἐρωτῶν εἰ μηδὲν αὐτοῖς καλὸν πέπρωσται. ὁ μὲν Μενεκλείδαν ζημιῶσαι χρέμασιν, ἀ δὲ ἑν Μενεκλίδαν καὶ ζημιῶσαι χρεμάσιν οὐκ ἔδωκεν. *αὐτὸς δὲ ἐν Μενεκλίδαν καὶ ζημιῶσαι χρεμάσιν οὐκ ἔδωκεν. αὐτὸς δὲ ἐν Μενεκλίδαν καὶ ζημιῶσαι χρεμάσιν οὐκ ἔδωκεν. αὐτὸς δὲ ἐν Μενεκλίδαν καὶ ζημιῶσαι χρεμάσιν οὐκ ἔδωκεν.*

Β μὴ δινώμενος ἐκτίσασα δὲ πλῆθος, ὕψιστον ἐπεχείρησεν κινήσασα καὶ μετασῆσασα τῶν πολιτείαν. τούτῳ μὲν οὖν ἐχθρὴν καὶ τῶ βίου ἀποδέρων. ἐπεὶ δὲ Ἀλέξανδρου τῶ Φερῶν τυράννου πολεμοῦστος μὲν ἐκ πρὸς δῆμου πολλοῖς Θεσσαλῶν, ἐπιβουλεύοντος δὲ πᾶσιν, ἐπῶσδῶσσαν εἰς Θῆβας αἰ πόλις στρατηγὸν ἀπὸ τῶν καὶ διώαμιν, ὁρῶν ὁ Πελοπίδαν τὸν Ἐπαμεινώνδαν τῆς ἐν Πελοποννήσῳ πρὸς τῆς διοικήν, αὐτοῖς αὐτῶν ἐπέδωκεν καὶ πρὸς τῆς Θεσσαλῶν, μῆτε τῶν ἰδίαν ἐπισημίαν καὶ διώαμιν ἀποδέρων πρὸς τῶν ἑσπεμένων, μῆτε ὅπου παρέσιν Ἐπαμεινώνδας, ἐπέσει δειῶσαι στρατηγῶν ὀνομάζων. ὡς οὖν ἐσσετέυσειν ἐπὶ Θεσσαλίαν μετὰ διώαμιν, τῶν τε Λαεϊσθῶν δῆσος παρέλαβεν, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐλθόντα καὶ δειῶσμενος, ἀββάλλειν ἐπέσει, καὶ ποιῶν ἐκ τυράννου πρὸς τῶν ἀρχόντων τῶ Θεσσαλῶν καὶ νόμιμον. ὡς δὲ μὲν ἀπῆκεσος καὶ κλειῶσης, καὶ πολλῆ μὲν ὀνόμησ αὐτῶ, πολλῆ δὲ ἀσέλγησ καὶ πλεονεξία κρηθηρεῖτο, τραχυομένης τῆ Πελοπίδου πρὸς αὐτοῖ καὶ χαλεπαίνοντος, ἀποδρας ἀέχετο μὲν τῶν δρυφόρων. ὁ δὲ Πελοπίδαν ἀδειῶν τε πολλῶ ἀπὸ τῶ τυραννοῦστος Θεσσαλῶν ἀπολιπῶν, καὶ πρὸς δὲ τῶν ὀνόμοισαν, αὐτοῖς εἰς Μακεδονίαν ἀπῆρεν, Πτολεμαῖος μὲν Ἀλέξανδρον πρὸς βασιλεύοντα τῶ Μακεδόνων πολεμοῦστος, ἀμφοτέρων δὲ μεταπερμπομένων ἐκ εἶνον, ὡς ἀββὰ κακίην καὶ δικασίην καὶ συμμαχῶν

Γ καὶ βοήθῳ τῶ δουλιῶτος ἀδικεῖσασα ἡμσομένη. ἐλθῶν δὲ καὶ ἀββὰ τῶν τῶ ἀφορας, καὶ καταγαῶν τοῖς φθῶντος, ὁ μὲν ἐλαβὼν τὸν ἀδελφῶν τῶ βασιλέως Φίλιππων, καὶ τειλάκῳ πρὸς τῶ ἀλλοῖς τῶ ἐπιφαιεσάτων

καὶ κατέστησεν εἰς Θήβας, ὅτι δὲ εἰς ἀμφοτέρωθεν τοῖς Ἕλλησιν ὡς πόρρω δὴ καὶ τὰς Θηβαίων πρὸς ἀγμάτα τῆ δόξῃ τῆς δυναμείας, καὶ τῆ πίσθ τῆς δικαιοσύνης. οὗτος ἦν Φίλιππος ὁ τοῖς Ἕλλησιν ὑπερὸν πολεμήσας ὑπὸ τῆς ἐλευθερίας, τότε δὲ παῖς ὢν ἐν Θήβαις πρὸς Παμμηνεὶ διαγταί εἶχεν. ἐκ δὲ τούτου καὶ ἱλλωτῆς γεγενῆαι ἔδοξεν Ἐπαμεινώνδῳ, ὃς πρὸς τοῖς πολέμοις καὶ τὰς στρατηγίας δραστήριον ἴσως καὶ αἰσθησας ὁ μικρὸν ἦν τῆς τῆ ἀνδρὸς ἀρετῆς μόνον. ἐκστρατείας δὲ καὶ δικαιοσύνης καὶ μεγαλοφυΐας καὶ πρᾶσις, οἷς ἦν ἀληθῶς μέγας ἐκείνος, οὐδὲν οὔτε φύσθ Φίλιππος, οὔτε μιμήσθ μετέχεν. μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν τῶν Θεσσαλῶν ἀντιωμένων τὸν Φεράων Ἀλέξανδρον ὡς ἀπὸ Θεσσαλίας τὰς πόλεις, ἀπέστειλε μετὰ Ἰσμιλίου πρὸς ὁδῶν ὁ Πελοπίδας καὶ παρῶν οὔτε οἶκον ἀγὼν δυνάμιν, οὔτε πόλεμον πρὸς ἀδοκίμας, ἀλλοῖς δὲ τοῖς Θεσσαλοῖς χρεῖσθαι πρὸς ὃ κατεπέμψεν τῶν πρᾶσι ἀναγκαζόμενος. ἐν τούτῳ δὲ πάλιν τῶν καὶ Μακεδονίαν ἀπεπλομάων. ὁ γὰρ Πτολεμαῖος ἀνιρρῖκει τὸν βασιλέα καὶ τὴν ἀρχὴν κατέχεν, οἱ δὲ φίλοι τοῦ τεθνηκότος ἐκάλοιν τὸν Πελοπίδαν. βουλομένης μὲν οὖν ὅτι φησὶν αὐτὸς τοῖς πρᾶσι, ἰδίως δὲ ἐστρατείας ἐκ ἔχων, μισοφόρος ἦν αὐτὸν πρὸς ἀδοκίμας, μὲν πύτων δὲ ἄλλοις ἐβάδιζεν ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον. ὡς δὲ εἶγυς ἀλλήλων ἐχρῶτο, τοῖς μὲν μισοφόροις Πτολεμαῖος χρεῖσθαι ἀπὸ Θεσσαλίας ἐπέσθιν ὡς αὐτὸν μετὰ σῆμα. τῆ δὲ Πελοπίδου τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ τὸν ὄμα δειδοκίμας, ἀπῆνθησεν ὡς χρεῖσθαι, καὶ δόξισα μὲν καὶ δευθεῖς, ὡμολόγησεν τὴν μὲν ἀρχὴν τοῖς τῆ τεθνηκότος ἀδελφοῖς ἀπὸ Φυλαξάν, Θεσσαλοῖς δὲ τὸν αὐτὸν ἐχρῶν ἔξειν καὶ φίλον. ὁμῆρις δὲ ἐπὶ τούτοις τὸν ἦν Φιλοξένου ἔδωκε, καὶ πεντήκοντα τῶν ἐταίρων. πύτων μὲν οὖν ἀπέστειλεν εἰς Θήβας ὁ Πελοπίδας. αὐτὸς δὲ βαρέως φέρων τὴν τῶν μισοφόρων πρᾶσιαν, καὶ πωθησάνομος τὰ πλεῖστα τῶν χρεῖσθαι αὐτοῖς, καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας ἀποκείσθαι πρὸς Φάρσαλον (ὡς τε τούτων κρατήσας, ἰσχυρὴν δίκην ὢν καὶ ὑπερβαλλόντων) καὶ σιναζαγὰν τῶν Θεσσαλῶν πινας, ἦκεν εἰς Φάρσαλον. ἀρτίως δὲ αὐτὴ παρεληλυθότος, Ἀλέξανδρος ὁ τυραννικός ἐπεφάνετο μετὰ τῆς δυναμείας. καὶ νομίσαντες οἱ πρὸς τὸν Πελοπίδαν, ἀπολογησόμενον ἦκεν, ἐβάδιζον αὐτὸς πρὸς αὐτὸν, ἐξώλη μὲν ὄντα καὶ μισοφόνου εἰδότες, ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας καὶ ὁ πρὸς αὐτοῖς ἀξίωμα καὶ δόξα, οὐδὲν αὖ παθεῖν πρὸς ἀδοκίμας. ὁ δὲ ὡς εἶδεν ἀόπλιος καὶ μόνος πρᾶσιαν, ἐκείνοισ μὲν ἄλλοις σιναζαγεῖν, τὴν δὲ Φάρσαλον κατέχεν. φείκων δὲ καὶ φόβον ἐπειράσασθαι τοῖς ὑπερβαλλόντων πᾶσιν, ὡς γε μετὰ τῆλικαὸν ἀδικίαν καὶ πόλεμον, ἀφείδησαν ἀπὸ τῶν, καὶ χρεῖσθαι οὕτω τοῖς πρᾶσι πύτων σιν ἀποκείσθαι καὶ πρᾶσιαν, ὡς τότε γε κομιδῆ τὸν αὐτοῦ βίον ἀπεγνακῶς. οἱ μὲν οὖν Θεσσαλοὶ ταῦτα ἀκούσαντες, ἐφείδον τε βαρέως, καὶ στρατὸν ἐξέπεμπον ἄλλοις, δι' ὀργῶν πρὸς τὸν Ἐπαμεινώνδαν, ἐτέρους ἀποδείξαντες ἀρχοντας. τὸν δὲ Πελοπίδαν εἰς τὰς Φεράς ἀπαγαγὼν ὁ τυραννικός, ὃ μὲν πρᾶσι εἰς τοῖς βουλομένοις αὐτῶν ἀπὸ ἀλέγασθαι, νομίζων ἐλεφθὸν γεγενῆαι καὶ ἀπὸ τῆς συμφορᾶς. ἐπεὶ δὲ τοῖς μὲν Φεραῖοις ὁ Πελοπίδας ὀδυρομένοις παρεκάλει θάρσειν, ὡς νῦν μάλιστα δῶσαντος τῆ τυραννίδος δίκην, πρὸς δὲ αὐτὸν εἰεῖνον ἀποκείσθαι, ἐλεγχῶν ὡς ἀποκείσθαι τοῖς μὲν ἀθλίους πολίτας καὶ μηδὲν ἀδικούσας ὁσμημέρας φερόμεν καὶ φοβῶν, αὐτὸς δὲ φειδόμενος, ὃν μάλιστα γινώσκει ἡμωρησόμενον αὐτὸν, ἀπὸ ἀπὸ ἀφύγη. ταυμάσας δὲ φείδημα καὶ τὴν ἀδειαν αὐτῶν,

A atque Thebas duxit, ostentans Græcis in quantum fastigium ascenderet respub. Thebanorum splendore potentia & fide iustitia. Hic ille est Philippus qui cum Græcis insequentis temporibus de libertate eorum arma contulit. Id temporis puer apud Pammenem hospitium habuit. Inde æmulus Epaminondæ habitus est: notata fortasse in militia & imperio eius strenuitate, quæ exigua portio illius fuit virtutis: temperantiæ verò, iustitiæ, magnitudinis animi, lenitatis, quibus verè vir celsus ille fuit, neque natura Philippus, neq; imitatione fuit confors. Mox Thessali denuo accusauerunt Alexandrum Pheræum, quòd quietem ciuitatù sollicitaret. Missus eò Pelopidas cum Ismenia legatus, non duxerat domo secum copias, neq; expectauerat bellum, sed subita necessitate fuit ei utendum Thessalis. Interea renatus tumultus in Macedonia est. Ptolemæus enim peremerat regē, regnumque inuaserat: amici autem illius perempti acciuerunt Pelopidam. Qui quum rebus iis nollit deesse, nec proprios milites ad manum haberet, cōscripsit indidem mercenarios quosdam, atq; hac manu confestim mouit in Ptolemæum. Vbi in prepinquum venerunt, corrupit conductitiū militem Ptolemæus pecunia, pellexitq; ad se ut transfirent. Pelopidæ verò, ipsam veritus existimationē & nomen eius, occurrit ut præcellentiori, eumq; complexus ac supplex, promisit regnum se defuncti fratribus cōseruaturum, & eosdem, quos Thebanos, hostes & amicos habiturum. In hæc obsides dedit Philoxenū filium suum, & quinquaginta ex familiaribus. Eos misit Pelopidas Thebas. Quum autem morderet eum conductorum mercede militū proditio, acciperetq; pecuniam eorū maxima ex parte, liberosq; & coniuges Pharsali esse, quibus, si esset potitus, satis vlturum se iniurias suas putabat, delectu habito nonnullorum Thessalorum Pharsalum venit. Confestim ingresso eo oppidū superuenit cum exercitu Alexander. Existimabat autem eum Pelopidas ad purgandum se præstò esse, ideo contendit ipse ad eū, non ignarus quidem nefarium hominem & latronem esse, sed, fretus vrbe Thebis suæ; autoritate & gloria, nihil timuit mali. Ille vbi inermem vidit solumq; accedentem, iniecit confestim ei vincula, & Pharsalum occupauit, pauoremque & metum illis qui ei parebant cunctis incussit, verentibus ne à tam atroci iniuria & audacia parsurus nemini esset, itaque se aduersus quosuis homines & quacunq; in re gesturus velut vita tunc omnino deplorata. At Thebani, eo nuntiato, solliciti extemplo miserunt eò exercitū: cui, quòd infensitum essent Epaminondæ, alios duces præfecerūt. Pelopidam tyrannus Pheras abstraxit. vbi primum, qd abiectum in calamitate & infractū existimaret, omnibus permisit eum alloqui. At postquam gementes Pelopidas Pheras cōsolatus est, quòd nunc impenderet haud dubiè tyranno vindicta, atq; illi nuntiarum iussit, absolum esse quòd miseris & innoxios ciues quotidie excrucieret & trucidaret, sibi verò, quæ certò sciret si euasisset, pœnas ab ipso persequuturum, parceret, miratus animum & securitatē eius,

Quid properat, inquit, Pelopidas mori: Quo audi-
 to, Vt tu, inquit, magis quam nunc execrandus
 pereas maturius. De cætero prohibuit nequis præ-
 rer domesticos eum adiret: Thebe verò, Iasonis fi-
 lia, vxor Alexandri, quæ accepisset de custodib. Pe-
 lopidæ firmitudinem & celsitudinē animi eius, ex-
 petiuit eum videre & cōuenire. Vt accessit ad eū,
 & velut mulier, magnanimitatem eius nō ilico in-
 tantis ærumnis perspexit, sed ex squalore, fordib.
 & maligno victu cōiiciens acerba eum & indigna
 illo nomine premi calamitate illacrymauit. Primū,
 incertus quænam mulier esset, mirabatur Pelopi-
 das. vbi cognouit eam, (quod cōsuetudo ei & gra-
 tia intercederet cum Iasone) compellauit eam no-
 mine paterno. Quum diceret illa, Miseret me vxo-
 ris tuæ, Me verò tui, inquit, quæ soluta feras Ale-
 xādrum. Hæc oratio pupugit Thebē. Quippe cru-
 delitatem oderat flagitiaq; tyranni, qui præter cæ-
 terā libidinem etiam minimū natu fratrem eius in-
 pellicatu habebat. Quare inuisit Pelopidā frequē-
 ter, & quum libere euomeret apud eum miseras
 suas, dedit ille animum ei & spiritus, atq; in Ale-
 xādrū incendit eam. Vt verò prætoribus Theba-
 norum expeditio in Thessaliam sine effectu fuit,
 ob imperitiamq; vel fortunam infestā recesserunt
 ignominiose, singulis dixit ciuitas decem millium
 drachmarum multam, misitq; cū copiis Epami-
 nondam. Hic subito magnus motus fuit arrectorū
 claritate ducis Thessalorum. Fortunæ autē tyranni
 poterāt paruo momento conuelli. tanta formido
 duces & familiares eius incesserat, tātus ardor po-
 pulares ceperat ad defectionem & expectatio fu-
 turi, quasi tunc pœnas pendente ad specturos se ty-
 rannū. Verumenimvero Epaminondas, cui Pelo-
 pidæ incolumitate posteritis suū decus erat, veri-
 tus ne rebus cōquassatis & spe abscissa, feræ modo
 verteret se Alexander in illum, lente prosequutus
 bellum est, circumuagandoq; cū apparatu bellico
 & cunctādo præparauit, & cōpressit tyratinū, vt
 nec peruicaciā eius & ferocitatem remitteret, ne-
 que extimularet acerbiter & iracundiā. Audie-
 bat enim eius immanitatem, cōtemptumq; hone-
 sti atque legum, viuos homines eum defodere, a-
 lios pro ludo pellibus teetos aprorum & vrsarum
 venaticis canibus immisissis decerpere & confice-
 re iaculis, Melibœam & Scotusam fœderatas ci-
 uitates & amicas in concione satellitibus vndiq;
 circumfusis citra vllum discrimen ætatis contru-
 cidasse, lanceam qua confoderat patruum Poly-
 phronem consecrasse, eique redimitæ vt deo im-
 molare, atque Tychonem appellare. Quum ali-
 quando tragædum Euripidis agentem Troadas
 spectaret, proripuisse se ex theatro, missoque nun-
 tio confirmasse hominem atque adhortatum, ne
 ideo minus prosequeretur ludos, neque enim id-
 circo discedere se quod eum fastidiret, sed quod e-
 rubesceret ciues, si se, qui nullius vnquam ab se ne-
 catorum fuisset captus misericordia, calamitati
 illacrymantem Hecubæ & Andromaches conspi-
 cerent. Ille tamen splendore ipso & nomine atq;
 maiestate Epaminondæ ducatus percussus.

Gallus velut seruus premens alam horruit.
 ac cito ad satisfaciendum legatos misit. Ille verò

τοὺς πολίτας, εἰ μηδένα πώποτε τῶν ἑσθ' αὐτῶν φονδολογῶν ἠλεηκῶς, ὅτι τοῖς Ἐκλέης καὶ Ἀνδρομαχῆς κακῶς
 ὀφθίσεται δακρύων. εἰδὼ μάλιστα τὴν δόξαν αὐτὴν καὶ τοῦ ὄνομα καὶ τὸ πρῶτον τῆς Ἐπαμεινώνου στρατηγίας κα-
 τὰ πλάγους, ἢ πῆξ' ἀλέκτωρ δούλος ὡς κλῖνας πλεόν' καὶ πῆξ' ἀπολογιστοῦ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἔπειπε. ὁ δ',

A Τίς (φησὶν) αὐτῶν Πελοπίδας ἀποθανῆν; κακῶς αὐ-
 τῶν κούσας, Ὅπως (εἶπε) σὺ τάχιστα ἀπολῆ, μάλλον ἢ νῦν θεο-
 μιῶν ἡρόδοτος. ἐκ τούτου διεκάλυπεν ἀντιχάειν αὐτῶν
 τοῖς ἐκτός. ἢ ὅτι ἦν θυγάτηρ μὲν Ἰάσονος οὖσα, γυνὴ δ'
 Ἀλεξάνδρου, σωτηριόδοτος τῶν φυλακῶν τῶν Πελο-
 πιδῶν, τὸ θάρραλέον αὐτῶν καὶ ἡρώων, ἐπεθύμησεν ἰδεῖν
 τὸν ἀδελφεὸν παρεστῆν. ὡς δ' ἦλθεν πρὸς αὐτὸν, καὶ
 αὐτὴν ἠρώων, τὸ μὲν μέγιστος τοῦ εἴδους ἐκ δ' ἡρώων ἐστὶν ἡδὺν κρεῖσσιν
 τῆ συμφορᾷ κατείδεν, κούρα δ' καὶ σὺλῆ καὶ διαίτη τε-
 κμηρομένη, λυτῶσα καὶ μὴ ἀπέποινα τῆ δόξῃ πάθειν
 B αὐτὸν, ἀπεδάκρυσεν τὸ μὲν πρῶτον ἀγνοῶν ὁ Πελοπί-
 das τίς εἴη γυναικῶν, ἐθαύμαζεν ὡς δ' ἦν πρῶτον παρεστῆ-
 ρθῆσεν αὐτῶν πρῶτον ἰδὼν γὰρ τῶν Ἰάσονος στυγερῆς καὶ
 φίλος. εἰπούσης δ' ἐκείνης, Ἐλεῶ σου τὴν γυναικῶν.
 Καὶ γὰρ ἐγώ σε (εἶπεν) ὅτι ἀδελφὸς οὖσα ἑσθ' ἡρώων Ἀλέ-
 ξάνδρου. εἰδὼ δ' ἦν πῶς ὁ λόγος τῆς γυναικῶς. ἐθαύμαζε
 τὸ γὰρ τὴν ἀμύθησεν καὶ τὴν ἕξειν τῆ τυραννίδος μετὰ τῆς
 ἄλλης ἀσελγείας, καὶ τὸν νεώτατον αὐτῆς τῶν ἀδελφῶν
 πατριᾶ πεποιτημένον. εἶδ' καὶ σιωπῶν φοιτῶσα πρὸς τὸν
 Πελοπίδαν, καὶ παρρησιαζομένη αὐτῶν ἐπαθῆν, ἑσθ' ἑ-
 C πὶμπλατο θυμῶ καὶ φρονημάτων καὶ δεξιότητος πρὸς
 τὸν Ἀλέξανδρον. ἐπεὶ δ' οἱ στρατηγῶν τῶν Θεσάλων εἰς
 τὴν Θεσάλιαν ἐμβαλόντες ἐπείρασαν ὅσῳ, ἀλλὰ δι-
 ἀπειρία ἢ δυστυχία ἀσθενῶς ἀνεχώρησαν, ἐκείνων μὲν ἑ-
 καστὴ πόλις μυσίας δραχμῶν ἐζημίωσεν, Ἐπαμεινών-
 δαν δ' μετὰ δυνάμεως ἀπέσειλαν. ὅσῳ δ' αὖ κινήσις τε
 μεγάλη Θεσάλων ἰδὼν, ἐπαμεινώνων πρὸς τὴν δόξαν τοῦ
 στρατηγῶν, καὶ τὰ πρῶτα τῆ τυραννίδος ῥοπήσιν εἰδὼ
 μικρῶν ἀπολωλέναι. ὅσῳ τὸς ἐνεπεσθῆναι φόβος τοῖς πε-
 D ρεῖ αὐτὸν ἡγεμόσι καὶ φίλοις, ποσάτη δ' οἱ πῶς ἑσθ' ἡρώων ὄρ-
 μη πρὸς ἀπόσασιν εἶχε, καὶ χερα τῶ μέλλοντος, ὡς κού ε-
 πιφοροῦς δίκην δίδου τὸν τύραννον. οὐ μὲν δ' ἔ-
 παμεινώνδας τὴν αὐτῶ δόξαν ἐν ὑτέρῳ τῆς Πελοπίδου
 σωτηρίας ἠτέλεστος, καὶ δεδουκῶς μὴ τῶν πρῶτων
 ἑσθ' ἡρώων, ἀπογοῶν εἰς αὐτὸν Ἀλεξάνδρου, ὡς ἑσθ' ἡρώων
 τῶν πρῶτων πρὸς ἐκείνον, ἐπικρατεῖτο τῶ πολέμου, καὶ κού-
 κῶ αὐτῶ τῆ πρῶτων καὶ τῆ μελλήσῃ, κατεπεσθῆναι
 καὶ σιωπῶν τὸν τύραννον, ὡς μὴτε ἀεῖναι ὁ αὐτῶδες
 αὐτῶ καὶ δρασιολογῶν, μὴτε τὸ πικρὸν καὶ θυμῶδες
 E ἑσθ' ἡρώων, σωτηριόδοτος τὴν ἀμύθησεν καὶ τὴν ὀλιγωρίαν
 τῶν καλῶν καὶ δικαίων, ὡς ζῶντας μὲν ἀδελφοῖς κατὰ-
 ρυθῆν, ἐτέροις δ' ἐδουκῶν σταν ἀγρίων καὶ ἀρκίων ἀεὶ ἡρώων,
 καὶ τοῖς ἡρώων ἐπάγων κούνας, δέσποτα καὶ κατῆκόν π-
 ζε, πατριᾶ τῶν πρῶτων. Μελιβοία δ' καὶ Σκευόουση,
 πολέσιν ἐν ἀπὸνδοις καὶ φίλας, ἐκκλησιαζούσας ἀεὶ ἡ-
 σασ ἀμα τῶς δουροφόροις, ἠρώων ἀπέσφαζε. τὴν δ' ἡρώων
 ἢ Πολύφρονα τὸν τῶν ἀπέκλειεν, κατῆρώων καὶ κατὰ-
 γέλας, ἔθου ὡς ἑσθ' ἡρώων, καὶ Τύχωνα παρεστῆρθῆν. ἑσθ'
 F γῶων δὲ ποτε τῶ ἡρώων Εὐειπίδου Τρωάδας ἑσθ' ἡρώων
 ἡρώων, ὡχετο ἀπὸν ἐκ τῶ ἡρώων, καὶ πῆξ' ἡρώων
 αὐτὸν ἐκέλευε θάρρα, καὶ μὴδὲν ἀγῶν ἑσθ' ἡρώων ἀπὸ τῶ
 ἡρώων οὐ γὰρ ἡρώων κατὰ φροναῖν ἀπέκλειεν, ἀλλ' ἀγῶν ἡρώων
 ἡρώων

σιωπῆσαι μὲν εἰρήνῃ καὶ φιλίᾳ πρὸς τοῦτον αὐτὸν ἄδρα Θεβαῖοις οὐχ ὑπέμεινον· ἀπεισάνθρωπος ὅστις πελαγονημε-
 ρους ἀποχὰς τῶ πολέμου, καὶ λαβὼν τὸν Πελοπίδην καὶ τὸν
 Ἰομίουσαν, ἀνεχώρησεν· οἱ δὲ Θεβαῖοι, πρὸς τῶν Λακεδαι-
 μονίων καὶ τῶν Ἀθηνῶν ἀδούμοι πρὸς τὸν μέγαν βα-
 σιλέα πρὸς αὐτοὺς ἀπαρτίζοντο ὑπὲρ συμμαχίας, ἐπέμψαν
 καὶ αὐτοῖς Πελοπίδην, ἀριστὰ βουλευσάνθρωποι πρὸς τιμὴν δό-
 ξαι αὐτοῖς. πρῶτον μὲν γὰρ ἀπέβανε διὰ τῶν βασιλέως ἐπι-
 αρχῶν, ὀνομαστῶν ἂν καὶ πεισάνθρωπος. οὐ γὰρ ἤρεμα διήκετο τῆς
 Ἀσίας οὐδὲ ἐπὶ μικρῆν ἢ δόξα τῶν πρὸς Λακεδαιμονίους
 ἀγῶνων, ἀλλ' ὡς πρῶτος ἐπὶ τῆς ἐν Λακωνίᾳ μάχης ἔξ-
 ἔδραμε λόγος, αἰετῶνος καὶ πρῶτος ἐπὶ μέρους κεινοῦ βου-
 λῶτος, αὐξανομένη καὶ αἰσθανομένη πρῶτον κατὰ τὴν ἐ-
 πίπτα τοῖς ἐπὶ θύραις σαλπασί καὶ στρατηγῶν καὶ ἡγε-
 μόνων ὁφθαίς, ἡμίμα καὶ λόγον παρέχετο, ὡς εἴη ἀνὴρ ὅστις
 ὁ γῆς καὶ θαλάσσης ἐμβαλὼν Λακεδαιμονίους, καὶ συ-
 φείλας ὑπὸ τὸν Γέτορ καὶ τὸν Εὐρώταί τῶν Σπαρτιῶν,
 τὴν ὀλίγην ἐμπροσθεν βασιλείᾳ τῶν μεγάλων καὶ Πέρσης
 δι' Ἀθηναίων τὸν αὐτοῖς Σούσων καὶ Ἐκαταίων ἐπὶ τῶν μέ-
 νη πολέμου. ταῦτ' οὖν ὁ Ἀβραζέρξης ἔχαυεν· καὶ τὸν Πε-
 λοπίδην ἐπὶ μᾶλλον ἐθαύμαζε τὴν δόξαν καὶ μέγα ἐποίει τῆς
 ἡμέρας, ὑπὸ τῶν μεγίστων ἀδαιμονίας ἀδρα καὶ θεραπέυε-
 ασαι βουλευσάνθρωπος δοκεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν ὄψιν αὐτοῦ εἶδεν,
 καὶ πῶς λόγους κατενόησε, τῶν μὲν Ἀθηναίων βεβαιωτέρους,
 τῶν δὲ Λακεδαιμονίων ἀπλουστέρους ὄντας, ἐπὶ μᾶλλον ἠ-
 γάπησε· καὶ πᾶτος βασιλικὴν παθὼν, οὐκ ἀπεκρύφατο
 τὴν πρὸς τὸν ἄδρα ἡμίμα, οὐδὲ ἐλάθε τοῖς ἄλλοις πρὸς
 σθεῖς πλείστον ἡμῶν ἐκείνῳ. καί τοι δοκεῖ, μάλιστα τῶν Ἐλ-
 λήνων Ἀνταλκίδα ἡμισησὴν τὸν Λακεδαιμονίον, ὅτι τὸν σέ-
 φανον ὄν πίνων ἀπέεκετο, βάλφας εἰς μύρον ἀπέεκλεν.
 Πελοπίδα δὲ οὕτω μὲν οὐκ ἐπέδωκεν, δῶρα δὲ λαμ-
 ποῦσθα καὶ μέγιστα τῶν νομισμάτων ἔξέπεμψεν, καὶ τὰς
 ἀξιώσεις ἐπέκλυσε, ἀλλ' ὁμοίως μὲν ἔτι τοῖς Ἐλλήνας, οὐ-
 χαῖσθα δὲ Μεσσηνῶν· Θεβαῖοις δὲ πατερικῶν φίλων νομί-
 ζεσθα βασιλέως. ταῦτας ἔχων τὰς ἀποκρίσεις, τῶν δὲ
 δῶρων ὁσθέν, ὁ, πὶ μὴ χεῖρος ἢ σύμβολον καὶ φιλοφρο-
 σιμῆς, δῶσθα ἄδρα, οὐκ ἐδέξθη. ὁ καὶ μάλιστα τοῖς ἄλλοις πρὸς
 σθεῖς διέβαλεν. Τιμαγόρην γοῦν Ἀθηνῶν κείνωτες ἀπέ-
 κλειναν, εἰ μὲν ἐπὶ τῶν πλεῖστων τῶν δῶρων, ὀρθῶς καὶ δικαίως,
 οὐ γὰρ μόνον χειροῖν ὁσθέν ἐργασίον ἔλαβεν, ἀλλὰ καὶ κλί-
 νῶ πολυτελεῖ, καὶ πρῶτος θεραπόντας, ὡς τῶν Ἐλλήνων
 οὐκ ἔπιςα ἡμῶν· ἐπὶ δὲ βουδ' ὀργισθεὶς καὶ βουκόλοις, ὡς
 δὴ πρὸς ἀρρωστίαν ἵνα γάλακτος βοείου δούμνος. τίλος
 δὲ κατέβανεν ἐπὶ τῶν λασθῶν ἐν φορείᾳ κρημίσμορος, καὶ
 τέσσαρα τάλαντα τοῖς κρημίσμοισι μεσθὸς ἐδόθη πρὸς βασι-
 λέως. ἀλλ' εἰκοθεν οὐχ ἠδωροδοχία μάλιστα παρὰ τῶν τῶν
 Αἰωνοῖς· (Ἐπιπεράτοισι γοῦν ποτὲ τῶ σκελεπόμενῳ, μήτε
 ζῆλον μόνον δῶρα δέξασθα πρὸς βασιλέως, ἥφισημά
 τε χεῖρας φάσθατος, αὐτὴ τῶν ἐπὶ τῶν ζῆλον, χεῖρ-
 νεῖσθα κατ' ἐπιαυτὸν ἐπὶ τῶ πρὸς σθεῖς πρὸς βασιλέα τῶ
 δημολικῶν καὶ πεινήτων, ὅπως λαμβάνοντες ὑποτάσσιν, ἐ-
 γλάσθιν ὁ δῆμος) ἀλλ' ὅτι Θεβαῖοις ἐγγυνοῖσθα πᾶσα, χαλε-
 πῶς ἐφερον, οὐ λογισμῶν τῶν Πελοπίδου δόξαν, ὅσθιν ἢ
 ῥητορειῶν καὶ λόγων κρείττων, παρ' αἰδοσθῶν θεραπόντων
 τοῖς τῶν ἄλλων αἰετῶνοσθα. ἢ μὲν οὖν πρὸς αὐτοῖς αὐτὴν ἐπὶ τῶν
 πελοπίδᾳ πρὸς ἐδρα καὶ οὐ μικρῶν εὐδοκίᾳ ἐπὶ μελῶν.

A firmare inter Thebanos & istum hominem non sustinuit pacem & amicitiam, sed pactis induciis triginta dierum, receptisque Pelopida & Ismenia reduxit exercitum. Porro Thebani legatos odorati de societate à Lacedæmoniis & Atheniensibus ad magnum regem mitti, legauerunt ipsi quoque Pelopidam, prudenti sanè ob celebre nomen eius consilio. Primum enim ascendit per regis prouincias nobilis & celebratus. Neque enim segniter percurrerat Asiam neque obsecutè pugnarum cum Lacedæmoniis commissarum splendor. Verùm ut primus de prælio Leuctrico increbuit rumor, recentis semper alicuius accessione victoriæ increscens atque ascendens, ad superiores prouincias longissimè dispersus fuit. Deinde aulicorum oculis, satraparum, ducum, & principum subiectus, in magna fuit apud eos admiratione & sermone. Hunc illum esse virum qui terra marique Lacedæmonios profligasset, Spartamque, quæ non multo antè regi magno & Persis, duce Agesilao, de Sufis & Ecabanis intulerat bellum, intra Taygetum & Eurotam redigisset. Erant hæc grata Artaxerxi, qui, quo videretur suspici & coli à summis viris, magis auxit existimationem Pelopidæ, & extulit eum honoribus. Ut verò vultum eius aspexit & orationem audiuit Attica grauiorem, & simpliciorem Læonica, impendio magis complexus est eum, atque animo verè regio non dissimulauit quanti illum faceret. Neque clam fuit cæteros legatos plurimum illi tribuere: quamuis videretur inter Græcos eximio honore Antalcidam prosequutus Lacedæmonium fuisse, quod coronam, quam in conuiuio capite gerebat, in vnguento mersam emisisset. At cum Pelopida non egit tanta licentia, sed munera ei splendidissima & amplissima, quæ de more erant, misit, & postulata eius confirmauit vt Græci immunes suis legibus agerent, Messene coleretur, Thebani amici paterni regis haberentur. Cum his responsis nullo dono, nisi quod gratiæ & beneuolentiæ esset pignus, accepto ditcessit. Quæ res reliquos legatos fugillauit præcipuè. siquidem Timagoram populus Atheniensis damnauit necauitque, si ob multitudinem donorum, rectè atque ordine. Neque enim aurum modò & argentum acceperat, verum etiam pretiosum lectum & seruos lecti sterniatores, tanquam rudibus ad ista Græcis: insuper lxxx vacas cum bubulcis, tanquam lacte bubulo ad valetudinem opus haberet: denique fuit lectica ad mare delatus, ac quatuor talenta lecticariis mercedis præbita à rege. Atqui non videntur ob fordes illas præcipuè exarsisse in eum Athenienses, quando Epicrate lixa olim nec dissimulante dona se ab rege accepisse, & proficiente rogationem se laturum, vt nouem archontum loco, nouem quotannis legatos ad regem ex popularibus & tenuioribus designarent, quo muneribus auidiores forent, atrisit populus. Cæterum quòd omnia tributa Thebanis fuissent, id eos momordit: non reputantes Pelopidæ gloria quàm multis splendidis dictionibus & orationibus apud hominem qui semper coleret bellica laude præstantes, præcelleret. Atque hæc legatio quidem non mediocre regresso domum Pelopidæ studium,

καὶ βόρυξ Palmet.

ob Messenes restitutionem & aliorum Græcorum, libertatem peperit. At quia Alexander Phœtus iterum ad ingenium suum relapsus non pauca oppida Thessalis ademerat Phthiotis, uniuerso nomini Achæo atq; Magnetum genti imposuerat præsidium, ad nuntium reuertentis Pelopidæ miserunt confestim ciuitates legatos ad petendum suppeticas & illum ducem. Ea quum Thebani libentes sciuisent, omniaq; protinus parata, ac dux iam esse profecturus, sol defecit, & caligo occupauit interdiu urbem. Hoc ostento cernens Pelopidas trepidantem ciuitatem, non putauit pauidos & languescentes extrudendos, neque periculo obicienda septem millia ciuium, sed solum se dedit Thessalis, trahensque secum trecentos equites voluntarios & externos, profectus est obnuntiantibus vatibus & reliquis ciuibus inuitis: magnum enim existimabant de cælo & inclyto viro factum portentum. At ille cum maiore ira ex prioribus contumeliis exarserat in Alexandrum, tum spondebat sibi ex colloquiis cum Thebe habitis, domum se eius affectam & exulceratam reperiturum. Potissimum autem cum splendor facti acuit auentem & annitentem quo tempore Lacedæmonii Sicilia tyranno Dionysio duces & præfectos mittebant, & præbitorem Athenienses habebant Alexandrum, eique æneam statuum ut benemerenti posuerant, tunc Græcis ob oculos ponere, solos esse Thebanos qui belligerarent pro oppressis tyrannide, & iniustos per Græciam & violentos dominatus obtererent. Ut ergo Pharsalum venit & delectum habuit, mouit raptim in Alexandrum. Qui paucos Thebanos cernens cum Pelopida, quum duplo plures ipse pedites quam essent Thessali, haberet, occurrit ei ad fanum Thetidis. Quum Pelopidam autem moneat quidam, magna manu tyrannum adesse, Bene habet, inquit, plures enim uiuimus. Tumuli cōuexi & excelsi circa Cynoscephalas appellatas, exportecti aduersi ad medium campi erant: hos occupate ambo peditatu institere. Equites autem Pelopidas, qui multi & fortes erant, immisit in hostium equitatum. Vbi hi victores, & fugientium tergis inhaerentes, delati sunt in campum, Alexander vero colles illos conspectus est tenere, & in peditatum Thessalorum ferius aduentantem, ad aspera que atque edita eluctantem inuectus, primos interfecit, reliqui vulnerabantur impune. Eo Pelopidas animaduerso, reuocauit equites, & in globum hostium imperauit dare impressionem. Ipse arrepto clypeo raptim succurrit iis qui in colibus pugnant, ac per postremos erumpens in primam aciem, tantum roboris & alacritatis addidit omnibus, ut viderentur etiam hostibus alii esse facti, ac tum corporibus tum animis incumberent. Duas iam aut tres impressiones propulsauerant, quum vident & hos magna vi irumpentes, & reuertentem ab insequendo equitatum, tunc vero gradum retulerunt. Pelopidas ex edito contemplatus totam hostium aciem nondum quidem vertisse terga, sed fluctuantem vndique & tumultuantem, substitit, ac circumlatis oculis requisituit Alexandrum.

τοὺς ἐπιβάνοντας ὑρώσας, καὶ τὴν ἵππον ἀπὸ τῆς διώξεως ἀνατρέφουσαι, εἶσαν, ὅτι σιέλας ποιούμενοι τὴν ἀναχώρησιν. ὁ δὲ Πελοπίδας, ἀπὸ τῆς ἀκρων κατιδὼν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τῆς πολέμιων οὐπὼ μὲν εἰς φυγὴν τετραμμένον, ἤδη δὲ θορύβου καὶ ταραχῆς ἀναπιμπλάμενον, ἔβη, καὶ παύσασθαι αὐτὸν, ζήτησάν τὸν Ἀλέξανδρον.

A Διὰ τὸν Μεσσηνίαν στωικισμόν καὶ τὴν τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀδονομίαν. Ἀλέξανδρον δὲ τῆς Φεραίου πάλιν εἰς τὴν αὐτὴν φύσιν ἀναδραμόντος, καὶ Θεσσαλῶν μὲν ὅσα ὀλίγας περικύκλιον πόλεις, Φθιώτας δὲ καὶ Ἀχαίους ἀποδύσας καὶ τὸ Μαγνητῶν ἔθνος, ἐμφερουρον πεποιήμενον. πωθησόμενα Πελοπίδαν ἐπιδμήκεν, αἱ πόλεις δὲ ἄλλες ἐπὶ ἐσθλῶν εἰς Θήβας, ἀποδύσας διώσασιν καὶ στρατηγὸν ἐκείνον. ψηφισαμένων δὲ τῶν Θηβαίων περὶ τῆς πόλεως, καὶ τῶν πόλεων ἐπιόντων ἡγομένων, καὶ στρατηγῶν αἰεὶ ἐξοδὸν ὄντος, ὁ μὲν ἠλιος ἐξέλιπεν, καὶ σκότος ἐν ἡμέρᾳ τὴν πόλιν ἔρχεν. ὁ δὲ B Πελοπίδας ὄραν παρὰ τὸ φάσμα σταντὶ ταραχμένους ἀποδύσας, ὅσα ἔπειτα δὲν βιάζεσθαι καταφόβους καὶ δυσέλπιδας ὄντας, ὅσα δὲ ἀποκινδυνώθειν ἐπιχειρήσας πολίταις. ἀλλ' ἐαυτὸν μόνον τοῖς Θεσσαλοῖς ἐπιπέσει, καὶ τειραχούσι τῶν ἵππων ἐθέλοντας ἀναλαβῶν καὶ ξένοις, ἐξώρμησεν, οὔτε τῶν μέρτεων ἑώντων, οὔτε τῶν ἄλλων συμπαρονομημένων πολιτῶν. μέγα γὰρ ἐδόκει καὶ παρὰ τὸν ἄνδρα λαμπρῶν ἐξ οὐρανοῦ γεγενῆσθαι σημεῖον. ὁ δὲ μὲν καὶ δι' ὄργην ὦν κατῆλθε, θερμότερος ὅτι τὸν Ἀλέξανδρον ἠλπίζε δὲ καὶ τὴν οἰκίαν αὐτῆς ἰσοδοῦσαι ἦδη καὶ διεφθαρμένῳ ὑπόκειν, ἐξ ὧν διείλετο τῇ Θήβῃ. μέγιστα δὲ αὐτὸν καὶ παρεκάλει ὁ τῆς παραξέως κάλλος ἐπιτυμωῦται καὶ φιλοτιμούμενον, ἐν οἷς χρόνοις Λακωνῶν μόνιοι Διονυσίω τῷ Σικελίας τυραννῶν στρατηγῶν καὶ ἀρμύσας ἐπερῆσαν, Ἀθηνῶν δὲ μισοδότῃ Ἀλέξανδρον εἶχον, καὶ χαλκῶν ἴσασαν ὡς ἀεργέτιον, τότε τοῖς Ἑλλήσιν ἐπιδείξασθαι Θηβαίους μόνους ὑπὸ τῶν τυραννῶν στρατοδούτους, καὶ καταλύοντας ἐν τοῖς Ἑλλησιν αἰσθησόμενοι καὶ βιάσας δυναστείας. ὡς οὖν εἰς Φάρσαλον ἔλθων ἠεργίζε τὴν διώσασιν, ὡς οὖν εἰς Φάρσαλον ἔλθων ἠεργίζε τὴν διώσασιν, ὡς οὖν εἰς Φάρσαλον ἔλθων ἠεργίζε τὴν διώσασιν, ὡς οὖν εἰς Φάρσαλον ἔλθων ἠεργίζε τὴν διώσασιν. ὁ δὲ C Θεβαίους μὲν ὀλίγους παρὰ τὸν Πελοπίδαν ὄραν, αὐτὸς δὲ πλείους ἔχων ἢ διπλασίους ὀπλίτας τῶν Θεσσαλῶν, ἀπὸ πύργου παρὰ τὸ Θεπέδιον. εἰπόντος δὲ πινος τῷ Πελοπίδᾳ πολλοὺς ἔχοντα τὸν τύραννον ἐπερχοῦντα, Βέλιον (ἐφ' ἣν) πλείονας γὰρ νικησόμεν. ἀπειθόντων δὲ παρὰ τὸν μέσον κατὰ τὰς καλουμένας Κυνὸς κεφαλὰς λόφων περικλυτῶν καὶ ὑψηλῶν, ὤρμησαν ἀμφοτέρωθεν τοῖς κατὰ λαβῆν τοῖς περὶ τοῖς δὲ ἵπποις ὁ Πελοπίδας, πολλοὺς κάρατοὺς ὄντας, ἐφῆκε τοῖς ἵπποισι τῶν πολεμίων. ὡς δὲ οὗτοι μὲν ἐκράτουν, καὶ συνεξέπεσον εἰς τὸ πεδίον τοῖς φθώγειν, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ὡφῆ τοῖς λόφοις καταλαβῶν, τοῖς ὀπλίταις τῶν Θεσσαλῶν ὑπερὸν ἐπερχόμενοις, καὶ παρὰ τὸν ἴσασαν καὶ μετέωρα χεῖρα βιάζομενοις ἐμβασίων, ἐκτείνε τοῖς πρώτοις, οἱ δὲ ἄλλοι, πληγὰς λαβόντες ὅσα δὲν ἔσπερασαν. κατιδὼν οὖν ὁ Πελοπίδας, τοῖς μὲν ἵπποις ἀεικέλετο, καὶ παρὰ τὸ συνεπῆκες τῶν πολεμίων ἐλάσσειν ἐκέλευεν. αὐτὸς δὲ συνεμίξε δρόμον τοῖς παρὰ τοῖς λόφοις μαχομένοις, ὡς οὖν τὴν ἀσπίδα λαβῶν καὶ διὰ τῶν ὀπισθεν ὡσαύτως εἰς τοῖς πρώτοις, ἑσπῆσεν ἐπεποίησε ῥώμην καὶ παρορμήσας ἅπασιν, ὡς τε καὶ τοῖς πολεμίοις ἐτέροις δοκεῖν γερονότας καὶ σώμασι καὶ ψυχῆς ἐπὶ χεῖρας. καὶ δύο μὲν ἢ τρεῖς ἀπεκρούσαντο παρὰ τὸν ἄνδρα, ὄραντες δὲ καὶ τούτους

& cum invidia honoratorum & odio cogentium, nullum significauerunt studium vel honorem, sed barbaricum fastum, sed luxum, sed insolentiam, opes in res vanas & illaudatas effundentium. At vit popularis, quem peregre fato functum, non coniuge, non liberis, non presentibus propinquis, nemine rogante vel compellente, tam multi populi & ciuitates certatim pro se quique profequuti sunt, extulerunt & coronis decorarunt, iure visus est summam assequutus beatitudinem. Non enim (vt Æsopus ait) mors est felicium acerbissima, verum beatissima: quæ res bonorum virorum lætas securo loco deposuit, & fortunæ declinauit conuersionem. Melius ergo Lacon ille qui Olympionicem Diagoram, quum spectasset filios ille victores Olympiæ, spectasset etiam nepotes ex filiis & filiabus, salutans, Morere Diagora, inquit: non enim in cælum ascensus es. Olympiicas autem & Pythicas laureas nemo, opinor, in vnum collectas omnes vni dignetur conferre Pelopidæ certaminum: quæ quum multa decertasset, & victor euassisset, vitamque pene omnem gloriose & honorifice traduxisset, tandem in decimatertia bæotarchia, coniunctum cum tyranni oppressione decus obiens, pro Thessalorum expirauit libertate. Mors eius quantis valde grauis fuerit sociis, magis fuit tamen fructuosa: siquidem Thebani simulatque fatum Pelopidæ intellexerunt, nulla interposita vlciscendi mora, eduxerunt raptim, Malcite & Diogitone ducibus, exercitum septem millium peditum & septingentorum equitum. Quum autem reperissent deiectum Alexandrum & viribus truncatum, compulerunt eum vt Thessalis, quæ ademerat iis, oppida restitueret, Magnetas, Phthiotas, Achæos liberaret, & præsidia inde deduceret, denique ipse iuraret eosdem se quos Thebanos, hostes habiturum. hac multa fatiati Thebani fuere. Quas verò paulo post ob Pelopidam pœnas diis dederit commemorabo. Theben eius coniugem primum Pelopidas (vti diximus) docuit ne trepidaret splendorem & apparatus tyrannidis externum armis vallatum & fugitiuis. Deinde ipsa metuens hominis perfidiam, & crudelitatem exosa, coitione cum tribus fratribus suis facta, Tisiphono, Pytholao, Lycophrone, insidias ei ad hunc modum struit. Cætera ædium tyranni statio excubantium seruabat, cubiculum verò vbi solebant quiescere in edito erat, pro quo canis deligatus, omnibus, nisi ipsis & vni seruo qui eum curabat, horrendus, agebat excubias. Quo tempore eum statuerat Thebe adoriri, fratres iam de die in conclaue quoddam abdiderat propinquum. Ea more suo ad Alexandrum sola iam sopitum ingressa, ac mox egressa, seruo foras iussit canem abducere, velle illum dicens quiete dormite. Scyllas etiã, veritate strepitum ederent ascendentes adolescentibus, constrauit lana. Inde ad thalamum fratres gladiis accinctos adduxit: quibus pro foribus relictis, ingressa est ipsa. Ensem, qui supra caput eius suspiratus erat, detractum in signum, recubuisse eum somno stratum, ostendit fratribus. Hic adolescentes terrore exanimatos & torpescerentes illa lacerans probris ac frendens deiecit,

A χαι μὲν φθόνου τῶν τυράνων, καὶ μίσητος τῶν βιαζομένων, ἔδειμας χάριτος ἢ ὁδοῦ πηλῆς, ὄγκου ἢ βαρβαρικῆς, καὶ τευφῆς καὶ ἀλαζονείας ὑπερβύτας, εἰς κετὰ καὶ ἀζήλα τῶν παροισίαι διαπλημένων. ἀνὴρ δὲ δημοτικὸς ὑπερβύτας τετρακίως, οὐ γυναικὸς, οὐ παίδων, οὐ συγγενῶν παρόντων, οὐ δεομένου υἱὸς, οὐκ ἀδικητικὸς, ὑπερβύτας δὲ μὲν ὑπερβύτων καὶ πόλεων ἀμύλων. ὑπερβύτας καὶ στυγεροῦς καὶ φεφαιούτους, εἰκότως ἔδοκεν τὸν τελευταίον ἐπέχειν ὑδαμονισμόν οὐ γὰρ (ὡς Αἰσωπὸς ἔφασκε) χαλεπώτατος ἐστὶν ὁ τῶν τυράνων θάνατος, ἀλλὰ μακαριώτατος εἰς ἀσφαλῆ χώραν τῆς ὑπερβύτας καταπληθέντος τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν μὴ ἀβάλλεσθαι ἀπολιπῶν. εἰς βέλτιον ὁ Λάκων τὸν ὀλυμπιονίκην Διαγόραν ὑπερβύτας ἀπὸ ὑἱὸς φεφαιούτους ὀλυμπιάσιν, ὑπερβύτας δὲ ὑἱοῦ καὶ θυγατρὸς, ἀσπασίαν, Κάτθανε (εἶπε) Διαγόρας· οὐκ εἰς τὸν Ὀλύμπον ἀναβήση. τῆς δὲ ὀλυμπίας καὶ πυθίας νίκης οὐκ ἔμ (οἶμα) τίς εἰς τὸ αὐτὸ στυγεῖς ἀπάσας, ἐν τῶν Πελοπίδου ὑπερβύτας ἀγῶνων ἀξιώσθην, οἰς πολλοὺς ἀγῶνας καὶ κροθώσας, καὶ τῆ βίου ὑπερβύτας ἐν δόξῃ καὶ ὑμῆ βιώσας τέλος ἐν τῇ τεισοκιδεῖ κατὴ βοιωπαρχία τυραννοκτονία μεμιγμένῳ ἀεισίαν ἀεισίαν, ὑπερβύτας τῆς Θεσσαλῶν ἐλθῆρας ἀπέθανεν. ὁ δὲ θάνατος αὐτῆς μέγала μὴ ἐλύπησε τοὺς συμμάχους, μίσητος ὡφέλυσε. Θεβαῖοι γὰρ, ὡς ἐπύθητο τῶν τῆς Πελοπίδου τελευτή, ὑπερβύτας ἀβασίλῳ ποιησάμενοι τῆς ὑπερβύτας, καὶ πάρος ἐς ἐπίδοσαν ὄπλταις ἐπιλαχιχλίους, ἰπποῦσι δὲ ἐπικροτοῖσι, ἠγρυμνῆς Μαλκίτου καὶ Διογίτωνος. κατὰ ἀβασίλῳ συνεσαλμένον καὶ στυγεροῦς τῆς δυνάμεως Αλέξανδρον, ὑπερβύτας Θεσσαλοῖς μὴ ἀποδοῦναι τῆς πόλεως ἀς εἶχεν αὐτῶν, Μάγνητας ἢ καὶ Φθιώτας καὶ Ἀχαίους ἀφείναι, καὶ τῆς φεφαιούτας ὑπερβύτας ὁμοσασθαι αὐτῶν, ἐφ' οἷς αὐτῶν ἠγῶνται Θεβαῖοι καὶ κελύσσωσι, ἀχλὺς ὑπερβύτας. Θεβαῖοι μὴ οἶον τούτοις ἠρέσθησαν. ἡ δὲ ὀλίγη ὑπερβύτας τοῖς θεοῖς ὑπερβύτας Πελοπίδου δίκην ἔδωκεν, διηγήσασθαι. Θεβαῖων τὴν συνοικῆσαι αὐτῶν, ὑπερβύτας μὴ (ὡς εἰρηται) Πελοπίδου ἐδίδαξε μὴ φοβεῖσθαι τῆς ὑπερβύτας τῆς φεφαιούτας οὐσαν. ὑπερβύτας ὑπερβύτας τῆς ἀπίσταν αὐτῆς, καὶ μισοῦσα τῶν ὑπερβύτας συνθεμένη μετὰ τῶν ἀδελφῶν, βίαν ὑπερβύτας, Τισιφόνου, Πυθολάου, Λυκόφρονος. ἐπεχείρει τὸνδε τὸν ὑπερβύτας. τῶν μὴ ἄλλῳ οἰκίαν τῆς τυραννοῦ κατέχευον αἱ φυλακαὶ τῶν ὑπερβύτας κερδόντων, ὁ δὲ θάλαμος ἐν ᾧ κατέχευον εἴωθεσαν, ὑπερβύτας ὑπερβύτας, καὶ ὑπερβύτας φυλακῶν εἶχεν κύνων δεδεμένος, πᾶσι φοβερῶς πλὴν αὐτοῖς ἐκείνοις καὶ ἐν τῇ οἰκετῶν ὑπερβύτας ἐφονεῖ. κατὸν οἶον ἐμελλε καθεῖν ὑπερβύτας ὑπερβύτας, τοῖς μὴ ἀδελφοῖς ἀφ' ἡμέρας εἶχε πλησίον ἐν οἴκῳ τῆν κερκρυμένους. εἰσελθούσα ὑπερβύτας εἴωθε μόνη ὑπερβύτας τὸν Αλέξανδρον ἠδὲ κατέχευοντα καὶ μετὰ μισῶν πάλιν ὑπερβύτας, τῶν μὴ οἰκετῆ ὑπερβύτας ἀπάγη ὑπερβύτας τὸν κύνα. βελέσθαι γὰρ ἀπαυῆσαι μὴ ὑπερβύτας ἐκείνον. αὐτῆ δὲ τὴν κλίμακα, φοβουμένη μὴ κτύπον ὑπερβύτας τῶν νεανίσκων ἀβασίλων, ἐρείοις κατεσφύρασε εἴτα ὑπερβύτας ἀβασίλων ὑπερβύτας ἀδελφοῖς ξιφῆρας, καὶ ὑπερβύτας ὑπερβύτας, καὶ διορμυμένη μετ' ὀργῆς,

εἰσῆλθεν αὐτῆ, καὶ κατέχευον τὸ ξίφος ὑπερβύτας τῆς κεφαλῆς κερκρυμένον, σημεῖον εἶναι τῆς κατέχευον τὸν ἀδελφὸν καὶ κατέχευον ὑπερβύτας. ἐκπεπλεγμένων δὲ τῶν νεανίσκων, καὶ κερκρυμένων, καὶ διορμυμένη μετ' ὀργῆς,

Qui appellatis tribunis plebis, varia diuerticula, varias præscriptiones molitur, neq; his prouocationem recipientibus inficatione reicit crimen. Quia verò tētatio Capitolini remotis arbitris fuerat, placuit senatui puerum accersere. Cuius ruborem & lacrimas præsentis, mixtumq; flagrantissima ira pudore quum cernunt patres, nullo vltra quæsito indicio, damnant Capitolinum, litemq; pecunia æstimant, ex qua mensam argentariam fecit Marcellus, quam diis dicauit. Porro primum bellum Punicum vigesimo & altero anno finitum, semina rursus tumultus Gallici Romæ exceperūt. *Insubres* Iberes, qui regionem Italiae subalpinam incolebant, gens Gallica vel per se pollens, milites ex cæteris Gallis mercenaria stipendia merentes, qui Gæsatae vocantur, exciuerunt. Miraculum autem fuit & felicitas populi Romani, quod in Punicum non incurrisset bellum Gallicum, sed velut spectatores, vt integri assurgerent in victorem, dum illud gereretur, bona fide quietuissent, tunc autem victores adorirentur lacesterentq; otiosos. At non mediocrem pauorem tamen suscepturis bellum Romanis propinquum & finitimum, vicinia & antiqua gloria iniecit Gallorum: quos timuisse eos præ cæteris, quod urbem aliquando cepissent, appareret. A quo tempore lege cautum fuit vacationem pontificibus nisi tumultu Gallico esse. Trepidationis argumentum, qua belli apparatus (neque enim tot vno tempore legiones habuisse in armis populus Romanus vel ante vel post vnquam fertur) qua sacrificia extraordinaria fuere. Qui quum ab institutis barbarorum & immanium gentium essent alienissimi, ac de diis imprimis cum Græcis & pie sentirent, tum bello ingruente ex vaticiniis librorum Sibyllinorum Græcum & Græcam, simulque Gallum & Gallam in foro boario, quod vocant, sub terra viuos demisere: quibus ad hunc vsque diem Græcis & Gallicis sacra arcana & nefanda faciunt mense Nouembri. Per initia huius belli quum Romani nunc insignes victorias obtinerent, nunc fæde cæderentur, nihil perfectum ad summam belli donec C. Quintius Flaminius, & P. Furius Philo consules in Insubres ingentes copias duxere. Tū, qui per agrum Picenum perfluit, amnem sanguine conspexerunt manantem. Fama fuit tres lunas visas Arimini. Comitibus autem consularibus vitio creatos consules augures obnuntiauerunt. Extemplo igitur misit in castra senatus literas, quibus consules accersuerunt & reuocauerunt Romam, vt consulu se primo quoque tempore abdicarent, nec quicquam pro imperio aduersus hostes gererent. Eas allatas Flaminius non prius quam fufis fugatisque barbaris fines eorum esset depopulatus, soluit. Quare redeuntium ingenti præda non prodiit obuiam populus, imo, quia literis, quibus retrahebatur, non paruisset statim, neque dicto audiens fuisset, sed eas ludibrio & contemptui habuisset, nihil propius factum est quam vt ei negaret triumphum. Secundum triumphum abrogauit ei extemplo cum collega magistratum, eosque redegit in ordinem.

Φλαμίνιος, οὐ παρῆτερον ἔλυσεν, ἢ μάχη συνάψας βέβηλας τὰς βαρβάρους καὶ τὴν χάραν αὐτῶν ἐπιδραμεῖν. ὡς οὖν ἐπονήθη μετὰ πολλῶν λαφύρων, οὐκ ἀπνιπτησεν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὅτι καλῶς ἐκ δ' ἡδύς ὑπήκουσεν, ὅσθ' ἐπέειπεν τοῖς γράμμασιν, ἀλλ' ἐνυβρισε καὶ κατεφρόνησεν, μικρὸν μὲν ἔδειπεν ἀποψιφίζεσθαι τὸν θρίαμβον αὐτῶν θρίαμβόσωντα δ', ἰδιώτην ἐποίησεν, ἀναγκάσας ἑξομύσασθαι τὴν ὑπατείαν, μὲν τὸ σωμαρχόντος.

A ὁ δ' πολλὰς μὲν ἀποδράσας καὶ πρὸς τὰς ἐμνηστεύσας, τοῖς δημόφροσι δ' ἐπικαλούμενος ἐκείνων δ' μὴ παρὰ δεχόμενοι τὴν ἐπικλησιν, ἀρνήσας τὴν αἰτίαν ἔφυγε, καὶ μὲν τὴν ἐξουσίαν τῶν λόγων γεγενησὶς, ἔδδξε μεταπέμπεσθαι τὸν πᾶντα τῆ βουλή. πρὸς τὸν ἀρχομένου δ' ἰδόντες ἐρύθημα, καὶ δακρυον, καὶ μεμνημένον ἀπαύσας θυμου μὲν δ' αἰδούμενον, ὅσθ' ἄλλου δεηθέντες τεκμηρίου κατεψηφίσαντο, καὶ χρεῖμασιν ἐζημίωσαν Καπετωλίον. ἔξ ὧν ὁ Μάρκελλος ἀργυρομισθίαν ποιησάμενος, τοῖς θεοῖς καθιέρωσεν. ἐπεὶ δ' τὸ πρῶτον τῶν Καρχηδονίων πολέμου

B ἔπειτα δ' ἄτερως καὶ εἰς ὅσον σωμαρχόντος, ἀρχὴν πάλιν Γαλατικῶν ἀγώνων διεδέχθη τὴν Ρώμην, οἱ δ' τὴν ὑπατείαν νεμόμενοι τῆς Ἰταλίας Ἰβηρες, Κελτικὸν ἔθνος, ἰνυβρεσιν Palmer. μεγάλοι καὶ καθ' ἑαυτοὺς ὄντες, δυνάμεις ἐκάλεσαν, καὶ μετεπέμποντο Γαλατῶν τοῖς μισθοῖς στρατεύομενοι οἱ Γερεῖται καλούμεται. καὶ θυμῶσιν μὲν ἔδοκει, καὶ τύχης ἀγαθῆς ἠμέσασθαι, τὸ μὴ συρραγῆναι τὸν Κελτικὸν εἰς τὸ αὐτὸ τῶν Λιβυκῶν πόλεμον. ἀλλ' ὡς ἄρ' ἐφ' ἑσθέραιαν εἰληφότες τοῖς Γαλάταις, ὀρθῶς καὶ δικαίως ἀβημήσασθαι μαχόμενων ἐκείνων, οὕτω τότε δὴ τοῖς νευκηνέσων ἐπαποδύεσθαι, καὶ παρκαλεῖσθαι ἁπλῶς ἀγρίων.

C οὐ μὲν ἀλλὰ μέγλη ἢ τε χάρα παρῆχε φόβον, ἔξ τῆν γὰρ τῆσιν ὁμορφ καὶ προσοικῶν πολέμῳ συνοισομήμοις, καὶ τὸ παλαιὸν ἀξίωμα τῶν Γαλατῶν οὐ μάλιστ' Ῥωμαῖοι δεῖσθαι δεικνύσων, ἀτε δὴ καὶ τὴν πόλιν ὑπ' αὐτῶν ἀποβαλόντες, ἔξ ἐκείνου δ' καὶ θεμελιοὶ νόμον, ἀτελεῖς εἶναι στρατείας τοῖς ἱερέας, πλὴν εἰ μὴ Γαλατικὸς πάλιν ἐπέλθοι πόλεμος, ἐδήλου δ' καὶ τὸ φόβον αὐτῶν ἢ τε πρὸς ἀσκή. (μυριάδες γὰρ ἐν ὀπλοῖς ἄμα ἔσταντο Ῥωμαίων, οὔτε παρῆτερον οὔτε ὑπερον ἠμέσασθαι λέγονται) καὶ τὰ πρὸς τὴν θυσίας χρησιμότημενα,

D βαρβαρικὸν μὲν ὅσθ' ἐν οὐδ' ἐκφυλὸν ἐπιτηδύοντες, ἀλλ' ὡς ἐν μάλιστ' αὐτῶν δόξας, Ἑλληνικῶς ἀφαιρέμενοι, καὶ παρῆως παρῆς τὰ θεῖα, τότε τοῦ πολέμου συμπεσοῦτος ἰνυβρεσιν εἶξα λογιόσι θυσιὸν ἐκ τῶν Σιβυλλείων, δύο μὲν Ἑλλήνας, ἄνδρα καὶ γυναῖκα, δύο δ' Ἰταλίας ὁμοίας ἐν τῆ καλουμένῃ βοῶν ἀγρῶν ἀκαπορῆσαι ζῶντας, οἷς ἐπὶ καὶ νῦν ἐν τῶν Νεοριβείω μὲν ἰδρῶσιν Ἑλλήνοι καὶ Γαλαταις ἀπορρήτοις καὶ ἀκατοῖς ἱεροσυρίας. οἱ μὲν οὖν παρῆτοι τῶν ἀγώνων, ἵκασ τε μεγάλας καὶ σφάλματα τοῖς Ῥωμαῖοις

E οἰεγχομετες, εἰς ὅσθ' ἐπέλθῆσαν πέρασ βίβωμον. Φλαμίνιου δ' καὶ Φουερίου τῆ ὑπάτων, μεγάλας ἐκστρατεύσαντων δυνάμεισιν ἐπὶ τοῖς Ἰνσούβερας, ὡφθη μὲν ἀμαπρέων ὁ ἀφ' τῆς Γηκινίδος χάρας πλάμης, ἐλέγη δ' τρεῖς σελήνας φαίνουσαι πρὸς πόλιν Αἰμίμον. οἱ δ' πρὸς τῆσιν ὑπατείας ψηφοφορίας πρὸς ἀφυλάκτοις οἰωνοῖς ἱερεῖς, διεβέβαιωσάντο μοχθηρὰ καὶ δυσπρόβητα αὐτοῖς γεγενησθαι τὰς τῶν ὑπάτων ἀναγορεύσεις. ὅσθ' οὖν ἐπεμψεν ἡ σύγκλητος ἐπὶ τὸ στρατόπεδον γράμματα, καλοῦσαι καὶ μετὰ περιπομένη τοῖς ὑπάτοις, ὅπως ἐπὶ μελθῶτες, ἢ τὰ χάρα τὴν ἀρχὴν ἀπέπειπνται, καὶ μηδὲν ὡς ὑπάτι φθάσσοι παρῆ-

F ἔξασ παρῆς τοῖς πολέμοις. ταῦτα δεξάμενος τὰ γράμματα Φλαμίνιος, οὐ παρῆτερον ἔλυσεν, ἢ μάχη συνάψας βέβηλας τὰς βαρβάρους καὶ τὴν χάραν αὐτῶν ἐπιδραμεῖν. ὡς οὖν ἐπονήθη μετὰ πολλῶν λαφύρων, οὐκ ἀπνιπτησεν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὅτι καλῶς ἐκ δ' ἡδύς ὑπήκουσεν, ὅσθ' ἐπέειπεν τοῖς γράμμασιν, ἀλλ' ἐνυβρισε καὶ κατεφρόνησεν, μικρὸν μὲν ἔδειπεν ἀποψιφίζεσθαι τὸν θρίαμβον αὐτῶν θρίαμβόσωντα δ', ἰδιώτην ἐποίησεν, ἀναγκάσας ἑξομύσασθαι τὴν ὑπατείαν, μὲν τὸ σωμαρχόντος.

οὕτω πόρτα τὰ παρὰ τὴν εἰρήνην εἰς τὸν θεόν ἀνήγετο. A
μαρτυροῦν ὅτι πατριῶν ἀποφύγετον οὐδ' ἐπιταξίαις
δι' ἀπειρίας ἀπεδίχοντο, μεῖζον ἢ γούρνοι παρὰ σωτηρίαν
πόλεως, ὁ θαυμάζον τὰ πάντα τοῖς ἀρχόντας, ἢ ὅ τε αὐτῶν
πολεμίων. Τιβέριος οὖν Σεμπρόνιος, αὐτῶν δὲ ἀιδεῖαν
καὶ καλοκαγαθίαν ἐπέπαινε ἠπείροισιν ὑπο Ρωμαίων,
ἀπέδ' ἕξε μὲν ὑπατῶν ἐξεδόχους, Σκιπίωνα Νασικῶν καὶ
Γάιον Μάρκιον ἠδ' ἡ ἐχόντων αὐτῶν ἐπαρχίας, καὶ Σεπτίμου
Μαυρήτου ὑπομνήμασιν εὐτυχῶν, ἀρετῶν ἡγεμονίας ὄφ
αὐτῶν πατριῶν. οὗ ὅτι οὐδὲν ὅτι δὲ δὲ ἐπὶ ἔρισι
καθεζόμενος ἐξω πόλεως οἶκον ἢ οἰκίω μεμειωμένῳ,
ὑπο αἰτίας τινος αἰαγκαδοῦ, μὴ τὸ γυμνῶτον σημεῖον βε-
βαιῶν, ἐπὶ μελετῆν εἰς πόλιν, ἀφεῖναι ἐζέω ὁ παρὰ με-
ταμεινον οἶκημα, καὶ λαβῆναι ἕτερον ἐξ οὗ ποιήσεται τὴν θεαν
αὐτὸς ἐξ ἐπαρχίας, τόπο ἐλάθει (ὡς εἶπε) τὸν Τιβέριον,
καὶ δις ταῦτ' αὐτῶ χρησάμενος, ἀπέδ' ἕξε τοῖς εἰρημίοις ἀν-
δραῦπάταις. ὕπερον ὅτι γοῖς τὴν ἀμύρταν, δὴ δὴν ἐκεῖ
τὴν σύγκλητον. ἢ ὅτι ἐκτεφρόνισε τῶν ἕξ μὲν ἕτως ἐλ-
λείμματος, ἀλλ' ἐξελθεῖς ἀνδράσι καὶ ἐκείνοι τὰς ἐπαρ-
χίας ἀπολιπόντες, ἐπὶ μὲν ἦλθον εἰς Ρώμην ἐπὶ τῶν, καὶ κατέ-
θετο τὴν ἀρχήν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕπερον ἐπαρξάθη. ἐπεὶ
ὅτι τοῖς ἀδελφοῖς ἐκείνοις χρόνοις, καὶ δύο ἱερεῖς ἐπιφανέστα-
τας ἱεροσωμίας ἀφῆρέθησαν, Κορνήλιος μὲν Κέθης, ὅτι τὰ
σπλάγχα τῶ ἱερείου ὡσαύτα ἐξενέπεδωκεν. Κεῖνος δὲ Σουλ-
πίκιος, ὅτι τῶ ἱόντος αὐτῶ τὸν καρφάον ἀπορροῦσαι τῆς
κεφαλῆς πάλιν, ὅτι οἱ καλούμενοι Φλαμῖνοι φοροῦσιν. Μι-
νικίου δὲ διαβιάτῳ ἐπὶ παρῶν ἀποδείξασθε Γάιον Φλα-
μῖνιον, ἐπεὶ τεισιμὸς ἠχελύθ' μινος, ὅτι σόεια καλοῦσιν,
ἀποφῆσι αἰμῶνι οὗτοι, αὐτὸς ἕτερος κατέστησαν. καὶ τὴν
εἰ οὕτω μικροῖς ἀκείβειαν φυλάσσοντες, ἐπέμειν ἀπαρ-
μήγυσαν δεῖσιν ἀμοῖα, τὰ μὲν δὲν ἀλλὰ τῆν μινδὲ παρ-
βαιῶν τῶ πατριῶν. ὡς δὲ οὐν ἐξωμόσαντο τὴν ἀρχὴν οἱ
ἐπὶ τὸν Φλαμῖνον, ἀπὸ τῶν καλουμένων μεθ' ἑασιλίων ὑ-
πατῶ ἀποδείκνυσται Μάρκελλος, καὶ ὡσαύτων τὴν ἀρχήν,
ἀποδείκνυσται αὐτῶ σπιάρχοντα Γναῖον Κορνήλιον.
ἐλέγη μὲν οὖν ὡς πολλὰ συμβαθῆκε τῶ Γαλατῶν καὶ τῆς
βουλῆς εἰρήνα βουλομένης, ὁ Μάρκελλος ἐξέβραχε τὸν
δῆμον ἐπὶ τὸν πόλεμον. ἐμὴν ἀλλὰ καὶ ἡρομῆν εἰρήνης,
αἰακαίον τὸν πόλεμον οἱ Γεαταῖται δοκῶσι, τὰς Ἄλπεις
ὑπερβαλόντες, καὶ τοῖς Ἰνσούβεροις ἐπαράντες, (τεισιμύ-
ειοι γ' ὄντες ἀπαρξάθησαν πολλὰ πλοῖσις ἐκείνοις οὖσι) καὶ
μέγα φερούωτες, δι' οὗ ἐπὶ Ἀκέρρας ἔστησαν, πόλιν ὑ-
περ ποταμοῦ Γάδου ἀνωχισμένῳ. ἐκείθεν δὲ μύεροις τῶ
Γεαταῖται ὁ βασιλεὺς Βεπιτόμης ἀλαβῶν, ἢ ἐπὶ Γά-
δου χάσαν ἐπόρη. ταῦτα Μάρκελλος πετόμενος, τὸν μὲν
σπιάρχοντα παρὰ Ἀκέρρας ἀπέλιπε, τὴν πεζὴν καὶ βα-
ρεῖαν ὁμοῦ πάσαν ἐχόντα διώματιν καὶ τῶ ἱππέων μύεροις τεί-
τον· αὐτὸς ὅτι τοῖς λοιποῖς ἱππεῖς ἀλαβῶν, καὶ τοῖς ἐλαφροτά-
τοις τῶ ὀπλιτῶν ἐπὶ ἐξακοσίαις, ἤλασιν, ἕτε ἡμέρας ἕ-
τε ἡμέρας αἰεὶ τὸν δρόμον· ἕως ἐπέβαλε τοῖς μύεροις Γεατα-
ταῖς ἐπὶ τὸν καλέμενον Καπίδιον, Γαλατικῶν κάμιν, ἔ-
π' ὅτι πολλοὺ Ρωμαίους ὑπήκοον γελημῶν. ἀλαβῶν
δε καὶ ἀναπαύσασθαι τὸν στρατὸν οὐχ ὑπῆρξεν αὐτῶ. καὶ γὰρ ἀμύθησιν τοῖς βαρβάροις ἀφικόμενοις παρὰ, καὶ κα-
τεφρόνισθαι, πεζῶν μὲν ὀλίγων περὶ τὰ πασίοντων οὕτω αὐτῶ, ὅτι ἱππικὸν ἐπὶ ἐπὶ ἄλλοις Κελτῶν ὑπεριείων. καὶ
ἕτσι γ' ὄντες ἱππομαχεῖν, καὶ μάλιστα τοῦτ' ἀπαφῆρῆν δοκῶντες, τότε καὶ πλήρη πολλὴ τῶ Μάρκελλον ὑπερβαλλόν.
διδυς

Ita omnia Romæ ex Religione pendebant. Auspi-
cia ritulque veteres, ne si secundissimi quidem re-
rum sequerentur cursus, ferebant negligi, anti-
quius ad salutem publicam rati, si magistratus deos
suspicarent quàm si superarent hostes. Itaque Ti-
berius Sempronius, quem virtutis & probitatis
gratia civis plurimi fecerunt, successores creavit
consul Scipionem Nasicam & C. Martium. Quum
iam in prouincias profecti illi essent, incidit in li-
bros ad sacra populi pertinentes: vbi quiddam,
quod latuerat ipsum, solenne reperit. id hoc fuit:
Quum auspicaretur consul, in domo extra urbem
vel in tabernaculo ad id conducto sedebat. quod
si qua de causa redire in urbem nullis dum visis cer-
tis signis cogeretur, relinquendum erat prius con-
ductum tabernaculum, & quarendum alterum,
ex quo de integro seruaret, de caelo. Hoc quum
Tiberium (vti reor) falleret bis eodem usus illos,
quos dixi, renuntiauit consules. Cognito post vi-
tio, rem ad senatum tulit: neque neglexit adeo
minutam offensioem senatus, scripsit Scipioni
Nasicæ & C. Martio, qui relictis prouinciis, illico
Romam regressi, deposuerunt Magistratum. ve-
rum hæc post insequuta sunt. Verum illa tempe-
state duobus clarissimis viris sacerdotia sunt ad-
empta, Cornelio Cethego, quod extra hostia non
rite porrexisset: Q. Sulpitio, quia immolanti apex,
quem gestant flamines, de capite ei defluxisset.
Minutio dictatori, qui magistrum equitum dixe-
rat C. Flaminius, qui stridor foricis auditus erat,
imperium abrogarunt, aliosq; suffecerunt. Ne-
que his tamen tam anxie obseruandis minutis,
quia nihil variabant nec excedebant maiorum in-
stituta, in vllam impingebant superstitionem. Ut
consulatu se Flaminius cum collega abdicauit,
M. Marcellus per interreges consul declaratur.
Qui inuito magistratu, collegam sibi allegit Cn.
Cornelium. Fama fuit multum pacificantibus
Gallis & inclinante ad quietem senatu, inflam-
masse Marcellum ad bellum populum. Attamen
conuenit pax, quam rupisse dicuntur Gefata, qui
ad triginta millia, superatis Alpibus, in subres con-
citauerunt, hisq; coniunxerunt se: quorum etiam
longe plures erant legiones, inflatque animis re-
cta Aceras petierunt, in ripa Padi amnis positam
urbem. Inde Gefatarum rex Viridomarus, decem
millibus militum assumptis, regionem circum-
padanam vastauit. Quod vbi perlatum ad Mar-
cellum est, collega ad Aceras cum peditatu, vni-
uersaque graui armatura, & tertia parte equitum,
relictis, reliquum equitatum secum trahens, & ex
peditibus expeditissimos quosq; ad sexcentos, nec
die nec nocte, raptim agmine facto, remisit iter,
dum ad hostes peruenit iuxta Clastidium vicum
Galliae qui non multo ante in ditione Romanoru
venerat. Nec spatium reficiendi militis vel quietis
danda habuit. Confestim enim senserunt aduen-
tum eius barbari qui iam aderant, contempse-
runtque eum, quod paucos admodum pedites
secum haberet. Equitatus vero Galli, quum opti-
mi ipsi equites sint, eaque re plurimum videantur
F praestare, & in praesentia quidem superarent nume-
ro quoque Marcellum, nullam rationem duxere.

Ergo protinus ruunt, velut eum conculcatuti, magno impetu, & saeva minitantes. Ante signa verfabatur rex. Hic Marcellus, quia pauci sui erant, ne circundarentur circumfunderenturq; ab hostibus, alas equitum promouit, atq; equo circumuectus extenuauit, produxitq; cornu, dum prope hostem venit. Ibi, dum aciem in hostes dirigit, equus eius vlulatu illorū expauefactus retro cedit, viq; Marcellum auerit. Ille veritus ne ea res permoueret in omen verfa milites, equum prope in sinistra flectit, & ad hostes conuertit, solemq; ipse adorat, vt si nō casu, sed eius rei causa circumegisset equum. Solenne est enim Romanis, quum adorant deos, in orbem se conuertere. Quum iam ad manus vētum esset, fertur praestantissima hostium arma Ioui Feretrio vouisse. Ibi Gallorū rex conspiciit Marcellum, & ab insignib. coniciens ducem esse, longe ante aciem prouectus est, simulq; alta voce lacessens eum & hastam vibrans, admittit infestus in eum equū, proceritate inter Gallos exuperans, armisq; ex auro & argento fabrefactis, & varia picturatis tinctura, instar fulguris insignis radiantis. Quae arma lustranti oculis aciem Marcello, vt visa sunt praecellentissima, ea; votis se sacrasse diis existmans, in regem impetum dedit, thoracemq; eius hasta transfixit, tum libramento equi premens in terram praecipitauit eum, alterum deinde ac tertium repetens ictum occidit. Mox defiliit ex equo, iniectaq; mortui armis manu, suspiciens in caelum ita fatur, Arbitrator insignium factorum ducum, & actuum imperatorum in bello atq; praeliis, Iupiter Feretrie, te teste dux ducem, consul regem manu mea tertius ego hunc confossum interfeci: tibi consecro prima & praestantissima ex spoliis. Tu ad reliquas belli pergentibus eundem tribue fortunae cursum. Hinc concurrunt equites non cum solis seorsum equitibus, sed cum inferentibus se simul peditibus quoque configunt, referuntq; singularem victoriam, modoque nouam ac stupendam. Neque enim equitatum & peditatum tam pauci tam numerosum (quod quidem proditum memoriae sit) vnquam vel ante vel post fuderunt. Hostibus magna ex parte caesis, lectisque spoliis, reuertitur ad collegam: cui res aduersus hostes bellum gerenti ad urbem Galliae maximam & frequentissimam (Mediolanum vocant) male cedebat. Hanc Galli cisalpini pro capite habent. quare, pro ea acriter propugnantes, non tam obsidebantur quam obsidebant Cornelium. At reuerso Marcello & Gaefatis, vbi de regis clade ac caede certiores facti sunt, se recipientibus capitur Mediolanum. Reliqua oppida vltro Galli, suaque omnia dedunt Romanis. Gallis pax satis aqua data. Marcellus ex senatusconsulto solus triumphauit. Triumphus fuit reliqua magnificentia, opulentia, spoliis, immanibus corporibus captiuorum cum primis memorabilis. Verū omnium gratissimum spectaculū & rarissimū ipse fuit dux, qui arma barbari deo tulit. Ex quercus eximiae excelso & recto stipite detruncato parauit in modum trophaei ferculum.

αὐτοὶ ὅτι βέποιον πρῶτα Ῥωμαίοις· καὶ τούτοις μὲν ἰὼ εἰρήνῃ μεταίτων τυχεύουσα. Ψηφισαμένους ὅτι τῆς συκλήτου μόνω Μαρκέλλω θρίαμβον, εἰ σήλαυνε, τῆ μὲν ὀμνηλαμπερῆ καὶ πλούτῳ καὶ λαφύρεσι καὶ σώμασιν ὑπερφύεσιν ἀχμαλώτων ἐν ὀλίγοις θυμασός. ἤδισον ὅτι πρῶτων θάματα καὶ χαριότατων ὅτι δὲ φημι μὲνος αὐτὸν κημιζοντα πᾶσι θεῶν τῶ βαρβάρου πρῶτοπλίου, δρυὸς γὰρ δὲ κεαίου παρῆμον ὄρειον καὶ μέγα τεμᾶν, καὶ ἀσκήσας ὡσπερ Ἑπίταμον,

A Δύος οὖν ἐπ' αὐτὸν, ὡς αἰαρπασόμενοι, μὲν βίας πολλῆς καὶ δυνάμει ἀπειλῶν ἐφέροιντο, τῶ βασιλέως παρῆπιπθόντες. ὁ δὲ Μάρκελλος, ὡς μὴ φθαῖεν αὐτὸν ἐκκυκλωσάμενοι, καὶ περικυλίτες ὀλίγοι ὄντα, τὰς εἴλας ἤγε πόρρω τῶν ἰππέων, καὶ παρῆλαυνε, λεπτὸν ἐκ τείνων τὸ κέρας, ἀχει οὐ μικρὸν ἀπέχε τῶν πολεμίων. ἠδὴ δὲ πῶς εἰς ἐμβολίῳ ὅτι πρῶτοντος αὐτῶ, σιωπῆ χάρει, τὸν ἵππον παρῆρέντα τῆ γαυρότητι τῶν πολεμίων, ἀποβαστάσαι, καὶ βία φέρειν ὁπίσω τὸν Μάρκελλον. ὁ δὲ τῆτο δέισας μὴ παρεχίω ἐκ δεισδαμονίας τοῖς Ῥωμαίοις ἐνεργάσηται, ταχὺ παρῆασάσας ἐφ' ἑωῖαν

B παρῆαλινῶ καὶ παρῆερέφας τὸν ἵππον, ἐλαπίον τοῖς πολεμίοις, τὸν ἥλιον αὐτὸς παρῆσκύνησεν, ὡς δὴ μήκαλᾶ τὸ χίλιον ἀλλ' ἐνεκα τούτου τῆ παρῆαγαλῆ χρησάμενος. οὕτω γὰρ ἔθος ὅτι Ῥωμαίοις παρῆσκειν τοῖς θεοῖς, παρῆερεφορμίοις. αὐτὸν δὲ ἠδὴ παρῆεμεγνώτα τοῖς ἐλαπίοις, παρῆερεξασαται παρῆερεπέω Διὶ τὰ κάλλιτα τῶν παρῆα τοῖς πολεμίοις ὀπλων κηπέρωσφι. ἐκ τούτων ὅτι κηπέρωσφι ὁ τῶν Γαλατῶν βασιλεὺς, καὶ τεκμηρεάμενος ἀπὸ τῶν συμβόλων, ἀρχοντα τοῦτον εἶ, πολὺ παρῆ τῶν ἄλλων ἐξελασας τὸν ἵππον, ὑπονητάσας ἄμα τῆ φωνῆ παρῆεκληπικὸν ἐπαλαλάζων, καὶ ὁ

C δόρυ κηεδαμίω ἀνὴρ μεγέθη τὸ σώματος ἕξοχος Γαλατῶν, καὶ πρῶτοπλία ἐκ δεξιῶν καὶ χερσῶν καὶ βαφαῖς πᾶσι καὶ ποικίλμασιν, ὡς παρῆ ἀσραπῆ παρῆεφέρων εἰλβουσα. ὡς ἔν ὅτι παρῆεφαντι πᾶσι φάλαγγα παρῆ Μαρκέλλω τῶντα τῶν ὀπλων ἐδόξε κάλλιτα, καὶ κατὰ τούτων ὑπέλαβε πεποιῆσασαται παρῆε πᾶσι κηετευχίω, ὥρμησεν ὅτι τὸν ἀνδρα, καὶ παρῆε δόρυ παρῆε κηεκέφας τὸν θῶρακα, καὶ σιωεπαρῆεσας τῆ ῥώμῃ τῶ ἵππου ζῶντα μὲν αὐτὸν παρῆεβέβη, δδύτερον ὅτι κηετίλιω πληγίω ἐνθεῖς, δύος ἀπέκτεινεν, ἀποπνηδῆσας ὅτι ἵππου καὶ τῶ ὀπλων τῶνεκερὸ τᾶς χερσὶν ἐφαλάμενος, παρῆε

D τοῦ οὐρανοῦ εἶπεν, Ὁ μέγαλα καὶ ἠγεμόνων ἔργα ερεατηγῶν καὶ παρῆεξείς καὶ παρῆεβόλεπων ἐκ πολέμοις καὶ μάχαις παρῆεερετερε Ζεὺ, μὲρτύρομη σε Ῥωμαίων τείπος ἀρχὸν ἀρχοντα, καὶ βασιλέα ερατηγῶς, ἰδία χεῖ τὸν δὲ τὸν ἀνδρα κηεπερῆασάμενος καὶ κτεῖνας, σοὶ κηεπερῆω τὰ παρῆετα καὶ κάλλιτα τῶν λαφύρων. σὺ ὅτι παρῆεδίδου τὸ χίλιον ὁμοίᾳ ὅτι τὰ λοιπὰ τῶ πολέμου παρῆεερεπομίοις. ἐκ τούτου σιωεμισογῶν οἱ ἵππεῖς, οὐ παρῆεκεκρημίοις τοῖς ἵππέων, ἀλλὰ καὶ παρῆεε τοῖς πεζοῖς ὁμοῦ παρῆεερεμίοις μαχόμενοι καὶ κηεκῶσι νίκην ἰδία τε καὶ ἔσῳ παρῆετίλιω καὶ παρῆεεδοξον. ἵππεῖς γὰρ ἵππεῖς καὶ πεζοῖς ἄμα ποσὸπι ποσὸτοις, οὐτε παρῆετερον, οὐτε ὑπερον νίκησας λέγονται. κτεῖνας ὅτι τοῖς πλείστοις, καὶ κηεετήσας ὀπλων καὶ κηεεμάτων, ἐπαρῆεπῆθεν παρῆεε τὸν σιωεαρχοντα μωρῆεως πολεμουῖτα Κελτοῖς παρῆεε πόλιν μεγίστην καὶ πολυανδρῆεποτάτιω τῶν Γαλατικῶν. Μεδιόλανον κηελείται, καὶ μὴ ἔπολιν μὲν αὐτίω οἱ τῆδε Κελτοῖ νομίζουσιν ὅθεν ἐκθύμους μαχόμενοι παρῆεε αὐτῆς, αἰτεπολιόρχεω τὸν Κορήλιον. ἐπελθόντος ὅτι Μαρκέλλε, καὶ ὁ Γεασατῶν, ὡς ἐπίθοντο τῶ τῶ βασιλέως ἠπῆμ καὶ τελεδ

F τῶ, ἀπελθόντων, ὁ μὲν Μεδιόλανον ἀλίσκεται, τὰς ἄλλας πόλεις αὐτοῖ παρῆεεδοξασιν οἱ Κελτοῖ, καὶ τὰ κηεε

αιεδ' ησατο και κτηρησειν εξ αυτου τα λαφυρα, κοςμοσ Δι-
 γης και παειαρμους εκεισιν. παροουσης η της πομπης α-
 ρχιμδος αυτος, επεση τε τεθριππου, και ετραγοφορον α-
 γαλμα την εκεινου καλλιστον και Διφωρεπεσατον επομ-
 πευε δε της πολεως. ο η φρατος ειπετο καλλιστοις οπλοις κε-
 χρησημενως, αδων αμα πεποιημενα μελη και παλαιας επι-
 νικιοις εις τον θεον και τον στρατηγον. ουτω η παρθος, και
 παρελθων εις τον νεων τε Φερετείου Διός, ανεστη και κει-
 ρωσε, τειτος και τελευτατος αχει τε καθ ημας αγανος.
 παρωτος μη γαρ ανηνεκε σκυλα Ρωμυλος, απο Ακρωνος
 τε Καμινητου. δευτερος η, Κόστος Κορηλιος, απο Τολου-
 μνίου Τυρριωου. μη η πούτοις, Μάρκελλος, απο Βελου-
 του βασιλέως Γαλατιου. μη η Μάρκελλον, οσδε εις. κα-
 λειται η ο μη θεος η πέμπεται, Φερετειος Ζδς, ως μη ε-
 νιοι φασιν, απο του φερεβλομενου ετραγου, η τω Ελ-
 λωίδα γλωσσην, επι πολλω τότε συμμαχημενω τη
 Λατινω. ως η ετεροι, Διός εστιν η παροουμια κεραιω-
 βολοδουτος. ο γαρ τυπσειν, φεειρε οι Ρωμαιοι κελουσι.
 αλλοι η παρω τω τε πολέμου πληγω γεροίναυ τωμο-
 μα ληγοισιν. και γαρ νω εν ταις μάχαις εταν διακωσι
 τωις πολεμοις, πυκνον ο φει, τουτεστιν Γαμε, παρεχου-
 σιν αλληλοις. τα η σκυλα, αυλια μη κρινωδς, ιδως η οπι-
 μια, ταυτα κελουσι. καιτοι φασιν εν ταις εραμνημασιν
 Νουμω Πομπιλιον και παρωτων οπιμωων και δευτερων και
 τειτων μνημονωειν. τα μη παρωτα ληφθητα, τα Φερε-
 τειω Διη κελουοντα κελουω, τα δευτερα η τα Αρει, τα
 η τειτα, τα Κουεινω και λαμβανην γερας, ασαλια τ,
 τον παρωτον, τον η δευτερον, σ, τον η τειτον, ρ. ο μητοι πο-
 λις οσα ετικρατει λογος, ως εκεινων μονων ημιων οντων
 οσα και παρωταξωος οουσης, και παρωτα, και στρατηγος
 στρατηγον αιελοντος. παει μη ου πούτων επι τωσδον. οι η
 Ρωμαιοι τω νικω εκεινω και του πολέμου τω κηπα-
 λισιν ουτως παρηγαπησαν, ως τε και τα Πυθια χου-
 σιω κηατηρα απο λυβων εις Δελφοις αποφιλαι χηρηθη-
 ριον, και την λαφυρων ταις τε συμμαχησι μελαδωωα πο-
 λεσιν λαμπαρως, και παρος Γερωνα πολλα πέμφαι τον Συ-
 ρακωσιων βασιλέα, Φιλονοντα και συμμαχον. Ανωκου
 η εμβαλοντος εις Ιταλιαν, επεμφη μη ο Μάρκελλος επι
 Σικελιαν, εδλον αγαων. επει η η παει Καννας αυτηχια σιω-
 επεσε, και Ρωμωων οσα ολιγα μυριαδες εν τη μάχη
 διεφθηρησαν, ολιγοι η σωθητες εις Καυσιον σιωπεφθη-
 γεσαν. ου η παρωδοκια τον Ανωκου, οθους επι τω Ρω-
 μωω ελαν, οπαρ ου κηαησον της δυναμωος ανηρηκωτα
 παρωτον μη ο Μάρκελλος απο την νεων επεμφε τη πολη
 φυλακω, πεντακωσιους και χιλιοις ανδρας, επητα δόγμα
 της βουλης δεξάμδος, εις Καυσιον παρηλθεν, η τωις εκει
 σιωειλεγμωοις παρωλαβων, εζηγαγε την ερυματων, ως
 ου παρωσομδος τωω χωρειν. Ρωμαιοι η την ηγεμονικων η
 δυνατην ανδρων οι μη επεδηκεσαν εν ταις μάχαις. Φα-
 βίου η Μαξιμου τε πλεισον εχοντος αξιωμα πικωος και
 σιωεστωος, ο λια απηκειρωμενον εν τωις παρω τε μη πα-
 θειν λογισμοις, ως δερον επι ταις παρωξωις και απολμων, ηπωνω και νομιζοντες αποχρωτα του τον εχειν παρω
 ασφαλειαν, ου Διφωρη η παρωξωις και στρατηγον επι τον Μάρκελλον, και τεφθηρον η ο παρωαλεον αυτε, η δρα-
 κηειον παρω τω εκεινου κηρανωωτες και αρμωτηοντες δελαβηαι και παρωσιαι, ποτε μη αμφοτεροις αμα κηεσο-
 νοδιτες υπατοις, ποτε η εν μερη, τον μη, υπατον, τον η, ανηπατον εζεπεμπων. ο η Παρωδωνιος φησιν, τον μη Φαβιον.

A Deligavit ex eo & suspendit in orbem spolia, sin-
 gula apte & decorè annectens. Pragressa pompa
 portans ferculum conscendit currum, ac trium-
 phalis imago ipse illius memoriæ pulcherrima spe-
 ciosissimaq; inuectus urbem est. Exercitus sequi-
 tus est fulgentibus armis ornatus, Iouemq; & im-
 peratorem carminibus compositis atq; cantilenis
 victorialibus concelebrauit. Templum inde in-
 gressus Iouis Feretrii donum dedicauit tertius &
 vltimus ad nostram vsque memoriam. primus o-
 pima (spolia occiso Cæninensium rege Actione re-
 tulit Romulus, de Volumnio Hetrusco secundus
 B Cornelius Cossus, ab his Marcellas de Gallorum
 rege Viridomaro, post Marcellū nemo. Deus cui
 cōsecrantur, Iupiter Feretrius vocatur, à trophæo
 quod feretro gestabatur, deducto nomine è lin-
 gua Græca, quæ passim sermoni Latino erat etiam
 tum confusa. Alii esse cognomen Iouis fulminātis
 affirmant à feriendo dictū. Sunt qui deductū vo-
 lunt ab ictibus qui in bello inferuntur. Nam nunc
 etiam in conflictib. quum hostibus instant, ad fe-
 riendū crebrò adhortantur se mutuo. Hæc spolia
 vocatur peculiariter opima, licet in cōmētariis di-
 cant Numam Pompiliū primorum opimorū spo-
 liorum, secundorum & tertiorū meminisse, eum-
 que præscribere, prima capta vt Ioui Feretrio con-
 secrētur, Marti altera, tertia Quirino, præmiumq;
 sit primis asses trecenti, secundis ducenti, tertiis
 centum: fama obtinet tamen sola in honore illa
 esse quæ in acie, & prima & duci ab se interfecto
 detrahit dux. verum de his satis. Illa victoria po-
 pulo Rom. bellumq; profligatū vsq; adeo fuit ac-
 ceptum, vt Apollini Delphico donū crateram au-
 ream centum pondo gratiæ referendæ causa mit-
 terent, partemq; magnam prædæ donauerint so-
 ciis ciuitatibus, ac multa ad regem Syracusarum a-
 micum & socium Hieronem curauerint ferenda.
 At quo tempore irrupit in Italiam Annibal, missus
 cum classe Marcellus in Siciliam est: mox Can-
 nensi clade, qua multa millia mortalium perierūt,
 accepta, quum pauci incolumes Cannusium se ex
 fuga recepissent, & Annibal timerent, qui robur
 exercitus Romani deleuerat, ne Romam euellit-
 gio raperet agmen: Marcellus primū ad præfidiū
 vrbis mille quingentos milites, quos in classem
 scriptos habebat, misit. Inde ex senatusconsulto
 profectus Cannusium, accepto quod eò militum
 confluerat, eduxit eos munimentis ad arcendam
 populationem. Principes autem Romani ac pro-
 ceres in præliis pleriq; ceciderant. Fabii verò Ma-
 ximi, cuius propter fidem & prudentiam maxima
 erat autoritas, curam in cauendo nequid accipe-
 ret detrimenti nimium anxiam conquerebantur
 segnem ad res gerendas & timoris plenam esse.
 Quum autem hunc prospiciendæ securitati satis
 esse confiderent, haud tamen ad repellendum ho-
 stem ducem satis acrem, Marcellum eiusque fi-
 dentiam & promptitudinem cum illius tempe-
 rantes componenteq; cautione atque prouiden-
 tia, nunc ambos cum imperio consulari, nunc al-
 terum consulem, alterum proconsulem aduersus
 F hostes misere. Tradit Posidonius fuisse Fabium

clypeum, Marcellum, ensem appellatum. Ipse certe confitebatur Annibal timere se ut pædagogum Fabium, Marcellum ut aduersarium. ab illo, ne quid mali inferret prohiberi se: ab hoc, etiam accipere. Quum autem apud Annibalis milites multa ex eius victoria licentia & ferocia creuisset, dilapsos ex castris, prædas ex agris agêtes adortus, condebat eos, paulatimque copias illius atterebat. Hinc quum Neapolitanis & Nolanis opem ferret, superiorum, quum Romanis essent sua sponte factis fidi, confirmauit animos. Nolam verò ingressus discordiam ibi inuenit, quod senatus plebem, quæ erat tota Annibalis, neq; regere neq; valeret continere. Erat Bantius in oppido inclytus nobilitate & virtute vir. Hunc, quum acerrime ad Cannas certasset, multis interfectis hostium, ad postremum in aceruo cæforum cadauerum inuentum & coopertum iaculis, honorauerat Annibal, & non modo eum sine pretio domum remisit, sed addiderat insuper dona, atq; ius cum eo amicitia & hospitii cõtraxerat. Ob eius gratiam meriti vnus erat eorum qui trahebant rem ad Annibalem, pollensque opibus populum ad res nouas sollicitabat. Eum ut interficeret Marcellus tam insignem virum, maximisq; defunctum cum Romanis periculis, non potuit in animum inducere: sed, quum præter singularem humanitatem ipse delinire homines sermone nosset, & conciliare sibi elatum animum, vbi ad se Bantius aliquando salutandum venisset, quisnam esset rogauit, non quin iam dudum sciret, sed ingressum & occasionem quærens colloqui. Ut L. Bantium se dixit esse, Marcellus, quasi lætus & mirabundus, Tunc (inquit) ille es Bantius, quem Romani præ cæteris, qui ad Cannas dimicauerunt, in ore habent, prædicantq; solum non destituisse consulem Paulum Æmilium, sed plurima tela in illum direpta suo excepisse corpore? Annuente Bantio, & aperiente ei cicatrices suas, Quin tu (inquit) quum tanta feras vestigia beneuolentia erga nos tua, me statim adisti? An verò tibi maligni videmur referenda bene meritis gratia, quibus est honos vel apud hostes? Præter hanc comitatem verborum complexus iuuenem, equum eximium bigatosq; quingentos ei dona dat. Inde fidelissimus adiutor Marcello sociusq;, & index atq; delator res nouas molientium acerrimus fuit. Erant hi multi & consilium inierant, quum fecissent Romani eruptionem in hostes, impedimenta eorum diripiendi. Itaq; in vrbe quum exercitum Marcellus instruxisset, impedimenta statuit prope portas, veruitque edito Nolanis muros adire. Nusquam arma ex vrbe apparebant, eaque re illexit Annibalem, ut ad urbem quasi essent illic omnia tumultus plena, minus composito agmine moueret. Ibi Marcellus proxima patefacta porta, uti præceperat, cum flore equitum in frontem irumpens, conflagit cum hostibus. Mox pedites ex altera porta cum clamore accurrunt. Et dum opponit his partem copiarum Annibal, tertia referatur porta, ex qua reliqui erumpunt, atque omni ex parte instant trepidantibus re inopinata, nec satis valide resistentibus iis quibuscum manus conseruerant, ob incursum posteriorum. Hic primum milites Annibalis ingenti pauore,

A θυρόν καλεῖσθαι, τὸν δὲ Μάρκελλον ἕξιφος, αὐτὸς δ' ὁ Ἀνίβας ἔλεγε τὸν μὲν Φάβιον, ὡς παιδαγωγὸν φοβέσθαι, τὸν δὲ Μάρκελλον, ὡς ἀνταγωνιστήν. ὑφ' οὗ μὲν γὰρ καλύεσθαι κέχθην ἡ ποιεῖν, ὑφ' οὗ δὲ καὶ πάσχειν. πρῶτον μὲν οὖν αἰετώσας πολλῆς καὶ δρασύτητος ἐκ τῆς κρατεῖν τῆς Ἀνίβαν τοῖς στρατιώταις ἐγχομένους, τοῖς δὲ ποικιλομήτοις τῶν στρατοπέδου καὶ κατέχοντες τὴν χώραν ἐπιπέδη μὲν κατέχευε καὶ ὑπερμήλισκε τῆς δυνάμεως· ἐπέτα πρὸς Νέαν πόλιν καὶ Νόλαν βοηθήσας, Νεαπολίτας μὲν ἐπέτρῳσεν, αὐτοὺς καθ' αὐτοὺς βεβαίως ὄντας Ρωμαίοις, εἰς δὲ Νόλαν εἰσελθόν, Βασίλιν δὲ τὸν βουλήν τὸν δῆμον ἀνιβίζοντα μετὰ χεῖρας αὐτῶν καὶ κερπίσαι μὴ δυναμένους. ἡ γὰρ τις δὴν δὴ μεία τε παρωτῶν ἐν τῇ πόλει καὶ κατ' ἀνδρείαν ἐπιφανῆς, ὄνομα Βάνδιος, καὶ τῶν ἐν Κάννας πρῶτος ἀγωνιστῶν, καὶ πολλοὺς μὲν ἀνελόντα τῶν Καρχηδονίων, τέλος δ' αὐτὸν ἐν τοῖς νεκροῖς διέβησε πολλῶν βελῶν κατὰ πλεον ὄσῳμα, θαυμάσας ὁ Ἀνίβας, οὐ μόνον ἀφῆκεν ἀδύλῳ, ἀλλὰ καὶ δάρα πρὸς ἐθηκεν, καὶ φίλον ἐποίησεν καὶ ξένον. ἀμείβομενος οὖν αὐτῷ τὴν χάριν ὁ Βάνδιος, εἰς ἡ τῶν ἀνιβίζοντων παροχῆς, καὶ τὸν δῆμον ἰσχύων ἐξήγαγε πρὸς ἀποστασιν. ὁ δὲ Μάρκελλος ἀνελόν μὲν ἄνδρα λαμπρῶν ἔτι τὴν τύχην, κεχρῖνοι καὶ τῶν μεγίστων Ρωμαίοις ἀγώνων, ὡς χ' ὄσοι ἦν. πρὸς δὲ τῶν φύσει φιλαδέφω καὶ πιθανῶν ὄμιλία, καὶ πρὸς ἀγαθὰ φιλότιμον ἦτος, ἀσπαστῶν ποτε τῶν Βανδίου αὐτὸν, ἠρώτησεν ὅπως ἀνδραπέπων εἴη· πάλαι μὲν δὲ εἶδ' ὡς, ἀρχὴν δὲ καὶ πρὸς φασιν ἐπιβύξιος ζῆτων. ὡς γὰρ εἶπεν, Λόκιος Βάνδιος, οἷς ἦσθαι καὶ θαυμάσας ὁ Μάρκελλος, ἠ γὰρ ἐκεῖνος (ἔφη) σὺ Βάνδιος, οὐ πλείστος ἐν Ρώμῃ ληρὸς τῶν ἐν Κάννας ἀγωνιστῶν, ὡς μόνου Παύλου.

D Αἰμίλιον τὸν ἀρχὸν μὴ παρολιπόντος, ἀλλὰ τὰ πλείστα τῶν ἐκείνων φερομένων βελῶν ὑποστῶντος ὄσῳμα καὶ ἀναδύξασθαι μῆρου; φησάντος δὲ τῶν Βανδίου, καί μιν καὶ πρὸς φησάντος αὐτῶν τῶν θαυμάτων, Εἶτα (ἔφη) τηλικαύτα γινώσκοντα φέρων τῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας, ὅτι δὴ πρὸς πρὸς ἡμᾶς; ἢ κακί σοι δοκῶν μιν ἀρετὴν ἀμείβεσθαι φίλων, οἷς ἐστὶν ἡμῶν καὶ πρὸς τοῖς πολεμίοις; αὐτὰ φιλοφρονηθεὶς καὶ δόξασα μῆρος, ἵππων τε δωρῶν πολεμιστῶν αὐτῶν, καὶ δραχμῶν ἀργυρίου πεντακοσίων. ἐκ τούτου βεβαίως μὲν ἡ Μάρκελλω πρὸς ἀτης καὶ σύμμαχος, δεινότητος δὲ μίσητος καὶ κατήρης τῶν παντα φρονοῦντων ὁ Βάνδιος. ἦσαν δὲ πολλοὶ καὶ διανοοῦντο,

E τῶν Ρωμαίων ἰπεξιόντων τοῖς πολεμίοις, αὐτοὶ ἀφάρπασσας ἀποσκάσας. δὲ σιωπάζας ὁ Μάρκελλος τῆς δυνάμει ἐπὶ τὸς πρῶτος πύλας, ἔστησε τὰ σκαιοφύρα, καὶ τοῖς Νολανοῖς ἀφ' ἀκρῶν ἀπέπε πρὸς τὰ τεῖχη πρὸς πελάξην. ἡ οὖν οὖν ὄπλων ἐρημία, καὶ τὸν Ἀνίβαν ἐπιστάσας πρὸς ἀγανάκτοτερον, ὡς τῶν ἐν τῇ πόλει παροχῶν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ αὐτὸν πύλιν ἀναπέτασαι κελύσας ὁ Μάρκελλος ἐξήλασεν ἔχων μὲν ἑαυτῶν τῶν ἵππων τοῖς λαμπροτάτοις καὶ πρὸς πρῶτον καὶ σῶμα, σιωχεῖτο τοῖς πολεμίοις. μετ' ὀλίγον δὲ οἱ περὶ καὶ ἑτέροι πύλιν ἐχώσασαν μὲν δρόμους καὶ βοῆς. καὶ πρὸς τούτοις, αὐτὸς αὐτῶν Ἀνίβαν μερίζοντες τῆς δυνάμει, ἢ τεῖτη τῶν πύλων ἀεφῶντο, καὶ δὲ αὐτῆς ἐξέθεον οἱ λοιποὶ, καὶ πρὸς κενὸν πύλας ἔχον ἐκ πεπληγμένοις τὰ ἀποσδοκῆτω, καὶ κακῶς ἀμυνομένοις τοῖς ἐν χειρὶν ἦδη

ἀφ' οὗ πρὸς ὅτι φερομένοις καὶ αὐτῶν πρῶτον οἱ σὺν Ἀνίβαν Ρωμαίοις ἐπέδωκεν, ἀθούμνοι φόβῳ πολλῷ,

καὶ θαύματι παρὰ τὸ στρατόπεδον. λέγονται γὰρ καὶ πεν-
 τακισχίλιους ἀποθανεῖν, ἀποκτείναι δὲ Ῥωμαίων οὐ πλείο-
 νας ἢ πεντακισχίλιους. ὁ δὲ Ἄννιβας οὕτω μὲν οὐκ ἀβόητος ἠ-
 γνόσκειτο μέγα μὲν ἦσαν, οὐδὲ περὶ νεκρῶν ἑσπέρους τῶν
 πολεμίων κλέος ἴμεγα Μαρκέλλω, καὶ Ῥωμαίοις ἐκ κα-
 κῶν θάρος ἀπὸ τῆς μάχης ἐκείνης ὑπάρξαι θαύμαστον,
 οὐχ ὡς παρὰ ἀμάχου ἡδὲ ἀήτητον, ἀλλὰ πὶ καὶ παρὰ τῶν
 διωκόμενων ἀναγνώσιμον πολέμιον. διὸ καὶ πατὴρ τῶν
 ὑπάτων ἀποθανόντος, ἐκάλεσε Μάρκελλον ὁ δῆμος ὅτι
 τὴν ἀδελφίαν ἀπόντα, καὶ βία τῶν δεχόντων, ὑπαφεί-
 λω κατάσασιν, ἕως ἐκεῖνος ἦλθεν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου. καὶ
 πᾶσας μὲν ἀπεδείχθη ταῖς ψήφοις ὑπάτος· ὁπερ ἐνοήσατο
 ὅτι τῆς θεοῦ, καὶ τῶν ἱερέων ὡς ἀσπιον ἡμετέρον ὁ σημεῖον,
 ἐμφανῶς ὅτι καλυπεῖν ὀκιοῦντων, καὶ δεδιότων τὸν δῆμον, αὐ-
 τὸς ἐξωμόσατο τὴν ἀρχήν. οὐ μὲντοι τὴν στρατείαν ἐφυ-
 γῆ, ἀλλ' αὐτὸς ἀναγκάσθη, καὶ πάλιν παρὰ Νώλαν
 ἐπὶ μελθῶν εἰς τὸ στρατόπεδον, κακῶς ἐποίει τοῖς ἡρημένοις
 παρὰ τὴν Φοίνικον. ὡς ὁξείαν ἐπ' αὐτὸν γέμερος βοήθειαν ἐκεῖ-
 νος ἦκεν, παρηλατούμενος μὲν ἐκ παλαιᾶς ὄψεως ὡς ἂν ἡβου-
 λήθη ἀναγνώσασθαι, φέβαντι δὲ ὅτι πλείστον ἐπὶ ἀρπα-
 γῆν τὸ στρατόν, καὶ μηκέτι παρὰ δεχόμενος μάχην, ἐπέξ-
 ἤλθεν ἀπὸ τῆς ἀδελφείας τῶν ναυμαχῶν μέγα πόντος πε-
 ζῶν, καὶ διδάξας πόρρωθεν σιωπῆσθαι πᾶσιν τοὺς Καρχη-
 δονίους, ἀκρινίφασί μὲν οὐκ ὄντας, ἀίχμησι δὲ χρωμένους ἐκ
 χάρος βραχείας. διὸ καὶ δοκῶσι τότε δεῖξαι τὰ κατὰ Ῥω-
 μαίους ὡς οὐκ ἀποβάντων, ἐκφυγῶν ἁπασῶν φουγιῶν, ἀ-
 ποβαλόντες ἐξ ἑαυτῶν νεκροὺς μὲν ἡμοιόμοιους πεντακισχι-
 λίους, καὶ τῶν ἑλεφαντῶν, τέσσαρας μὲν πεσόντας, δύο δὲ
 ζῶντας ἀλοίτας. ὁ δὲ ἄνω μέγιστον, ἡμέρας τετάρτη μὲν τὴν μά-
 χην, ἵππεις Ἰβήρων καὶ Νομάδων μιγάδες ἀπομολοῦσιν
 ὑπὲρ τοὺς τετρακισχίλιους· οὕτω μὲν ἄλλοτε Ἄννιβας τοῦτο πα-
 θόντος, ἀλλ' ἐκ περικύλων καὶ πολυῶν ἔσπρων σιωπῆσθαι ἐ-
 δνῶν βαρβαρικῶν ἐσπεύματα πλείστον χρόνον ἐν μῆτι γνά-
 μη ἀφ' ἑαυτοῦ ἔσαντος. οὗτοι μὲν οὐκ οὐκ παρῆσαν εἰς ἀ-
 πόδον αὐτῶν τῶν Μαρκέλλω καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν στρατηγῶσι.
 ὁ δὲ Μάρκελλος ἀποδείξει ὑπάτος ὁ τρίτος, εἰς Σικελίαν
 ἐπλῆσεν. ἀπὸ γὰρ Ἄννιβου παρὰ τὸν πόλεμον ὁπερ ἐστὶν Ἰβήρων
 Καρχηδονίους ἐπῆραν αὐτὸς ἀπὸ λαμβάνεσθαι τῆς νήσου, μάλιστα
 περὶ ἀναγνώσιμον τῶν παλαιῶν Συρακυσῶν, μὲν τὴν Ἰερο-
 νύμου τῆς τυραννίδος τελευτή. διὸ καὶ Ῥωμαίων ἰδὲ ἐκείνου
 ἀπεσπῆσαν διώματα, καὶ στρατηγὸς Ἀππίος. ταῦτις πα-
 ραλαμβάνονται τὰ Μαρκέλλω παρὰ τῆς πλοίας Ῥωμαίων
 πολλοί, συμφορὰ κερκερηῶν καὶ αὐτῆ. τῶν παρὰ Κάννας
 ἀναγνώσιμον παρὰ Ἄννιβαν, οἳ μὲν ἐφυγον, οἳ δὲ ζῶν-
 τες ἦλθον, ἑσπέρους πλῆθος, ὡς δοκῶν Ῥωμαίοις ὑπο-
 λελεῖσθαι μὴ δὲ τοῖς τὰ πείχη ἀφ' ἑαυτοῦ ἔσαντος. τοῖς δὲ ἄρα
 ἑσπέρους τῶν φρονημάτων καὶ μεγαλοψυχίας παρὰ αὐτῶν, ὥστε
 τοῖς μὲν ἀίχμαλώτοις ὅτι μικροῖς λύβροις ἀποδιδόντος
 Ἄννιβου μὴ λαβεῖν, ἀλλ' ἀποφθίσασθαι, καὶ παρὰ εἶδέν
 τοῖς μὲν ἀίχμαρτοῖς, τοῖς δὲ παρὰ τῆς Ἰταλίας·
 τῶν δὲ φουγῆ παρηλατούμενων ὁ πλῆθος εἰς Σικελίαν ἀποπέ-
 λαι, ἀνακελευσθέντες Ἰταλίας μὴ ὁπερ ἐστὶν ἕως πολέμου
 παρὰ Ἄννιβαν. ἔτσι δὲ τῶν Μαρκέλλω ἀναγνώσιμον
 παρὰ πεσόντες ἀθροῖς, καὶ χαμηλὴ κατὰ βαλόντες αὐτοῖς, ἡ-
 ποτῶν τῶν ὁπερ ἐστὶν ἡ στρατείας μὲν πολλῆς βείης καὶ δακρύων, ἐπαγγελλόμενοι δεῖξαι δι' ἔργων, ἀτυχία γὰρ μᾶλλον

A multaq; vulnerib. ad castra vsq; impulsi, terga dede-
 runt Romanis. Cecidisse dicuntur amplius quin-
 que millia, ex Romanis non plus quingentis desi-
 derati. Liuius non tantam affirmat victoriam fuisse,
 neq; stragem tantam editam hostium, gloriam
 certe eximiam Marcello, ac Romanis ingentem
 ex calamitatibus fiduciam eam pugnam artulisse:
 quod in spem venirent nō esse, quicum certabant,
 inexuperabilem, neq; inuictum hostem, sed etiam
 cladibus opportunum. Itaq; altero defuncto con-
 sule, populus absentem reuocauit Marcellum, ut
 eum in locū illius sufficeret, obtinuitq; inuitis ma-
 gistratibus, ut comitia consularia in aduentum e-
 ius extraherentur, atque omnibus suffragiis crea-
 retur consul. Cæterum quia conuerat, vitio creatū
 consulem pronunciantibus auguribus, nec obnū-
 tiare aperte populi metu sustinentibus, ipse abdi-
 cauit se magistratu, non tamen imperium detre-
 ctauit, sed proconsul creatus, atq; in castra ad No-
 lam reuersus, agros eorum qui sequebantur par-
 tes Pœni, ferro & igni vastauit. Qui quum prope
 suppetias cōtra eum venisset dimicare acie Mar-
 cellus, quum ab Annibale lacefferetur, detrecta-
 uit. Verum quum misisset ille partem copiarū præ-
 datum, nec iam prælium expectaret, infesto exer-
 citu irrupit in eum. Distribuerat lanceas peditibus
 oblongas, qualibus in prælio nauali vti mos est, do-
 cueratq; eminus eas magna vi in hostes intorque-
 re iaculandi imperitos, qui breuibus spiculis comi-
 nus utebantur. Quæ causa videtur fuisse cur ea in
 pugna terga dederint Pœni, quicumq; cōcurrerūt,
 ac fcedē fugerint. Ceciderunt ex iis quinq; millia.
 Elephanti quatuor occisi, duo capti. Quod verò
 maximi fuit momenti, tertio post die plus trecen-
 tie quites, misti Hispani Numidæq; transfugerunt
 ad eum, id quod Annibali ad eam diem non
 acciderat, quum ex colluione dissonarum dis-
 crepantiumque coactum nationum ferum ex-
 ercitus in summa consensione per diu conti-
 nuisset. Illorum equitum fideli opera toto eo bello
 vsi sunt Marcellus euisq; successores. Marcellus
 creatus tertium consul traiecit in Siciliam. Succes-
 sus enim Annibalis excitauit Carthaginenses ad
 afferendam de integro eam insulam, potissimum
 quia omnia Syraculis perturbata post necem Hie-
 ronymi tyranni fuerāt. Qua de causa præmiserant
 eo Romani quoq; legiones & prætozem Appium.
 Eum accipientem exercitum Marcello, ad genua se
 proiiciunt magno numero Romani milites ex
 calamitate huiusmodi: Qui ad Cannas cum An-
 nibale pugnauerant, partim fugam conscuerant,
 partim viui in potestatem hostium venerant tanta
 multitudine vt non superesse ne qui multos quid-
 em tuerentur putarentur Romani. Fuit autem
 adeo elato & magno animo & constantia ciui-
 tas, vt nec captiuos, quum redimere ab Annibale
 paruo liceret, vellet, imo senatusconsulto nega-
 ret, maluitque vt vel interficerentur, vel extra
 Italiam venundarentur. Quicumque fuga euase-
 rant, hos iussit in Siciliam deportari, neque in
 Italiam, dum cum Annibale esset debellatum, re-
 portari. Hi ergo Marcellū, postquam aduenit, fre-
 quentes adierunt, supplices atque ad genua eius
 procumbentes honestum ordinem militandi po-
 stulauerunt multo ciulatu lacrymisq; re osten-
 furos pollicentes se, al quo infortunio potius

quam ignavia sua cladem illam acceptam fuisse. Eos miseratus Marcellus petiit per literas à senatu vt liceret semper supplere ex iis legiones suas. Verum re multum agitata decreuit senatus, Militibus ignavis senatui videri nihil remp. cōmittendam esse: si M. Claudio fortasse aliter videretur, vteretur iis, dū nequis eorum corona vel dono militari virtutis ergo ab imperatore donaretur. Hoc senatusconsultū momordit Marcellum, ac quū reuersus Romā esset, bello perpetrato Siculo, exprobrauit senatui, quod optime sibi de rep. merito id negasset, vt releuare posset tantū numerum ciuium calamitate. Sub idem tēpus primum laceffit in iuriis Marcellus à pratore Syracusano Hippocrate (qui vt studium suum probaret Carthaginēsisibus, sibiq; tyrannidem pararet, in finibus Leontinorū multam cædem ediderat Romanorum) vrbē Leontinorū obsessam expugnauit: neminem tamen violauit oppidanorum. Transfugæ tantum, quoscunque cepit, virgis cæsi & securi percussi. Hippocrates autem nuntiū Syracusas præmisit, Marcellum omnes puberes eo in oppido occidisse. Inde tumultuantibus superueniens, vrbem occupauit. Igitur mouit cum omni exercitu Marcellus Syracusas, castrisque prope murum positis, misit in vrbem legatos qui Syracusanos, quid actum in Leontinis esset, edocerent Vbi nihil profectum, quod non sui arbitrii Syracusani essent, quia potestas omnis erat penes Hippocratem, terra marique cœpta oppugnari vrbs. Peditatum omnem Appius admouit: Marcellus cum LX quinqueremibus, omni genere armorum & missiliū instructis, ingentique ponte in octo nauibus colligatis constrato, quo tormentum portabat, aggreditur muros: copia & magnificentia apparatus, suaq; nixus gloria: quæ facile ab Archimede atque eius machinamentis eludebantur. Horum ille tanquam operæpretium nihil instituerat, sed ea fere in geometria veluti luserat. Pridem rex contenderat & induxerat Hiero Archimedem, vt speciem huius artis ab intellectu in opus educeret, & rationem aliqua ex parte per sensum vsu aptatam in medium proferret. Namq; celebratam hanc & decantatam machinalem scientiam principes cœperant mouere Eudoxus & Archytas, hac elegantia illustrantes geometriam & propositiones à demonstratione, quæ ratione & euidencia explicetur, remotas confirmantes sensui obiectis organorum exemplis. Vt illam de duabus mediis lineis à demonstratione alienam propositionem, elementum ad multa delineanda necessarium, vterque organorum molitionibus expromsit, à curuis lineis & sectionibus intermediis quasdam deflectentes. Vt verò infensus acriter in hos inuectus est Plato, quod corrumpere eos & perdere diceret bonum geometriæ, quæ iis quæ corpore libera essent, & in notione posita animi, relictis ad sensui obnoxia conuerteretur, corporaque rursus assumeret, vbi multum odiosi otii sordidique requireretur: ita eiecta & semota à geometria machinalis ars, diuque à philosophis despecta delituit inter artes militares. Archimedes autem ad regem Hieronem, cuius propinquus & amicus erat, tantula vi quamtumlibet posse, scripsit pondus moueri,

A ἢ δὲ ἀναδρῖαι αὐτῶν τὴν Ἑσπρὴν ἐκείνῳ ἡμοῦν. οἰκτεῖρας οὖν αὐτοῖς ὁ Μάρκελλος, ἐγχαίρει πρὸς τὴν σύγκλησιν, αὐτοῦ μῦθος ἐκ τούτων αἰετῆς στρατείας τὸ ὑπολείπον ἀναπληρωῦν. λόγων δὲ πολλῶν ἡμοῦν, ἐποίησά τὸ γνώμην ἢ βουλὴν, μηδὲν εἰς δημόσια πράγματα δεῖσθαι Ρωμαίοις αὐθροῦτων ἀναδρῶν εἰς βούλην χρῆσθαι Μάρκελλος αὐτοῖς ἴσως, μηδὲν τῶν ἐτ' ἀνδρεία νομιζομένων στραφῶν καὶ γενῶν τυχεῖν ὑπὸ ἀργήτος. τούτο τὸ δόγμα Μάρκελλον ἠύιασεν, καὶ μετ' τὸν ἐν Σικελίᾳ πόλεμον ἐπαγελθῶν, ἐμέμφασεν τὴν βουλὴν ὡς αἰτὶ πολλῶν καὶ μεγάλων οὐκ ἔραχθῶσαν αὐτῶν ἐσούτων δυσυχίαν ἐπιπορθώσασθαι πολιτῶν, τότε δὲ ἐν Σικελίᾳ πρὸς τὸν μὲν ἀδικητικῶν ὑπὸ Ἰπποκράτους Συρακυσίων στρατηγῶν, ὅς Καρχηδονίους χειρίζομενος, καὶ τυραννίδα κτώμενος αὐτῶν, πολλοὺς διέφθρε Ρωμαίων πρὸς Λεοντίνοις, καὶ εἴλε τὴν τ' Λεοντίνων πόλιν καὶ κράτος καὶ Λεοντίνοις μὲν οὐκ ἠδίκησεν, τῶν δὲ αὐτῶν ὅσοις ἔλαβε μασιγῶσας ἀπέκτεινεν. τῶν δὲ Ἰπποκράτους πρῶτον μὲν λόγων εἰς τὰς Συρακυσίας πρὸς πέμφαντος ὡς Λεοντίνοις ἠβηδὸν ἀποσφάτῃ Μάρκελλος ἐπέβη ὅτι τεταραγμένοις ὀπιπεσόντος, καὶ τὴν πόλιν καταλαβόντος, ἀεὶς ὁ Μάρκελλος τῶν στρατῶν πρῶτον, πρὸς τὰς Συρακυσίας ἐχάρει, καὶ κατὰ στρατοπέδους πλῆσιον, εἰσέπεμψε μὲν πρὸς τοὺς ἐπὶ τῶν Λεοντίνων διδάξουσας, ὡς ὅσον ἐν ἰσχύει, μὴ πεῖθομένων Συρακυσίων, (ὅκρῶσι γὰρ οἱ ἐπὶ τὸν Ἰπποκράτην) πρὸς τοὺς ἐπιπέδους ἐποίητο καὶ γὰρ ἀμαχίαν καὶ θάλασσαν, Ἀππίου μὲν τὸν πεζὸν ἐπαγόντες στρατὸν, αὐτὸς δὲ πεντήρεις ἔχων ἐξήκοντα πῦρτοδῶτων ὄπλων καὶ βελῶν πλήρεις. ὑπὸ δὲ μεγάλου ζήλου γατος νεῶν ἐκτὸς πρὸς ἀλλήλας σιμυδεδεμένων μηχανῶν ἀεὶς, ἐπέπλει πρὸς τὸ τεῖχος, τῶν πληθῶν καὶ τῆ λαμπρότητι τῆς πρῶτα σκῆψης καὶ τῆ δόξη τῆ ἐπὶ αὐτὸν ὑποπιθῶς ἢς ἀεὶ λόγος ὁδοῖς ἰὼ Ἀρχιμήδης καὶ τοῖς Ἀρχιμήδου μηχανήμασιν. ὧν, ὡς μὲν ἔργον ἀξίον ἀποδοῦναι, ὅσον ὁ ἀπὸ τῆς πρῶτης, γεωμετρίας ὅτι παύσεως ἐγγόνει παρέρχεται πλείστα πρὸς τὸν φιλομηθέτης Ἰέρωνος τῶ βασιλέως, καὶ πείσαντος Ἀρχιμήδῃ βέλῃαι τῆς τέχνης ἀπὸ τῶν νοητῶν ὅτι τὰ σωματικὰ, καὶ τὸν λόγον ἀμφοτέρωθεν δι' ἀθήσεως μίξασα τῆς χρείας ἐμφανέστερον καταστήσει τοῖς πολλοῖς. τὴν γὰρ ἀγαπωμένην ταύτην καὶ ἐπεδύοντο ὀργονικῶν ἤρξαντο μὲν κινεῖν οἱ ἐπὶ Εὐδόξου καὶ Ἀρχιμήδου, ποιικίλλοντες τῶν γεωμετρίας γεωμετρίαν, καὶ λογικῆς καὶ πρῶτα μαθητικῆς ἀποδείξεως οὐκ ἔπιπορθῶτα πρὸς βλήματα δι' ἀσθητῶν καὶ ὀργονικῶν πρῶτα δειγμάτων ὑποδείδοντες ὡς ὁ ἐπὶ δύο μέσας ἀλογον πρὸς βλήματα καὶ σφαιρικῶν ὅτι πολλὰ τ' γεωμετρίας ἀνακταῖον εἰς ὀργονικῆς ἐξήκον ἀμφοτέρωθεν κατασκευῶν, μεσοστάθου ἰσχύων ἀπὸ καμπύλων γεωμετρίας καὶ τμημάτων μεταρμύζοντες. ἐπεὶ δὲ Ἰέρωνος ἠδράκησεν, καὶ διετείνατο πρὸς αὐτοῖς, ὡς ἀπολλύσας καὶ ἀφαιρέσας τὸ γεωμετρίας ἀγαθόν, ἀπὸ τῶν ἀσωμάτων καὶ νοητῶν ἀποδιδεσθῶσιν ὅτι τὰ ἀσθητῶν, καὶ πρῶτα μαθητικῆς αὐτῆς αὐτῶν σῶμα, πολλῆς καὶ φορικῆς βασιλεύσουσας ἀρτίας δεομένων ἔτω διεκρίθη γεωμετρίας ἐκπεσῶσα μηχανικῆ, καὶ ἐπινοημένη πολλῶν χρόνον ὑπὸ φιλοσοφίας, μία τ' ἐπινοητικῶν τεχνῶν ἐγγόνει. καὶ μέντοι καὶ Ἀρχιμήδης,

δης, Ἰέρωνος τῶ βασιλέως συγγενῆς ὢν καὶ φίλος, ἐγχαίρει ὡς τῆ δόξη δυνάμει τὸ δόξεν βάρος κινήσει δυνάτον ὅτι.

& sagittæ ex omni parte muri ingererentur, receperunt se. Quorum ex maiore interuallo iaculis emissis ingens edita strages abeuntium, nauiumq; collisio, quum lædere ipsi nihil valerent hostes. Quippe machinamēta Archimedes sub muro instruxerat pleraque. Vnde Romani arbitrabantur se, quod vnda malorum obrueret eos ex occulto, quasi cum diis pugnare. Marcellus tamen euasit saluus, suosq; irridentes artifices & fabros, Quid nos, inquit, pergimusne cum hoc geometrico pugnare Briareo, qui oppugnationem naualē nostram ad mare defidens fœdē elusit? Næ ille quidem fabulosos Centimanos superat, qui tantam vim in nos vno tempore ingessit telorum. Et nimirum reliqui Syracusani corpus Archimedis apparatus omnes erant quem moueret omnem & torqueret anima vna: nam reliquis remotis armis hostes solis illius & Romanos infestabant, & salutem suam protegēbat. Deniq; quum tanta trepidatio cepisset Romanos, vt si vel funiculum vel exiguum lignum ex muro conspexissent, eo ipso machinam aliquā mouere in ipsos vociferantes Archimedes, terga verterent, fugerentque: absistens Marcellus profusus à conflictu & oppugnatione, ponit spem reliquam in longa obsidione. Atqui eos spiritus Archimedes, cam altitudinem ingenii, tantalq; præceptorum diuitias tenuit, vt quum per ea nomen atque opinionem sibi parauisset non humanæ sed diuinæ scientiæ, nullum de his relinquere commentariū sustinuerit: verum illa in parandis machinamentis industria, atq; adeo omni quæ ad vsum se applicaret, & ad vtilitatem, arte pro humili & sordida repudiata, in iis tantum posuerit studium suum, quæ præclara & eximia per se, neque vlli adstricta necessitati essent, non conferenda quidem cum aliis, sed quæ certamen excitēt cum materia demonstrationi, quum illa mole & specie, exquisita hæc certitudine & vi excellat incredibili: neque enim implicatiores in geometria & cōtortas magis quæstiones, in simplicioribus liquidioribusq; conscriptas elementis inuenias. Id dexteritati illius ingenii alii attribuunt: alii ad laborem referendum putant potius indefatigatum, quo quiduis eum efficere verisimile sit facile & citra sudorem potuisse. Nam si quæras, per te non inuenias demonstrationem illius quæstionum: vbi didiceris, potuisse putes te eam vel tua sponte inuenire, adeo strata est via atq; expedita, quæ ad id quod intendit demonstrare perducit. Quare non sunt reiicienda illa quæ de eo feruntur, à sua quadã & familiari Archimedes perpetuò demulcitur Sirene, & cibi obliuisci & corporis curam relinquere solitum: quumq; raperetur subinde inuitus ad vngendum corpus & ad balneum in foco figuras geometricas exarare: & dum vngeretur, ducere digito lineas, tanta illū dulcedine artis captum & reuera inflammatū fuisse. Quum autem multa & præclara inuenisset, dicitur ab amicis & propinquis petisse vt vita defuncti cylindrū sphaeram complectentem sepulcro imponerent, inscriberentq; proportionē, quatenus solidum continēs excedat contentū. Atq; is Archimedes quum esset, inuictum se vrbemq;, quantū in ipso esset, proficit. Dum trahitur obsidio, Megaram Marcellus

ως οὐκ ἔστιν ἡμεῖς τῆς τειχῆς τοῦ δόματος περιπαχθέντες ἀναπέμποντες, ἀνεχώρησι ὀπίσω. καὶ ταῦτα πάλιν αὐτῶν εἰς μήκρος ἐκτεταγμένων, βελῶν ἐκτόντων, καὶ καθ' ἑαυτὰ μόνων ἀπιόντας, ἐγένετο πολὺς μὲν αὐτῶν φόβος, πολὺς δ' ἔργων συκροισμὸς, ὁστέν ἀπιδράσαι τοῖς πολεμίοις διωκόμενων. τὰ γὰρ πλείστα τῶν ὀργάνων ὑπὸ τῆς ἐσκαλοποιεῖτο τῶν Ἀρχιμήδους καὶ πομαχοῦσιν ἐφάκεσαν οἱ Ῥωμαῖοι, μυρίων αὐτοῖς κακῶν δ' ἐφ' ἀφανοῦς ἐπιχειρομένων. οὐ μὲν ἀλλ' ὁ Μάρκελλος ἀπέφυγόν τε, καὶ τοῖς σὺν ἑαυτῷ σκώπτων τεχνίταις καὶ μηχανοποιοῖς ἔλεγε, Οὐ παυσόμεθα πρὸς τὸν γεωμετρικὸν πότον Βελιάρων πολεμοῦντες, ὅς τις μὲν ναὸς ἡμῶν κατίζων πρὸς τὴν θάλασσαν, παίζων μετ' ἀρχαῖς ἐκβέβληκεν; τοῖς δ' ἰμυτικαῖς ἐκατόχρησας ὑποβαίνει, ἑσπύτα βάλλον ἅμα βέλη καθ' ἡμῶν; ταῦ γὰρ ὄντι πόρτες οἱ λοιποὶ Συρακοῦσοι σῶμα τῆς Ἀρχιμήδους πρὸς ἀσφάλειαν ἦσαν, ἢ κινουσα πόρτα καὶ ἐρέφουσα, ἡυχημία. τῶν μὲν ἄλλων ὀπλων ἀδεμα κειμένων, μόνους δὲ τοῖς ἐκείνου τότε τοῖς πολεμίοις χρωμένους, καὶ πρὸς ἀμύνην καὶ πρὸς ἀσφάλειαν. τέλος δ' τοῖς Ῥωμαῖοις οὕτω περιφροῦς γεγνηότας ὄραν ὁ Μάρκελλος, ὥστε εἰ καλῶδον ἢ ξυλὸν ὑπὸ τῆς τειχῆς μικρὸν ὄφθιη πρὸς τεινόμενον, τούτο ἐκείνο μηχανικῶς ἵνα κινεῖν ἐπ' αὐτοῖς Ἀρχιμήδην, βοῶντας, ἀποβέβησται καὶ φέρην. ἀπέχετο μάχης ἀπασις καὶ πρὸς ἀσφάλειαν, ὁ λοιπὸν ἐπὶ ταῖς χροῖαις τῆς πολιορκίας ἡμεῶν. τηλικούτων μὲν τοῖς φερόμενα καὶ βάθος ψυχῆς, καὶ ἑσπύτου, ἐκείνη τοῦ θεωρημάτων πλούτου Ἀρχιμήδους, ὥστε ἐφ' οἷς ὄνομα καὶ δόξα οὐκ ἀποφθίσις ἀλλὰ δαμνοῦ ἵνους ἔχε σιωπῆσας, μηδὲν ἐπὶ κλησὶ συγγραμμάτων τούτων ἀπολιπεῖν, ἀλλὰ τὴν πρὸς τὰ μηχανικὰ περὶ τούτων εἰσαγαγεῖν καὶ πᾶσαν ὄλως τέχνῃ χροῖαις ἐφαπτομένην, ἀσχυρῆ καὶ βάνουσαν ἠγασαμένος, ἐκείνα κατὰ κράτος μόνον τὴν ἀσχυρῆ φιλοπομίαν, οἷς δὲ καλὸν καὶ πρὸς τὸν ἀμύνης τῆς ἀναγκάου πρὸς ἐστίν, ἀστέκεται μὲν ὄντα τοῖς ἄλλοις, εἰν δὲ παρὲροντα πρὸς τὴν ἕλιν τῆς ἀποδείξεως, ἢ μὲν δὲ μὲν γὰρ καὶ δὲ καλλος, τῆς δ' τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν δυνάμιν ὑπερφύη παρεχομένης. οὐ γὰρ ἐστὶν ἐν γεωμετρικῇ χαλεπωτέρας καὶ βαρυτέρας ὑποθέσεις ἐν ἀπλουτέροις λαβεῖν καὶ καθαρωτέροις σοιχείαις γραφομένης. καὶ τῶν οἱ μὲν διφύια τῶ ἀνδρῶς πρὸς ἀπλοῖσιν, οἱ δ' ὑπερβολῆ ἵνι πόνου νομιζοῖσιν, ἀπὸ τῶν πεποιτημένων καὶ ραδίως ἐκασὸν εὐχὴ γερω

γράφαιτες τὸ λόγον τὸ ὑπεροχῆς τῆς πρὸς ἐχόντος τερεῖ πρὸς τὸ πρὸς ἐχόντων. Ἀρχιμήδους μὲν οὖν τοιοῦτος χροῦς καὶ ἀπληθὺν ἐαυτῶν τε καὶ τὴν πόλιν ὅσον ἐφ' ἑαυτῶν διεφύλαξεν. τὸ δ' ἐπιπορκίας ἔχε μέσου Μάρκελλος ἤρει μὲν Μεγάρων

πόλιν ἐν ταῖς παλαιόταταις τῶν Σικελιωτίδων· εἶλε δὲ Ἰπποκράτους παρὲς Ἀκίλας στρατόπεδον, καὶ κατέκτεινεν ὑπὸ ὀκτακισχίλοις, ὅτι περὶ τὴν χάρακα βαλλομένων. ἐπέδραμον δὲ πολλοὶ τῆς Σικελίας, καὶ πόλεις ἀπέστησε Καρχηδονίων, καὶ μάχας εἰκόησε πάσας τοῖς ἀντιπαρῆταις πολέμοις, καὶ χρόνῳ δὲ παρῖόντι, Δάμπτον Ἰνα Σπαρτιάτιω, ἐκ Συρακουσῶν λαβὼν ἐκπλέοντα ἀγχιμάλιον, ἀξιουμένῳ ὅτι λυθείς τῶν Συρακουσίων κημίσασθαι τὸν ἀνδρα, πολλάκις ὑπὸ τούτου Δαλεφρόντος καὶ στυλιδέμενος, πύργον Ἰνα κατεσκεύασε, φυλακτόμηνον μὲν ἀμελῶς, ἀνδρας δὲ διυάμηνον δεξασθαι κρύφα, τῶν τείχεσι ὅτι βατὸ παρ' αὐτῶν ὄνος. ὡς οὖν τὸ τε ὕψος, ἐκ τῶν πολλῶν παροϊέναι καὶ Δαλεφρόντα παρὸς τὸν πύργον, εἰκόηθη καλῶς καὶ κλίμακες παρεσκεύασθαι, ἐορτῶν Ἀρτέμιδι τοῖς Συρακουσίοις ἀρῶντας, καὶ παρὲς οἶνον ἀρμημένους καὶ παρὰ παρὰ φυλάξας, ἔλαθεν οὐ μόνον τὸν πύργον καὶ ἀγχιῶν, ἀλλὰ καὶ κύκλῳ δὲ πύργου παρεμπλήσας ὀπλῶν, ὡρὴν ἡμέραν ἡμέρας, καὶ τὰ Ἐξάπυλα Διακρύψας. Στερομένων δὲ κινεῖσθαι καὶ ἐξέρχασθαι τῶν Συρακουσίων παρὸς τὴν ἀσπίδα, ἀμα πύργου ἀρχοῦν ταῖς σάλπιγγι χροῖσθαι κελύσας, φυγὴν ἐποίησεν πολλοὶ καὶ φόβον, ὡς ὁσθένος μέγιστος αἰαλώτου μύκοντος. ἔμνη δὲ καρτερώτατον καὶ κάλλιστον καὶ μέγιστον. Ἀχραδινὴ καλεῖται, καὶ Δία δὲ τεχειχίασθαι παρὸς τὴν ἔξω πόλιν, ἧς δὲ μὲν Νέα, δὲ Τύχην ὀνομάζουσι. καὶ τούτων ἐχομένων, ἀμα φαδεία τῶν Ἐξάπυλων ὁ Μάρκελλος κατήλθε, μακαριζόμενος ὑπὸ τῷ ὕψει αὐτὸν ἡγεμόνων. αὐτὸς μὲν τὸ λέγεται κατὰ τῶν ἀνωθεν καὶ παρὰ σκευάμηνος τῆς πόλεως δὲ μέγιστος καὶ δὲ κάλλος, ὅτι πολὺ δακρύσθαι, καὶ τὰ μέλλοντα γίνεσθαι συμπαῆσθαι· ἐνοήσας οἷον ὅτι οἰοῦντο γήματος καὶ μορφῶν ἀμείψαι μὲν μικρὸν, ἀπὸ τῶν φραλοπέδου Διαφορηθεῖσα. τῶν γὰρ ἡγεμόνων ὁσθένος μὲν ἰὼ ὁ ὁλομῶν ἐσαυτοῦσθαι τοῖς στρατιώταις αἰτουμένοις δι' ἄρπαγῆς ὡφελήσθαι. πολλοὶ δὲ καὶ πυρπολεῖν καὶ κατὰ σκάπην ἐκέλευον. ἀλλὰ τῶν μὲν ὁσθένος ὅλως παρὰ σκευάσθαι τὸν λόγον ὁ Μάρκελλος, μάλα δὲ ἄκων βιασθεῖς ἔδωκεν ἀπὸ χρημάτων καὶ ἀνδραπόδων ὡφελείσθαι, τῶν δὲ ἐλθόντων σωματίων ἀπείπεν ἀφασθαι δὲ διεκελεύσασθαι μήτε ἀποκτείναι Ἰνα, μήτε ἀγχιῶν, μήτε ἀνδραποδίσασθαι Συρακουσίων. ἐμὲν ἀλλὰ καὶ παρ' ἔγω μετριάσθαι δόξας, οἰκτῶν πάχειν ἡγεῖτο τὴν πόλιν, καὶ δὲ συμπαροῦν καὶ δὲ στυαλζοῦ ὁμῶς ἐν τούτῳ μεγέθει χαρῆς ἢ ψυχῆ διεφαινε, ὁρῶντος ἐν βραχεῖ χρόνῳ πολλῆς καὶ λαμπρῆς ἀφαισιμῶν ἀδαμονίας. λέγεται γὰρ ὅτι ἐλάττονα τῶν ἢ τὸν ὕστερον ἀπὸ Καρχηδονίου Διαφορηθεῖσα πλοῦτον ἡμέρας. καὶ γὰρ τὴν ἄλλω πόλιν ἐμὲν πολλὴν χρόνον ἀλοῦσαν ἐκ παρὰ σκευάσθαι ἐβιάσαντο Διαρπάσθαι, πλὴν τῶν βασιλικῶν χρημάτων. ταῦτα δὲ εἰς τὸ δημόσιον ἐξήρθε. μάλα δὲ δὲ Ἀρχιμήδης πάθος ἰδὼν Μάρκελλον. ἔτυχε μὲν γὰρ αὐτὸς πικρῶν αὐτὸν ἀνασχετῶν ὅτι Διαγράμματος· καὶ τῆς θεωρίας δεδωκὼς ἀμα πλὴν τε διδύμοι καὶ τῶν ὀροσφῶν, καὶ παρὰ σκευάσθαι τῶν κατὰ δρομῶν τῶν Ρωμαίων, ὁσθένος τῶν ἀλωσιν τῶν πόλεως ἀφῶν δὲ ὅτι πάντος αὐτῶν στρατιῶν καὶ κελύσθαι ἀγχιῶν παρὸς Μάρκελλον, ἐκ ἐβούλετο περὶ τῆς τελέσθαι δὲ παρὰ σκευάσθαι καὶ καταστῆσαι παρὸς τὴν ἀπὸ δειξίν. ὁ δὲ ὀργισθεὶς καὶ παρὰ σκευάσθαι τὸ ξίφος, ἀφῶν αὐτὸν. ἔτερεσι μὲν οὖν λέγουσιν ὅτι τῆναι μὲν ὀργισθεὶς, ὡς ἀποκτενοῦντα, ξιφῆρη τὸν Ρωμαῖον· ἐκείνοι δὲ ἰδόντα δέσθαι καὶ ἀπὸ βολῆν ἀμαμείναι βραχεῖω χρόνῳ,

A antiquissimam urbem Siciliae vi capit. Expugnat etiam apud Accilas castra Hippocratis, caesis plus octo millibus, quum munientibus superuenisset. Percurrit insuper late Sicilia: quo tempore reduxit oppida a Carthaginiensibus, fuditque omnes qui conferre signa cum ipso ausi sunt. Per obsidionis moram Damasippus quidam Lacedaemonius, nauigio soluens ex Syraculis, captus a Marcello est. Hunc redimere quum Syraculani cuperent, & saepius de eo congredederetur ageretque, turrimque occulte capere milites posset, propterea quod murus propter eam superabilis esset, cōtemplatur neglectam. Quò quum crebrò commearer & colloquia haberet, estimata exactè altitudo est, ac scala comparata. Festum Dianae Syraculani agebāt. Eum articulum, quum in vinum lusumq; effusi essent, captavit Marcellus, ac priusquam ciues animaduenterent, non turrim modò tenuit, sed & mutum antequam dilucesceret corona militum compleuit, Hexapylumq; effregit. Mouentes se & trepidantes ad tumultum Syraculanos tubarū cantus, simulatque ex omni parte auditus est, in fugam omnes concitavit, perculitq; vehementer, omnia teneri ratos. At munitissima & pulcherrima pars amplissimaque restabat, Acradina vocatur, quò muro diuisa ab exteriori vrbe esset, cuius vnam partem Neapolim, Tycham alteram appellant. Has quum teneret, sub luce Marcellus Hexapulo ingressus urbem est, gratulantibus omnibus eius praefectis. Qui, vt ex superioribus locis urbem pulcherrimam maximamq; subiectam oculis vidit, illacrymasse multum dicitur, miseratus imminentem calamitatem, quum subiret cogitatio, quàm foeda facies mox vrbis ex praesenti aspectus direpta a militibus futura esset. Nam inter praefectos nemo erat qui militibus praedam concedi vrbi sibi postulantibus denegare auderet, quum etiam instarent multi vt inflammaretur atq; solo aquaretur. Caeterum id planè abnuuit Marcellus. Concessit tamen, sed id quidem etiam perinuitus, vt pecunia & seruitia praedae essent. Edixit autem ne quis liberum corpus violaret, neve quem interficeret ciuem, vel stupraret, vel in seruitutem raperet. Et quanquam eam adhibuisset moderatione, miserandam tamen conditionem existimabat illius vrbis, doloremq; animi ac mortificatiā vel in tanta gratulatione praeferebat, cernens omnia diuturna felicitate cumulata bona momento horae dissipata. Neq; enim minus hinc praedae captum quàm Carthagine postea fertur. Nam haud multo post, captas proditione reliquas partes vrbis, praeter pecuniam regiam quae in arariū relata est, vi diripueret. Praecipue caedem Marcellus Archimedis aegre tulit. Erat ille tum forte mente intentus formis: quum autem in eam cogitationem non animum modò, sed & oculos defixisset, non senserat discursum Romanorum, neque captam urbem. Cui quum ex improviso superuenisset miles, qui sequi eum iussit ad Marcellum, noluit priusquam absoluisset propositionem, & adaptasset ad demonstratione: ita iratus miles stricto gladio Archimedes confodit. Alii autores sunt intercurrentem Romanum ilico enses intentasse ei ad necem districtum: illum verò vt respexit, orasse obnixè vt paulisper sustineret,

vt ne quod inuestigabat relinqueret minus absolutum & rude, sed militem, nihil ea remotum, eū trucidauisse. Tertii memorant, dum fert ad Marcellū instrumenta mathematica, horologia, sphaeras, angulos, quibus magnitudinis solis initur ad visum modus, intercurrentes milites, quia aurum eum ferre in vasculo opinabantur, illum interemisse. Nam Marcello quidem casum eius acerbū fuisse, ac percussorem auersatum eum ut nefariū, & propinquis inquisitis constat habuisse honorem. Sane Romanos quidem exterarū nationes habebant insignes bello viros & formidabiles in cōflictibus, sed quum nullū specimen dedissent facilitatis, vel humanitatis, vel ciuilitatis, Marcellus tū ostendisse primus Græcis videtur esse magis insignes iustitia Romanos. Ea enim extitit illius in eos quibus quid negotii erat cū ipso moderatio, ea etiā in quamplurimas ciuitates & priuos benignitas, vt si quid de Etnensibus aut Megarensibus aut Syracusanis consultum fuerit durius, id expressum ferendum iis in quos recidit, quam illis qui intulerunt, potius videatur. Vnum commemorabo ex multis. Oppidulum Siciliae est Enguium, non sane amplum, sed peruetustum & dearum praesentia, Matres vocant, nobile. Aedificatum à Creten-sibus templū aiunt, ostenduntq; hastas aliquot ac galeas æreas cum inscriptione partim Merionis, partim Vlyssis, qui eas deabus consecrauerunt. Huic ciuitati studiosissime partes Pœnorum fouēti princeps ciuuium autor erat Nicias vt ad Romanos deficeret, liberrime agens, & propalam in cō-cionibus, amentiarq; aduersarios coarguens. Illi, opes eius atq; auctoritatem veriti, statuerunt eū vin-dictam tradere Pœnis. Quod agi iam & asseruari clā-se quum esset odoratus, irreligiose loquutus est in vulgus de Matribus, multaq; designauit, quasi negaret & contemneret receptam opinionē de praesentia dearum, gaudētib; inimicis ipsum sibi vltro imminuentem querere perniciem. Quum eum iam iam prehensuri essent, erat in concione populus. Hic Nicias quum verba ad populum de re quapiam deliberanda faceret, in media oratione abiicit se in terram, pauloque post, quum, vt tali in re solet, immobilem teneret stupor concionem, caput attollens & circumferens, sub tremulam vocem grauemque intendit, concitauitque paulatim. Vbi conspexit horrore & silentio defixum theatrum, abiecto pallio tunicaque scissa exiit seminudus cursumque ad exitum theatri tulit, Matrum se futiis vociferans agi. Quum nemo iniicere manum homini praereligionem neque obsistere auderet, sed cederent omnes, extulit se porta, nec vocem vllam vel motum, qualis lymphatorum esse & insanorum solet, praeternisit. Astus conscia fociaque coniunx, assumptis liberis, primum pro æde dearum supplex abiicit se: inde palantem illum prae se ferēs querere, nemine impediēte oppido excessit incolumis: atq; ea ratione Syracusas ad Marcellum euasere. Post multa exinde facinora & cōtumelias Enguinorum, quum omnes Marcellus in vincula dedisset, statuissetq; sumere de iis supplicium, adstitit plenus lacrymarū Nicias. Postremo, ad genua Marcelli aduolutus & deprecatus pro ciuib; suis,

ὡς μὴ καὶ αὐτὸν ὁ ζήτου μὲν ἀτελὲς καὶ ἀθεώρητον· πὺν δὲ οὐ φρονήσασθαι διαζήσασθαι. καὶ τέλος ἐστὶ λόγος, ὡς καμίζοντα πρὸς Μαρχέλλον αὐτὰ τῶν μαθηματικῶν ὄργανων, σιμόθρησκα σφαιρὰς καὶ γωνίας, αἷς ἐναρμόσθη δὲ τῶν ἡλίου μέγεθος πρὸς τὴν ὄψιν, σφαιρῶν τε ἐπιτυχόντων, καὶ χρυσεῖον ἐν τῷ ἁλῆ καὶ δόξαντες φέρειν, ἀπέκτετα. ὅτι μὲντοι Μάρκελλος ἤλγησεν, καὶ τὸν αὐτοχρῆσκα τῶν ἀνδρῶν ἀπεγράφη καὶ ἀφ᾽ ἐραγῆ, τοὺς δὲ οἰκειοὺς ἀνδρῶν ἐτίμησεν, ὁμολογεῖται. τῶν δὲ Ρωμαίων τοὺς ἐκτὸς ἀποδιδόντες διδόναν μὲν ἐστὶ πόλεμον μετὰ χερσαίου, καὶ φοβεράν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν νομιζόμενον, ἀγνωμοσύνης δὲ καὶ φιλαπόδοστος, καὶ ὁλως πολιτικῆς ἀρετῆς ἁποδείγματι μὴ δεικνύτων, πρὸς δὲ οὐκ εὐδοκίαν τότε Μάρκελλος ἁποδείξαι τοῖς Ἕλλησι δικαιοτέρας Ρωμαίων. οὕτω γὰρ ἐχρησάτο τοῖς συμβάλλουσι καὶ ποσάσθαι πόλεις καὶ ἰδιώτας ἀεργετήσεν, ὡς τε εἴπειτα Αἴτιαν, ἢ Μεγαρείς, ἢ Συραχοῦσιος, ἔργον ὑπόεργασμένον οὐκ ἐπιεικὲς αὐτοῖς, τοῦτο τῶν πεπονημένων αἴτια μάλλον ἢ τῶν πεπονημένων δοκεῖν γερνέσθαι. μηδὲ σπῆσαι δὲ ἐνὸς ἡμέρας πολλῶν. πόλις ἐστὶ τοῖς Σικελίας Ἐγγύιον, οὐ μεγάλη, ἀρχαία δὲ πόλις, καὶ ἀφ᾽ αὐτῆς ἔπιφανῆσαν ἐνδοξὸς ἀσκαλιόσι Ματέρως. ἱδρυμα λέγεται Κρητῶν γινέσθαι δὲ ἰερὴν καὶ λόγος ἵνάς ἐδείκνυσθαι καὶ κερὰν χαλκῆ, τὰ μὲν ἔχοντα Μηρόνου, τὰ δὲ Οὐλιζου, ποῦ τῆς Ὀδυσσεὺς, ἐπιγερφάς, ἀνατεθεικότων τῆς θεᾶς. ταῦτῃ πρὸς οὐμίνοσθα καρχηδονιάζουσαν Νικίας αἰὲρ πρῶτος τῶν πολιτῶν ἐπέθετε μετὰ τῶν πρὸς Ρωμαίους, ἀναφανδὸν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις παρήσια ζῶντος, καὶ κερὰς φερονιῶσθα ἐξελέγκων τοὺς ἁπεναπίους. οἱ δὲ φοβούμενοι τὴν δυνάμιν αὐτῆ καὶ τὴν δόξαν, ἐβουλόσασατο σιναρπάσθαι καὶ ἀδελφὸν αὐτῶν τοῖς Φοίνεσιν. ἀποδόμενος οὖν ὁ Νικίας ἦδη, καὶ πρὸς αὐτοῦ ἀφ᾽ αὐτῶν ἀντιπρὸς αὐτῶν ἐστῆσαν, ὅτι τὴν μεγίστην αἰτίαν αὐτοῖς ἐφ᾽ αὐτοῦ ἀντιπρὸς αὐτῶν παρεῖχεν. γινόμενος δὲ τῶν πρὸς τὴν σύλληψιν ἐπίμην, τὸ μὲν ἐκκλησία τῶν πολιτῶν ὁ δὲ Νικίας μετὰ αὐτῶν λέγων καὶ συμβουλεύων πρὸς τὸν δήμον, ἐξέσθης ἀφ᾽ ἑαυτῶν εἰς τὴν γῆν τὸ σῶμα καὶ μικρὸν ἀφ᾽ αὐτῶν, (ὅτι εἰκὸς) ἡσυχίας σὺ ἐκπλήξει ἡρομένης, τὴν κεφαλὴν ἐπάσθης, καὶ ἀπειρογῶν ἁποδόμενα φωνῆ καὶ βαρεῖα καὶ μικρὸν σιναρπάζων καὶ παροξυῶν τὸν ἦχον, ὡς ἐσθῆρα φεῖρη καὶ σιωπῆ κατεχόμενον δὲ γάσθον, ἀπορρίψας δὲ ἰμάτιον, καὶ ἀπειρὸν ἀμύμον τὸν χιτανίσκον, ἢ μίγμυρος ἀναπνέσθης, ἐθεεν πρὸς τὴν ἐξοδὸν τῆς θεᾶς σου, φωνῆ ἁπο τῶν Ματέρως ἐλακίσθης. μηδὲν δὲ τῶν μόνος ἀψασθαι, μηδὲ ἀπρησθαι, ἀλλ᾽ ἀπειδοσθαι, ἀλλ᾽ ἐκβρομένων, ὅτι τὰς πύλας ἐξεδράμην, οὔτε φωνῆς ἵνος, οὔτε κινήσως ἀρεπούσθης ἀμύμονων καὶ ἀπειροφρονιῶσθα πρὸς ἀμύμονος. ἢ δὲ γινώσθης αὐτῶν καὶ σιωπῆσθης ζουσα τῶν αὐτῶν, λαβούσα τὰ παιδία, πρὸς τὸν μὲν ἱκέτης πρὸς ἐκκλινοῦ τοὺς μεγίσθης τῶν θεῶν, ἐπέσθαι πλαιῶμενον ἐκείνους πρὸς ποικίμην ζητεῖν, καλύοντες σπῆσθης, ἀσφαλὸς ἀπ᾽ ἡλθεν ἐκ τῆς πόλεως. καὶ διεσῶσθης μὲν ἕτους εἰς Σου-

ἑκείνας πρὸς Μάρκελλον ἐπειδὴ πολλὰ τῶς ἐγγύσιος ὑβρίσθης καὶ πλημμελήσθης ἐλθῶν Μάρκελλος ἐδ᾽ ἡσθαι πόλις, ὡς ἀμύμονος, ὁ δὲ Νικίας ἐδάχρυσεν παρ᾽ αὐτῶν, τέλος δὲ χερῶν καὶ γονάτων ἀπολήμνους παρητέτο τοὺς πόλι-

τας, ἀπὸ τῶν ἑσθραῶν ἑξάμυρος· ὅτι κλαδίς ἀφῆκε πύ-
 ρας, καὶ τὴν πόλιν σὺδὲν ἠδίκησεν, τὴν δὲ Νικίαν χῶρα ἔπειτα
 πολλὰ καὶ δωρεὰς πολλὰς ἔδωκεν. Ταῦτα μὲν οὖν Ποσειδώνιος
 ὁ φιλόσοφος ἰσόρησεν· τὸν δὲ Μάρκελλον ἀνακαλουμένον
 καὶ τῶν Ῥωμαίων, ὅτι τὸν εἰχλώριον καὶ σιούοικον πόλεμον ἐ-
 πόμειν ἰσχυρότατος, τὰ πλείστα καὶ καλλίστα τῶν ἐν Συρακούσαις
 ἐκίνησεν ἀναθημάτων, ὡς αὐτὰ τε πρὸς τὸν Δριάμβον ὄφει-
 εῖν καὶ τῆ πόλει κόσμος. σὺδὲν γὰρ εἶχεν οὐδὲ ἐγνώσκε πρὸς
 τερον τῶν κορυφῶν καὶ πειρήτων. σὺδὲν γὰρ ἐν αὐτῇ ὁ χῶριον
 τὸ καὶ γλαφυρὸν καὶ ἀγαπώμενον, ὅπλων δὲ βαρβαρι-
 κῶν καὶ λαφύρων ἐν αἰμῶνι ἀνάπλεως ἔστα, καὶ πρὸς ἐπιφανῶ-
 μένη Δριάμβων ὑπομνήμασι καὶ ἑσπέραιοις, οὐκ ἴσχυον
 ἐὰν ἀφοβῶν σὺδὲν δὲ γὰρ ἰδὲ θεάματα καὶ βυφόντων θεατῶν·
 ἀλλ' ὡς ἂν Ἐπαμεινώνδας ὁ Βοιωτὸν πεδίον Ἀρεῶς ὀρχή-
 σται, Ξενοφῶν δὲ τὴν Ἐφέσον, πολέμου ἐργαστήριον, οὕτως
 αἱμοὶ δοκεῖ τις τότε τὴν Ῥώμην, καὶ Πινδαρον, βασιτε-
 λήμου θεόμοτος Ἀρεῶς πρὸς ἀπεινῶν. ὁ δὲ καὶ μάλιστα ἐπι-
 κησε τῶν μὲν τὴν δὴμῶν Μάρκελλος, ἠδὲ καὶ ἐργουσι καὶ
 χῶριον Ἐλλήνικον καὶ πιθανότητα δὲ ποικιλίαν ὄφεισι τὴν
 πόλιν κοσμήσας, τῶν δὲ τοῖς πρὸς οὐτέρας, Φαβίος Μά-
 ξιμος. οὐδὲν γὰρ ἐκίνησε τοιοῦτον σὺδὲν μετὶ εἰκεῖν ἐν τῷ Τα-
 ραντίων πόλεως ἀλούσης, ἀλλὰ τὰ μὲν ἄλλα χημάσια καὶ
 τὸν πλοῦτον ἐξέφορησεν, τὰ δὲ ἀλάμασσα, μὲν εἰάσεν· ἐ-
 πέπων δὲ μνημονόμοτον, Ἀπολείπωτον γὰρ (ἐφη) τοῖς
 θεοῖς τούτοις τοῖς Ταραντίνοις κεχλωμένοις. Μάρκελλον δὲ
 ἠπαύτω, πρῶτον μὲν, ὡς ὅτι φθόνον ποιῶντα τὴν πόλιν, ἐμῶν
 αἰσθητῶν, ἀλλὰ καὶ θεῶν ὅτι ἀχμαλώτων ἀρμηδίων ἐν αὐ-
 τῇ καὶ πομπῶν μὲν· ἐπέπα ὅτι τὸν δὴμῶν εἰσησμένον πολε-
 μεῖν ἠγεωρεῖν, βυφῆς δὲ καὶ ῥαθυμίας ἀπέσεν ὄντα, καὶ κατὰ
 τὴν εὐεπίδειον Ἡρακλέα, Φαῦλον ἀκομψόνον, τὰ μέγιστα
 τε ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπέπλησεν καὶ λαλίας πρὸς τῶν καὶ τεχνί-
 τῶν ἀσφῶν μὲν, καὶ ἀπείροντα πρὸς τὸ πολὺ μέγεθος
 τῶν ἡμέρας· οὐ μὲν ἀλλὰ τούτοις ἐσεμνύετο καὶ πρὸς τοὺς
 Ἐλλήνας, ὡς τὰ κατὰ καὶ τὰ θεάματα τῆς Ἐλλάδος σὺν
 ὅτι καμμένοις ἡμῶν καὶ θαυμάζον Ῥωμαίους διδάξας, ἐπι-
 σαμῶν δὲ τῶν ἑσθραῶν τὴν Μαρκελλῶ πρὸς τὸν Δριάμ-
 βον, ἐπεὶ καὶ πρὸς ἑξῆς ἑνὲς ὑπολιπείσῃσαν ἐπὶ πρὸς Σικε-
 λίαν, καὶ φθόνον εἶχεν ὁ τρίτος Δριάμβος, σιωπεχῶρησεν αὐ-
 τοῖς τὸν μὲν ἐντελῆ καὶ μέγα εἰς τὸ Ἀλβανὸν ὄρος ἐξελά-
 σαι, τὸν δὲ ἐλάττω καὶ ἀγαθῶν εἰς τὴν πόλιν· ὅντα ἂν Ἐλλη-
 νες, ὅταν δὲ Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. πέμπει δὲ αὐτὸν σὺν ὅτι τῆ
 Εὐεπίπου βεβηκώς, σὺδὲν δὲ ἀφῆκε ἔχων ἐφῶνον, σὺδὲν πε-
 ρισαλπιζόμενος, ἀλλὰ πρὸς ἐπιβλαύταις, ὡς αὐτῶν τῶν
 μάλα πολλῶν, καὶ μὲν ἑσθραῶν ἐφῶνον ὅτι κεινός· ὡς ἀπὸ
 λεμος, καὶ ἠδὲ ὅφῃ τὴν μάλλον ἢ κατὰ πηκτικῶς. ὁ καὶ μέ-
 γιστον ἐμοὶ τεκμήριον ὅτι τῶν ἑσθραῶν πρὸς ἑξῆς ἀλλὰ μὴ μέγα
 ἠδὲ οὐδὲ τῶν Δριάμβοις ὁ παλαίον. οἱ μὲν γὰρ μὲν μά-
 χης καὶ φόνου τῶν πολεμίων ὅτι κεινὸς ὄντες, τὸν Ἀρῆιον ἐ-
 κείνον, ὡς εἶοικε, καὶ φοβερῶν εἰσῆγον, ὡς ἂν ἐπὶ τοῖς κηθαρμοῖς
 τῶν γρατοπέδων εἰώθεσαν, δὲ ἀφῆκε πολλῆς καταστροφῆς τὰ
 ὅπλα καὶ τοὺς αἰσθρας· τοῖς δὲ πολέμου μὲν μὴ δεηθεῖσι ἑσθ-
 τηρῶς, ὁμιλία δὲ καὶ πειθοῖ καὶ ἀφῆκε λόγου πρῶτα θεοῖς
 κατὰ, ὅτι ὅτι παμαίσαι τὴν ἀπὸ λεμος τῶν καὶ πρὸς μνημῆκιν ἀπεδίδου πομπῶν ὀνόμος. καὶ γὰρ ὁ αὐλός, εἰρή-
 νης μέγεθος· καὶ ὁ μύρτον, Ἀφροδίτης φυτὸν, ἢ μάλα θεῶν ἀπέχεται βία, πολέμοις, ἔσας δὲ οὐ τῶν τὸν διασμῶν
 (ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν) ὁ Δριάμβος σὺν ὀνομάζεσται· (καὶ γὰρ ἐκείνον ἐφῶνάζοντες καὶ ἀδόντες τῶν ἀπέμπεσιν)

A est exorsus ab inimicis. Ita fractus ille liberauit
 omnes, Niciam verò lato agro muneribusq; am-
 plis donauit. Hæc mandauit memoriæ Posidonius
 philosophus. Porro Marcellus reuocatus à ciuita-
 te Romana ad propinquam & suburbanum bel-
 lum, ad suum illustrandum triumphum, & ad de-
 corandam urbem, deportauit plurima atque pul-
 cherrima ornamenta Syracusarum. Nihil enim
 habuerat aut viderat ante Roma illarum rerum
 politarum & exquisitarum, neq; quicquam erat i-
 bi huiusce elegantix vel fabrefacti vel sciti. Barba-
 ricis armis spoliisq; cruore conspersis referta, atq;
 B vndiq; triumphalibus redimita ornamentis & tro-
 phæis non placidum vel amœnum, vel meticulo-
 forum hominum spectaculum aut delicatorem e-
 rat, sed vt Bœotix campos Martis orchestram E-
 paminondas, Xenophon belli officinam Ephe-
 sum, ita, mea quidem sententia, Romam tum Sa-
 turnigenæ templum armifoni, vt Pindari verbis
 vtar, appelles. Vnde gratior ad populum Marcel-
 lus fuit, qui urbem deliciis exornasset, quæ Græ-
 cum haberent leporem, gratamque varietatem
 præberent spectantibus: maioribus natu, Fabius
 Maximus, nihil enim ille huius generis attigit, ne-
 que transtulit ex Tarento capto. Pecuniam & o-
 pes egeffit, signa moueri interdixit. Addidit et-
 iam id quod vulgo fertur, *Relinquamus Tarentinis*
deos hosce iratos. Marcellum verò reprehendebant,
 primum quod inuidiam conflaret urbi, in qua et-
 iam de diis velut captiuis triumpharetur, nedum
 de hominibus, deinde quod enutritam in bellis
 & agricultura plebem, quæ luxum vel socordiam
 non gustauerat, & vt de Hercule Euripides ait,

Rudem artium malarum & rectam in maximis,
 in otium coniecisset, & loquacitatem de artificijs
 artificibusq; garricidi, plurimum temporis ea in re
 terentē. Enim verò gloriabatur ille vel apud Græ-
 cos ob id, quod quæ elegantia apud ipsos atq; vi-
 fenda essent, rudes ad id tēporis eorum Romanos
 docuisset colere ac suspicere. Quum verò impe-
 dirent inuidi ne triūphans in urbem Marcellus in-
 ueheretur, quod reliquix belli in Sicilia quædam
 essent, & in oculos hominū incurreret tertius tri-
 umphus, cessit ipse. Triumphauit in monte Alba-
 no, inde ouans urbem iniit. ouans autem, non in-
 uchitur curru, neq; laureatus, neq; concinitur tu-
 bis, sed pedibus ingreditur calciatus, modulanti-
 bus multis tibiis, coronam gestat myrteam sicut
 pacatus, gratus aspectu magis quam metuendus.
 vnde coniectura ducor, inter ouationē & trium-
 phum non ex magnitudine rerum gestarū, sed ex
 modo fuisse olim discrimen. Qui enim signis col-
 latis & cæsis hostibus victores redissent, Martia-
 lem illum & trucē, meo iudicio, ducebant trium-
 phum, & vt moris erat in lustrando exercitu, mul-
 ta lauro arma militesque excolebant: at qui citra
 vim beneuolentia, gratia, & verbis confecissent
 rem, iis ducibus pacati huius & plausible cele-
 britatem dabat mos. Nam pacis insigne tibia est,
 & myrtus Veneris planta, quæ à vi & bello præter
 cæteros deos deasque abhorret. Ouatio non est
 dicta, vt plerique existimant, τῶν τὸν Εὐασμον,
 quia agant eam clamore & cantu Bacchico,

verum Graeci ad patriam vocem detorserunt eam
 dictionem, putantes id decoris etiam ad Liberum
 patrem, quē Eύιον & Θριάμβον appellamus, ex par-
 te referri. Res autem aliter se habet. Triumphanti-
 bus enim bouem immolare imperatoribus moris
 erat, ouantibus ouem: hinc ouationem dixere. At
 verò operæpretium est Laconicum legislatorem,
 qui contra ac Romanus instituit sacrificia, cōtem-
 plari. Siquidem Lacedaemone dux deposito im-
 perio, qui astu vel blande agendo rem susceptam
 confecerat, immolabat bouē: gallum gallinaceū,
 qui acie. Qui, quanquam essent bellicosissimi, ex-
 cellētiorem tamen ac magis congruentem duce-
 bant homini rem dicendi facultate & solertia per-
 petratam quam vi & virtute. verum utrum horum
 rectius sit relinquo in medio. Marcello quartum
 consule subornauerunt Syracusanos inimici eius,
 ut Romam venirent accusatum eum, questumq;
 apud senatum, contra fœdus indigna se & hostilia
 passos. Erat forte in Capitolio Marcellus, vbi sa-
 cra faciebat, quum senatū nōdum dimissum sup-
 plices rogauerunt Syracusani ut dicendi sibi po-
 testatem & postulandi faceret. Eos collega Mar-
 celli emouit curia, indigne ferens ea absente mo-
 ueri Marcello. Quod ille vbi intellexit, propere ad
 fuit. Ac primum, ut cōsul, praesedit, ad senatum de
 rebus aliis referens: vbi illæ explicatae res fuere,
 surgens de sella transiit ut priuatus eū in locum vbi
 dicere causam solent rei, facultatemq; Syracusa-
 nis sui accusandi dedit. Illi verò vehementer cō-
 sternati maiestate eius & confidentia fuere, visq;
 horrenda armati longe in praetexta visa est terribi-
 lior ac seuerior. Tandem animati tamen ab æmu-
 lis Marcelli, instituerunt accusationem, mistam-
 que comploratione & querimonia habuerunt or-
 rationem; cuius hæc erat summa, socios & amicos
 populi Romani ea se passos quæ multis hostibus
 inferre ceteri imperatores noluerant. Ad ea respō-
 dit Marcellus, quum multa in populum Roma-
 num hostiliter fecissent, nihil eos tamen passos es-
 se, nisi quæ bello victi & vi capti hostes quin pati-
 antur, non posset impediri. Sua autem ipsorum
 culpa captos, quia omnia tentantem audire se no-
 luissent: neque eos tyrannorum vi in bellum tractos,
 imo, ut bellum gererent, illos tyrannidi impositos
 fuisse. Finitis orationibus ac Syracusanis de mo-
 re curia eiectis, Marcellus reliquit ad rogandas
 sententias collegam, simulque cum illis templo
 excessit, & expectauit pro valuis, curiæ, nec me-
 tu ex accusatione, nec in Syracusanos ira de gradu
 suo motus, sed exitum causæ perquam operiens
 ciuilitate & modeste. Perrogatis sententiis & se-
 natu consulto secundum Marcellum facto, pro-
 iecerunt se ad genua eius Syracusani cum lacry-
 mis, obsecrantes ut veniam daret presentibus si-
 bi, mouere: utque miseria reliquæ ciuitatis, gra-
 tam eam memoremque benefactorum fore. Ita
 lenitus Marcellus, & cum his rediit in gratiam,
 & cæteros Syracusanos in fidem & clientelam re-
 cepit. Libertatem quam iis reddiderat, ipsorum-
 que leges ac res quæ reliquæ erant, comprobauit
 senatus. Quorum causa cum alios honores de-
 creuerunt Marcello Syracusani, tum legem tu-
 lerunt, siquando in Siciliam venisset Marcellus

A Δὲ ὑπ' Ἑλλήνων εἰς τὸ σωήτης αὐτοῖς παρήκται τοῦτο-
 μα, πεπεισμένων ἅμα καὶ Διονύσιω τὴν τῆς ἡμῶν παρρη-
 κειν, ὃν Εύιον καὶ Θριάμβον ὀνομάζουσι. οὐχ οὕτω ἔχει δὲ
 ἀληθές, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν μεγάλων θριάμβων βουθυτεῖν πά-
 τριονίω τοῖς στρατηγῶσι, ἐπὶ δὲ τούτῳ παρρηκταῖν ἔθνη. ὅσα
 δὲ τὰ παρρηκταῖα Ῥωμαῖοι κελούσιν, ἐκ τούτου καὶ τὸν θριάμ-
 βον ὅσα ὀνόμασαν. ἀξιόν δὲ καὶ τὸν Λακωνικὸν ἀποθεωρῆσαι
 νομοθέτην Ἰσπανίως Ῥωμαϊκῶν πάσαις τῆς θυσίας.
 θύει γὰρ ἐν Σπαρτῇ τῆς ἀποστρατήγων ὁ μὲν δι' ἀπάτης ἢ
 πειθοῦς ὀβούλεται Δία παρρηκταῖος, βοῦν· ὃ δὲ Δία μά-
 B χης, ἀλεξφύσια. καὶ αὐτὸ γὰρ ὄντες πολεμικῶτατοι, μείζονα
 καὶ μᾶλλον ἀνδραγαθῶν παρέπουσαν ἡρωῖο τὴν Δία λόγου
 καὶ σωέσεως παρρηκταῖν ἢ τὴν μὲν βίας καὶ ἀνδρείας. ταῦτα
 μὲν οὖν ὅπως ἔχει σκοπεῖν πάρεστιν. τὸ δὲ Μαρκέλλου δὲ τέ-
 ταρον ὑπατῆδος, οἱ ἔχθροι τοῖς Συρακυσίοις ἀπέπεισαν
 εἰς Ῥώμιον ἀφικόμενοι κατηγορεῖν καὶ κελούσιν παρρηκταῖν
 σύγκλητον ὡς δεινὰ καὶ παρρηκταῖα πεπονθῆσθαι. ἔτυχε μὲν
 οὖν ἐν Καπιτωλίῳ θυσίαν ἵνα σωτελῶν ὁ Μάρκελλος·
 ἐπὶ δὲ συγκατεζόμενῃ τῇ γεροσίᾳ τῆς Συρακυσίων παρρη-
 C κτων δειρῆν αὐτοῖς, ἀνδραγαθῶν ὑπὸ τοῦ Μαρκέλλου μὴ
 παρρηκταῖος. ὃ δὲ Μάρκελλος ἀθύς ἤκεν ἀκούσας· καὶ παρρηκταῖν
 μὲν ἐπὶ τῷ διφρου κελούσας, ὡς ὑπατῆος ἐρημάτιζεν· ἐπέτα
 τῆς ἄλλων τέλος ἐχούτων, κελούσας ἀπὸ τῷ διφρου, καὶ κελου-
 κτας ὡς παρρηκταῖος, εἰς τὸν τόπον ἐπὶ λέγειν εἰώθασιν οἱ κελ-
 νόμοι. τοῖς Συρακυσίοις ἐλέγχθη αὐτὸν παρρηκταῖν. οἱ δὲ δει-
 νὰς μὲν σωελάτρησαι παρρηκταῖος δὲ ἀξίωμα καὶ δὲ πεποι-
 θος τῷ ἀνδρὸς, καὶ δὲ ἐν τοῖς ὅπλοις αὐτοῦ κελούσας, ἐπὶ μᾶλλον
 ἐπὶ τῇ παρρηκταῖος φοβερόν ἡρωῖο καὶ δυσαντίβλεπτον·
 D οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ παρρηκταῖος αὐτοῖς τῆς Δία παρρη-
 κτων παρρηκταῖος τὸν Μάρκελλον, ἤρξασθαι τῆς κελουκταῖος, καὶ
 διεξῆλθον ὄλοφουρμῶνι μεμιγμένῃ δικαλογίᾳ· ἢς ἔδ
 δὲ κεφάλαιον, ὅτι σύμμαχοι καὶ φίλοι ὄντες Ῥωμαῖοι, πε-
 πόνθασιν ἀ πολλοῖς τῆς πολέμων ἔτεροι στρατηγῶν μὴ πα-
 ρρηκταῖν ἐχαρίσασθαι. παρρηκταῖος ὁ Μάρκελλος ἐλέγχε, ὡς ἀπὸ
 πολλῶν ὧν δεδράκησαι Ῥωμαῖοι κελούσας, ὅσα δὲν πεπόνθασιν
 πλὴν ἀ πολέμων καὶ καὶ κελούσας ἀλόντας ἀνδραγαθῶν κελου-
 σαι παρρηκταῖος οὐ δυνατοῖ ὅστιν. οὕτω δὲ ἀλόντας δι' αὐτοῖς, πολ-
 λα παρρηκταῖος πεισθῶν μὴ ἐβελήσαστας. οὐ γὰρ ὑπὸ
 τῆς τυραννικῆς πολέμων βιασθῆστας, ἀλλὰ κελούσας ὅτι τῶν
 E πολέμων ἐλέσθαι τυραννικῶν. λεγόντων δὲ τῆς λόγων, καὶ
 μερισθῶν (ὡς παρρηκταῖος) ἐκ τῆς βουλῆς τοῖς Συρακυσ-
 οῖοις σωεξῆλθαι Μάρκελλος, ἐπὶ τῷ σωάρχου ποιησῶντος
 τὴν σύγκλητον· καὶ παρρηκταῖος θυρῶν τῷ βουλῶν τῆς διέτει-
 βεν, οὐτε φοβῶ Δία τὴν δίκην, οὐτε θυμῶ παρρηκταῖος τοῖς Συρα-
 κυσίοις, τῷ σωήτοις μετῶν κελουκταῖος κελουκταῖος, ἀλλὰ
 παρρηκταῖος πᾶσι καὶ κελούσας δὲ τῆς δίκης τέλος ἐκδεχόμε-
 νος. ἐπεὶ δὲ διώκῆσαι ἀγῶνι, καὶ κελούσας ἀπεδείξῆσαι, παρρη-
 κταῖος αὐτοῖς Συρακυσίοις, μὲν δακρύων δρόμοι τὴν
 ὄργην τὴν εἰς αὐτοῖς ἀφίεσαι τοῖς παρρηκταῖος, οἰκτεῖραι δὲ τὴν
 F ἄλλῃ πόλιν, μεμιγμένῳ ὧν ἔτυχεν αἰεὶ καὶ χελούσας.
 ὅτι κελουκταῖος οὖν ὁ Μάρκελλος, τούτοις τε διηλλαγῆ, καὶ
 τοῖς ἄλλοις Συρακυσίοις αἰεὶ πὶ παρρηκταῖος ἀγαθὸν διετέλει.

καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἡ ἀπέδωκεν αὐτοῖς, καὶ τοῖς νόμοις, καὶ τῆς κελουκταῖος τὰ παρρηκταῖος βέβαια παρέσθαι ἢ σύγκλητος.
 αὐτὸ ὧν ἄλλας τε ἡμῶν ὑπὸ φουρῶν ἔχε παρρηκταῖος, καὶ νόμον ἔθετο τούτων, ὅποτ' ἀπὸ τῆς Σικελίας Μάρκελλος,

η τῶν ἐκρήνων τις αὐτῶν, τεφανηφορεῖν Συρακυσίοις καὶ
 θύειν τοῖς θεοῖς. τοῦτο δὲ ἔβη περὶ τὸ εἶδος Ἀννίβαν, καὶ
 τῶν ἄλλων ὑπᾶτων καὶ ἡγεμόνων σχεδὸν ἀπόρριπτον μὲν τὰ ἐν
 Καίνας, εἰς ἐρατηγήματι τὰ φυρημαχίην χρωμένον ὅτι τὸ
 αἶδρα, τὸ εἶδος πᾶσαι δὲ καὶ συμπλέκεσθαι μηδενὸς
 βολμῶντος, αὐτὸς ὅτι τὴν ἐναντίαν ὥρμησεν ὁδὸν, οἷο μὲν
 τὸ δοκίμιον καταλύειν Ἀννίβαν χροίω, περὶ τὸν ἐκτει-
 λείσθαι ὑπὲρ οὐρανῶν λήσεσθαι τὴν Ἰταλίαν· καὶ τὸν Φά-
 βιον αἰτῆς ἀσφαλείας ἐχόμενον, οὐ καλῶς ἔχον ἰαδοῦν τὸ
 νόσημα τῆς πατρίδος, περὶ μὲν τῆς Ρώμης μὴ γινώσκοντι
 σιωποῦσθαι τὸν πόλεμον, ὡς περὶ ἰαβάν τοὺς ἀπόλοις καὶ
 δὲ τοὺς περὶ τὰ βοιωτῆματα τῆς νόσου, περὶ αὐτὴν τῆς δυ-
 νάμεως ἐξαναλώσειν ἡγεμόνος. περὶ τὸν ἴδιον οὖν τὰς Σα-
 ννικαῖας πόλεις μεγάλας ἀφ᾽ ὧσας ἔλων, οἷον τε πολὺ ἀ-
 ποκείμενον ἐν αὐταῖς, καὶ χροίω, καὶ τοὺς φυλάσσοντας
 Ἀννίβου ἐρελίωτας, περὶ αὐτὸν ὄντας ἔλαβεν. ἔπειτα τὸ
 Ἀννίβου Φούλιον Γνάμον ἀνὴρ ὑπάτων ἐν Ἀπουλίᾳ κατακτεί-
 νουσθαι αὐτὸν σὺν ἑνδεκάχιλοις, κατακτείνουσθαι δὲ
 τῆς ἐρελίωτος πλείον, ἔπειτα μὲν τὸ Ρώμην χροίω, καὶ
 τοὺς πολλὰς περὶ αὐτὸν γάρρην. αὐτὸς γὰρ ἡδὴ βαδίζειν
 ὡς ἀφ᾽ ἐλπίσιν τὸ χροίω Ἀννίβου. καὶ ταῦτα μὲν οὐκ ἔστιν ὅτι
 σιναγνῶσθαι τὰ χροίω, μὴ τῆς λύπης ἀφ᾽ ἐλπίσιν, ἀλλὰ
 τὰ φόβῳ περὶ αὐτὸν· τὸ Ρώμης μὲν ἡγεμόνων
 τῶν γενομένων ἐκινδυνεύουσθαι, ὅσα Φουλίου κρείττων ἴσθαι
 Μάρκελλος. ὅτι, ὡς περὶ ἔγραψεν, ὅτι οὗτος Ἀννίβαν διώκων εἰς
 τὴν Λουκκαίαν ἐπέβαλεν, καὶ περὶ πόλιν Νομίστρωνα κα-
 θήμενος ὑπὲρ λόφῳ ὀχυρῶν καταλαβῶν, αὐτὸς ἐν τῷ πε-
 δίῳ κατεστρέψατο τὸν πόλεμον. τῆ δὲ ὑπερήμα περὶ τὸν εἰς μά-
 χην περὶ τὴν ἐρελίωτος, καὶ καταλαβῶν Ἀννίβου,
 σιωποῦσθαι μάχην, κρείον ἐλαβοῦσθαι, ἴσθαι ὅτι καὶ μεγά-
 λην ἡγεμόνιον. ἀπὸ γὰρ ὧσας τῆς συμπεσοντες, ἡδὴ σὺν
 τοῖς μολὶς διέλυσαν. ἅμα δὲ ἡμέρη περὶ αὐτὸν αὐτὸς ὁ
 ἐρελίωτος, παρῆταξε ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ περὶ αὐτὸν
 ἀγαθῶσθαι περὶ τῆς νίκης τὸν Ἀννίβαν. αἰαζ᾽ ἐξ αὐτοῦ
 ὅτι οὐκ εἶναι, σκυλοῦσθαι τοὺς πολέμιους νεκροὺς, καὶ τὰς τοὺς
 φίλοις, ἐδίωκεν αὐτὸς, καὶ πολλὰς μὲν ὑφ᾽ ἐντοῦς ἐπέδρα, ὅσα δὲ
 μὲν περὶ αὐτὸν, ἐν ὅτι πᾶσι τοῖς ἀκροβολισμοῖς πλείον ἔ-
 χων ἐταυμάζετο. ὅσα καὶ τῶν ἐρατειῶν ἐπερήνων, ἔδδξε
 τῆ βουλή μάλλον ἐκ Σικελίας τὸ ἔτερον ὑπάγειν ὑπάτων,
 ἢ Μάρκελλον Ἀννίβαν σιωπητημῶν κινεῖν. ἐλθόντα δὲ ἐκέ-
 λθεν εἰπεῖν δικτάτωρ Κόιντον Φάβιον. ὁ γὰρ δικτάτωρ ὅσα
 ἔστιν ὑπὸ τῶν πλήθους ὅσα τῆς βουλῆς ἀρετός. ἀλλὰ τῶν ὑ-
 πᾶτων τις ἡ τῶν ἐρατειῶν περὶ αὐτὸν εἰς τὸν δῆμον, ὃν αὐτὸς
 δοκεῖ λέγει δικτάτωρ· καὶ ἀπὸ τούτου δικτάτωρ ὁ ρηθὶς
 καλεῖται· ὅσα γὰρ λέγειν, Δίκερε Ρώμης καὶ λαοῦ. ἐνοιὶ ὅτι τὸν
 δικτάτωρ, τὸ μὴ περὶ αὐτὸν φῆφον ἢ χροίω, ἀλλὰ
 ἀφ᾽ αὐτοῦ τὰ δόξαντα πρὸς τὰ εἶναι, ἔπως ὠνομάσθαι. καὶ
 γὰρ τὰ ἀγαθὰ μὲν τῶν ἐρατειῶν, Ἐλλῶες μὲν ἀγα-
 πῆμα, Ρώμης ὅσα δὲ ὀνομάσθαι. ἐπειὶ ὅσα ἐλ-
 θὼν ἀπὸ τῆς Σικελίας ὁ τῶν Μάρκελλον σιωπῶν, ἔτερον
 ἐβούλετο λαβεῖν δικτάτωρ, καὶ βιασθῆναι περὶ γὰρ μὲν
 μὴ βουλόμην, ἐξέπλῳσε νυκτὸς εἰς Σικελίαν· ἔπως ὁ
 μὲν δῆμος ὠνομάσθαι δικτάτωρ Κόιντον Φάβιον. ἢ βουλή δὲ
 ἔγραψε Μάρκελλον καλεῖσθαι τούτου εἰπεῖν ὅτι πεισθεὶς αἰεὶ περὶ
 σιωπηρῶσθαι τὸ δῆμον τὸ γὰρ μὲν· αὐτὸς ὅσα, πάλ-
 λιν ἀνὴρ ὑπάτων εἰς τούτου ἀπεδείχθη. σιωπῶν ὅσα πρὸς Φάβιον
 Μάρκελλον, ἔπως οὐκ εἶναι μὲν ὅσα χροίω τὰ ἐρατειῶν,
 αὐτὸς

A posterive eius, ut coronati sacra diis Syracusani fa-
 cerent. Inde contra Annibalem mouit. Quum ve-
 rò ceteri cōsules & imperatores à clade Cannen-
 si penè omnes vna arte , ne manus conferent
 cum Annibale, vterentur, neq; satis animi ad con-
 ferenda cum eo signa , aut ad congregiendum a-
 cie haberet quisquam , diuersam hic iniit rationē,
 existimans, quod consumpturum Annibalem vi-
 debatur, eo aecisum ab illo pedetētim iri Italiam,
 & Fabium, qui nimium cautus erat, dum expectat
 ut vnà cum tabescentibus viribus extingueretur
 bellum, timidorum & pavidorum more medico-
B rum, qui medicinam adhibere verentur, moran-
 tes dum morbum inclinatio virium tollat, parum
 rectè censens patriæ morbo mederi. Ac primùm
 magnæ in Samnitibus vrbes, quæ defecerant, ve-
 nerunt in potestatem eius. Ingentem numerum
 ibi frumenti & pecuniæ inuenit, & tria millia mi-
 litum Annibalis, qui præsidii causa erant iis in lo-
 cis relictæ, cepit. Pòst proconsole Cn. Fulvio in A-
 pulia ab Annibale cum vndecim tribunis mili-
 tum cæso, atque exercitu etiam magna ex parte
 contrucidato, per literas populum bono animo
 esse iussit, ire se iam in Annibalem, ut pellat eum
 ea regione. His recitatis literis, autor Liuius est
C non solùm non alleuatum luctum, sed cumula-
 tum etiam fuisse timore. Quippe hoc Romani gra-
 uius expectabant imminens præterito discrimen,
 quo Fulvio præstantior esset Marcellus, qui illico
 ut scripserat, in Lucanos aduersus Annibalem
 transgressus, ad Numistronem eum adeptus est,
 locoque plano, quum ille editos collesteneret,
 posuit castra, ac postridie in aciem prior eduxit.
 Nec detrectauit Annibal. Pugnatum est acriter &
 diu, sed incerta victoria. Ab hora tertia quum cō-
 curissent, nox ægrè diremit pugnantes. Pòstero
D die à sole orto eduxit iterum copias, atq; inter cæ-
 sa cadauera instruxit, laceffens Annibalem, ut de
 victoria, vtri cederet, dimicarent. Vbi ille mouit
 castra, lectis hostium spoliis Marcellus, suisq; cre-
 matis, vestigiis eius institit. Quum insidias subin-
 de ille struxisset Marcello, haud potuit eum vn-
 quam circumuenire. Tumultuariis præliis, quæ
 fuerunt secunda omnia Marcello, tantam de se fa-
 mam excitauit, ut quum tempus comitiorum in-
 staret, visum senatui sit alterum consulem potius
 ex Sicilia reuocare, quàm instantem Annibali a-
 uocare Marcellum. Cui, vbi adfuit, iusserunt pa-
 tres ut dictatorem diceret Q. Fabium. Quippe nõ
E à populo dictator neque ab senatu creatur, sed
 aut consul aut prætor pro concione, quem proba-
 uit, dicit dictatorem. vnde is à dicendo dictator
 appellatur. Alii, quòd neque ex senatusconsulto,
 neque ex plebiscito, verùm ex sua sententia, quæ
 sibi placent, imperet, dictatorem aiunt nomina-
 tum. nam quæ magistratus decernunt, vocant
 Romani edicta. At quia collega Marcelli, qui fuit
 ex Sicilia accitus, alium dicere dictatorem, nec
 mutare inuitus volebat sententiam, ab nauigauit
 nocte in Siciliam. Ita plebs sciuit ut Q. Fabius di-
 ctator diceretur, mandauitq; per literas Marcello
 senatus, eum ut diceret. Hic morè gerens, dixit ex
 plebiscito dictatorem, ipsi verò in annum imperium
 proconsultare prorogatu. Quum autē constituisset
 cū Fabio Maximo, dum ille oppugnaret Tarentū.

ipse...
 Annibalem...
 Cui...
 tamen...
 metarum...
 cum ad...
 tes dist...
 tum Mar...
 que vel...
 conem...
 dapr...
 videtur...
 bis resp...
 human...
 micum...
 fruo str...
 cornu labo...
 mam acie...
 buit acie...
 runque...
 cellus po...
 concione...
 corpora...
 bus, qu...
 daturu...
 eductu...
 Roman...
 bus qu...
 deum...
 magnu...
 nem v...
 triftio...
 ceum...
 Cohor...
 carent...
 liquas...
 subid...
 bali...
 mine fac...
 fortun...
 spirare...
 cum illo...
 qua p...
 pudorem...
 anceps...
 in prim...
 ta agi...
 ter v...
 sup...
 p...
 in p...
 tit. Id...
 peru...
 tis p...
 acri...
 dendo...
 tum...
 tut...
 cu...
 fuit...
 Annib...
 tere...
 in Cam...
 tes, S...
 Quia...

ipse vt instando trahendoque fursum ac deorsum Annibalem, ne Tarentinis venire posset subsidio, detineret, ad Cannusium est eum assequutus. Cui sæpius castra mutanti ac detrectanti certamen, vbiq; institit. Postremò quum castra metatum vrgeret, leuibus certaminibus excitauit eum ad pugnam, sed nox in ipso ardore pugnantibus distrahit. Postero die ostendit se iterum armatum Marcellus, copiasque eduxit in aciem. Itaque vehementi percitus dolore aduocat ad concionem Annibal Pænos, oraturque vt ad obtinenda priora decora acriter prælium ineant: Nam videtis, inquit, vt non liceat à tantis victoriis nobis respirare, nec quietis esse victoribus, nisi hunc hominem impellamus. Inde signis collatis dimicatum est, vbi euentus rei docuit intemptiuo strategemate falsum Marcellum. Dextro cornu laborante duodecimam legionem in primam aciem iubet induci. Ea mutatio, quia turbauit aciem, victoriam dedit hostibus, cecideruntque duo millia septingenti Romani. Marcellus postquam in castra recepit se, aduocata concione, Multa video, inquit, arma Romana & corpora, Romanum ne vnum quidem video. quibus, quum peterent veniam, negauit victis dare se, daturum si vicissent. Postridie se iterum in aciem educiturum, vt prius victoriæ quàm fugæ fama Romam perueniret. Concione dimissa, cohortibus quæ terga dederant iussit pro tritico hordeum dari, quæ ita acerbæ fuerunt militibus, vt quum magnus numerus grauius faucibus forent, neminem vnum ferant fuisse, cui non esset vulneribus tristior ducis oratio. Luce orta, sagulum puniceum instantis signum pugnæ propositum est. Cohortes ignominia notatæ, vt ante signa collocarentur, postulant, idque impetrant. Tum reliquas copias tribuni educunt, primamque aciem subsidiis interfertis firmant. Quod vbi Annibali annuntiatum est, Papæ, inquit, quid hoc homine facias, qui nec bonam nec malam ferre fortunam potest? Solus nec victor finit nos respirare, nec respirat ipse victus. Nempe perpetuò cum isto dimicabimus, qui ferociæ audaciæque, qua prosperis qua aduersis rebus, prætextum pudorem habet. Inde concurrunt acies. Quum anceps pugna esset, Annibal elephantos induci in primam aciem, atque in antesignanos imperat agi. Qui vbi conculcatis multis ilico grauius turbauerunt signa, Flavius tribunus militum signo arrepto occurrit beluis, ac primum elephantum hastili percussum in fugam vertit. Ille in proximum versus & eum & sequentes auertit. Id cernens Marcellus, equitatum magno impetu immittit turbatis, iubetque addi consternatis pauorem, vt sese mutuò obtulerent. Equites acri facta impressione ad castra vsque Pænos cadendo insequuti sunt. Maximam stragem hostium cæsæ ruentesque ediderunt beluæ. dicuntur amplius octo millia cæsa. Ex Romano exercitu ceciderunt tria millia, vulnerati ferme omnes fuere. Quæ res noctis silentio castra mouenti Annibali facultatem dedit longius à Marcello recedendi: cupientem enim insequi prohibuit multitudo fauciorum. Itaque paruis itineribus in Campaniam mouit, atque vt reficeret milites, Sinuessæ eos per æstatem sub tectis habuit. Quia verò Annibal, vt explicuit se à Marcello,

A αὐτὸς δὲ συμπλεκόμενος καὶ ἀειλέγων Ἀνίβαν, ἐμποδὼν ἢ ποδβοθεῖν πρὸς ἐκείνου, ἐπέβαλλε πρὸς Καύσιον, καὶ πολλὰς ἀλλάσσοντι στρατοπεδείας καὶ φυρμαχοῦντι περὶ ταχέον ἐπεφαίνετο. τέλος ἰδρυθέντα πρὸς κείνους ἐξείσθη τοῖς ἀκροβολισμοῖς. ὀρμήσαντος δὲ μάχεσθαι, δὲξάμενος ὑπὸ νυκτὸς διελύθη καὶ μετ' ἡμέρας, αὐτὸς ἐν τοῖς ὄπλοις ἐώρετο τὸ στρατὸν ἔχων πρὸς ταπεινὸν, ὡς τε τὸ Ἀνίβαν ἀειλάγει ἡμέραν, τοῖς Καρχηδονίοις ἀδροῖσιν, καὶ δεηθῆναι τὴν μάχην ἐκείνῳ ὑπὸ πάντων ἀγωνίσασθαι τὴν ἐμπροσθεν. Οὐρατε γὰρ (εἶπεν) ὡς ὁδὸν αἰαπνύσασιν μετ' ἡμέρας ποσσὺν, αὐτὸς γὰρ ἀγῶν κεραιούσιν ἡμῖν ἐστίν, εἰ μὴ ποδοῖν ὡσὲν μύδια τὸ ἀδροσπον. ἐκ τούτου συμβαλόντες ἐμάχητο. καὶ δοκεῖ πρὸς τὸ ἐργὸν ἀκρίβως στρατηγήματι χερσὶν οὐκ ἐκλελλοσθαλίω, τὰ γὰρ δεισιόδοποιοντος, ἐκέλευσε τὸ ταγματῶν εἰς τὸν πρὸς τὸν ἐργάτην. ἢ δὲ μετακινήσει αὐτὴ ταχέως τοῖς μαχόμενοις, παρέδωκε τὸ νίκημα τοῖς πολεμίοις, ἐπὶ ἀκροῖσι δὲ διελθούσι Ρωμαίων περὶ τῶν. ἀλαχρήσας δὲ ὁ Μάρκελλος εἰς τὴν χάρινα, καὶ στωαλαγῶν τὸν στρατὸν, ὀρᾶ δὲ ἔφη Ρωμαίων ὄπλα πολλὰ καὶ σώματα, Ρωμαίων δὲ μηδένα ὀρᾶ. ἀντιμὲν δὲ σὺν γῶμιν, ὅτι ἐφιδόνα νεικημένων, εἰ μὴ νικήσωσιν, δάσειν. αὐτὸν δὲ μαχέσθαι πάλιν, ὅπως οἱ πολλοὶ τὴν νίκην πρὸς τὸν ἢ τὴν φυγὴν ἀκρύσωσιν. ἀλλὰ λέγεται δὲ τούτου, πρὸς τὸν ἐπὶ τὴν νεικήσας ἀκρίβως αὐτὴν πυρῶν κεραιὰς μετῆσθαι. διὰ πολλὰν ὅτι ταῖς μάχαις ἐπὶ κινδύνῳ καὶ πονήρῳ ἔχοντων, ὁδὸν φασι ὅτι οἱ Μαρκελλοσ λάροι τὸν στρατὸν οὐκ ἐκλελλοσθαλίωσαν. αὐτὸν δὲ ἡμέρας πρὸς τὸν πρὸς τῶν, ὡς εἶδον, μάχης ἐσπερήσας σὺν βούλῳ. αὐτὸν δὲ ἡττησάμενοι ἀκρίβως τὴν πρὸς τῶν αὐτῶν δεηθῆσθαι τῶν ἐκλελλοσθαι. τὴν δὲ ἄλλῳ ἐξείσθητες οἱ χηλῆαρχοι στρατῶν, πᾶρ ἐπέβαλλον. ἀκρύσας καὶ ὁ Ἀνίβαν, ὁδὸν ἔφη καὶ εἶπε τί χερσὶν αὐτῶν μῆτε τὴν χερσὶν τύχῳ, μῆτε τὴν βελτίονα φέρειν εἶδοσι; ἄλλοσ γὰρ ὁδὸν νεικῶν δίδωσιν ἀπᾶσαι, οὔτε λαμβάσει νεικήμενος. ἀλλ' αὐτὸν μαχῶσ μετὰ πρὸς τῶν, ὡς εἶδον, ὡς τὸν λαμᾶν αὐτὸν καὶ ταρῶσιν ὁ τυχωῦντι καὶ σφαιρομῶσ δὲ ἀδιδῶσ πρὸς τῶν ἐστίν. ἐκ τούτου στωήσασιν αὐτῶν, καὶ τὸν ἀνδρῶν ἴσασ φερεμένων, ἐκέλευσεν Ἀνίβαν τὰ θεῖα κατὰ τῶν εἰσ πρὸς τῶν τῶν, ἐξείσθη τοῖς ὄπλοις τὴν Ρωμαίων. ὁδὸσ μὸδ δὲ μεγάλα καὶ στρατηγὸς δῖος ἐσ τοῖς πρὸς τῶν χηρσὶν, εἰσ τὴν χηλῆαρχῶν ὄνομα Φλάβιος, ἀλαρπάσας σημάσ, ὑπὸ τῶν ζην, καὶ τὸν στρατὸν ἐλέφαντα τυπῶν ἀπέσρεφεν ὁ δὲ ἐκλελλοσ εἰς τὸν ὄπισθον, στωεπὶ ἐξείσθη καὶ τῶν καὶ τῶν ἐπὶ φερεμένων. καὶ τῶν δὲ τῶν Μάρκελλοσ, ἐκέλευσε τῶν ἴσασ εἰλάσειν ἀπᾶσ πρὸς τῶν πρὸς τῶν, καὶ ποιεῖν ἐπὶ μάλλοσ ἀπᾶσ πρὸς τῶν πολεμίοις. οὔτοι δὲ δὴ λαμᾶσ ἐκλελλοσντες ἀνέσπειον ἀπᾶσ τῶν στρατοπέδῳ τῶν Καρχηδονίοις, καὶ τῶν θεῖων τὰ κτεῖνομῶσ καὶ πρὸς τῶν τῶν πρὸς τῶν αὐτῶν φόνον ἀπειράστω. λέγειν γὰρ ὑπὸ ὀκτακηλίοις ἀποθανεῖν. Ρωμαίων δὲ νεκρῶν ἔχοντο πρὸς τῶν, στρατηγὸν δὲ ὄλιγο δεῖν ἀπορτες. καὶ ποδο πᾶρ ἐσεν Ἀνίβαν καὶ ἴσασ χηλῆαρχῶν αὐτῶν νυκτὸς, πρὸς τῶν πρὸς τῶν Μαρκελλοσ. διώκειν γὰρ ὁδὸν διωατὸσ ὑπὸ πλήθοσ τῶν τε βουμένων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τῶν εἰσ Καρχηδονίαι ἀνέσπειον, καὶ τῶν πρὸς τῶν Σινουέσση δὴ γῶ ἀλαμῶσ τοῖς στρατοῖσ. Οὐδὲ Ἀνίβαν ὡσ ἀπέρριψεν εαυτὸν ποδο Μαρκελλοσ,

ἡρώδης ὡς ἔφ' ἠελυθῆναι τὰς γαίθ' ἡμεῖς, πᾶσαι ἀδελφεῖς
 ἐκ κύκλου παρ' ἐπιπέδου ἔφλεγε πλὴν Ἰταλίαν· καὶ κακῶς ἠκούσεν
 ἐν Ρώμῃ Μάρκελλος. οἱ δὲ ἔρροϊ Πυελίκοι Βίβλος, ἕνα
 τῶν δὴ μὲν ἔχον, ἀπέστειλεν ἵνα τὴν κατηγρέιδον αὐτῶν, δεινὸν εἰπεῖν
 αἰδρα καὶ βίαιον ὅς πολλακίς στωαζαγῶν τὸν δῆμον, ἔπει-
 „ θεν ἄλλω τῷ ἄδουῶναι φρατηγῶν τὴν δυνάμιν, ἔπει Μάρ-
 „ κελλος (ἔφη) μικρὰ ἔσ' πολέμῳ πρὸς γε γυμνασμός, ὡς ἔφ'
 „ ἐκ παλαιάς τῆς ἡμετέρας λουῖα θεραπείων ἑαυτὸν τέ-
 „ ραπταί. ταῦτα πωθηθῆναι οὐ Μάρκελλος, ἐπὶ μὲν τοῦ
 φρατοπέδου τοῖς παρ' ἐπιπέδου ἀπέλιπεν, αὐτὸς δὲ πρὸς τὰς
 Δραβόλας ἐπαπολογησόμενος εἰς Ρώμην ἐπορεύθη. ἐκ
 ὧν τῶν Δραβόλων ἐκείνων δίκην ἔρεν παρ' ἐπιπέδου ἐπὶ
 αὐτὸν ἡμέρας οὖν ὁμοίους, καὶ τὸ δῆμον στωζήσας εἰς τὴν
 Φλαμίνιον ἵπποδρομον, ὁ μὲν Βίβλος ἀναβὰς κατηγήρην
 ὁ δὲ Μάρκελλος ἀπελογεῖτο, βραχέα μὲν καὶ ἀπλά δι-
 εαυτῶν· πολλὰ δὲ καὶ λαμπρὰ οἱ δοκιμάτατοι καὶ παρ' ἑ-
 τοῖ τῶν πολιτῶν παρήσια ἦγον, τῶν καλεωμένων μὴ χείρε-
 νας τοῦ πολέμου κελὶς φαίνονται, δειλίαν Μαρκελλοῦ κα-
 παρ' ἐπιπέδου, ὃν μόνον φέρει τῶν ἡγεμόνων ἐκείνων, καὶ
 Δρατελεῖ τούτῳ μὴ μάχεσθαι φρατηγῶν, ὡς τοῖς ἄλλοις
 μάχεσθαι. ῥηθέντων δὲ τῶν λόγων τούτων, τοσοῦτον ἡ τῆς δι-
 κῆς ἐλπίς ἐφύεσθε τὴν κατηγρέιδον, ὡς μὴ μόνον ἀφ' ἐπι-
 ναι τῶν αἰσίων τὴν Μάρκελλον, ἀλλὰ καὶ τὸ πέμπτον ὑπα-
 τον ἀποδείξωμαι. τῶν Δραβόλων τὴν τὴν δὲ γλῶσσαν, παρ' ἐπιπέδου
 ἐν Τυρρηνίᾳ μέγα κίνημα πρὸς ἀποστασιν ἔπαυσεν, καὶ κα-
 τεπερσύνεν ἐπελθὼν τὰς πόλεις· ἔπειτα ναὸν ἐκ τῆς Σικελι-
 κῶν λαφύρων ἀχρὸδμηδῶν ἔσ' αὐτῶν δόξης καὶ δρετῆς
 κατεπερσύνει βουλόμηνος, καὶ κωλυτῆς ὑπὸ τῶν ἱερέων,
 ὅτι ἀξιοῦσιν ἐνὶ ναῶν δύο θεοὺς ἀεικέσθαι, πάλιν ἠρξά-
 το πρὸς σιχρὸν ἐτέρων, ἔραδῶς φέρων τὴν γενηθῆναι
 αὐτίκερσιν, ἀλλ' ὡς ἔφ' οἰωνιστοῦ μόνος. καὶ γὰρ ἄλλα πολλὰ
 σημεῖα διετέρεσθαι αὐτὸν, ἱερῶν ἵνων κεραινώσεις, καὶ μῦθε-
 τὸν ἐν Διὸς χροσὸν Δραφαγόντες. ἐλέγη δὲ καὶ βοῦν ἀν-
 δεσπόου φωνῶν ἀφείναι, καὶ παιδίον ἐκ κεφαλῆς ἐλέφαρ-
 τος ἠμέσθαι, καὶ ἀειγνέσθαι πρὸς τὰς ἐκχεύσεις καὶ ἀπο-
 ἔσθαι δυσερμῶσας. οἱ δὲ μύθεῖς κατεῖρον αὐτὸν ἐν Ρώ-
 μη ἀπαργῶντα καὶ φλεγόμενον. ὁ δὲ εἰς γὰρ ἔρωτα τοσοῦτον ἠ-
 ἐσθαι ἀπείματος ὁ δὲ ὅσον ἔσθαι αὐτῶν ἔμνη κελὶν-
 ναι πρὸς Ἀνίβαν. τῆτο καὶ νύκτωρ ὄνειρον ἰδὼν αὐτῶν, καὶ μὲν
 φίλων καὶ στωαρχόντων ἐν βούλῳ, καὶ μία πρὸς θεοὺς φωνῶ-
 νη, τῶν ἀπατῆρο μόνον Ἀνίβαν λαβεῖν ἠδίσα δ' αἰμοὶ δοκῶν, τί-
 χροσ ἐνὸς ἢ πῖνος χάρεσ ἄμφοτέροισ τοῖς φρατεῦμασι πε-
 εἰτεθέντος, Δραγωνίσασθαι καὶ εἰ μὴ πολλῆς μὲν ἠδὲ μεσὸς
 ὑπῆρξε δόξης, πολλῶν δὲ πείρας παρεσχίκεῖ τοῦ παρ' ὀντινοῦ
 τῶν φρατηγῶν ἐμβελήσ γερονέναι καὶ φρονίμος, εἰπον δὲ ὅτι
 μείρεσ ἀδελφῶν ἢ αὐτῶν πρὸς ἀπείμασ καὶ φιλοσημότερον
 πάθος ἢ καὶ παρ' ἐπιπέδου τοσοῦτον. ἔφ' ἔσθαι γὰρ ἐξήκοντα γερονῶς
 ἔτη, τὸ πέμπτον ὑπὸ ἀτευσεν. οὐ μὲν ἀλλὰ ἡσυχῶν καὶ κα-
 θαρμῶν ὡν ὑπογῆρον οἱ μάντεῖς ἡσομένων, ἐξήλθεν
 μὲν τοῦ στωαρχόντος ἐπὶ τὸν πόλεμον, καὶ πολλὰ με-
 ταξὺ Βαντίας πόλεως καὶ Βενετίας κατήλθον, ἠρέθη δὲ
 τὸν Ἀνίβαν. ὁ δὲ εἰς μάχην μὲν οὐ κατέβαινεν, ἀποδο-
 μῶνος δὲ πεμπόμενον ὑπὸ αὐτῶν φραπαί ἔπ' Ἰο-
 κροσ πρὸς Ἐπιζυφείοις, καὶ τὸν πρὸς Πετλιαν λόφον.
 ὑφείς ἐπέδρας, πεντακροσίοις καὶ διχαλίοις ἀπέκτεινε.

A velut solutus omni metu, liber cum exercitu
 circumquaue vagabatur, vrebaturque Italiam.
 Romæ Marcellus erat aduerso rumore. Cuius
 obtrectatores C. Publicium Bibulum tribu-
 num-plebis ad fuscipiendam eius accusationem
 induxerunt, eloquentem virum & ferocem. Is
 assiduis concionibus egit ad populum de impe-
 rio ei abrogando, Quando Marcellus, inquit,
 paulisper in bello exercitatus, quasi ex palæstra
 ad calida balnea, corporis curandi causa, se re-
 cepit. His Marcellus nuntiatis, præfecit castris
 legatos, Romamque ad diluenda crimina con-
 tendit. Et offendit iam instructam sibi ex illis ca-
 lumniis accusationem. Stata die in circo Fla-
 minio, quem in locum populus conuenerat, ac-
 cusauit eum ex superiore loco Bibulus. Respon-
 dit Marcellus, succincta vsus & simplici oratio-
 ne. Proceres verò & principes ciuitatis disserue-
 runt multa de magnitudine eius rerum gesta-
 rum, liberius monentes populum ne peiores iudi-
 ces se demonstrarent hoste, timiditatis damnan-
 tes Marcellum, quem solum ille fugeret ex du-
 cibus, molireturque perpetuò, cum hoc vt ne di-
 micet, & vt dimicet cum cæteris. Vbi finem di-
 cendi fecere, tantum fefellit iudicii spes accu-
 satorum, vt non solum absolueretur à criminibus
 Marcellus, verum etiam quintum consul crea-
 retur. Inito consulatu, ingentem Hetrurizæ mo-
 tum, quæ ad defectionem spectabat, compres-
 fit, ingressusque oppida animos ciuium molliuit.
 Hinc, quum ædis ex præda Siciliensi locatæ,
 quam Honori & Virtuti vouerat, impediretur à
 Pontificibus dedicatio, quod negarent vnam cel-
 lam duobus diis rectè dedicari, ita cœpit addere
 alteram, iniquo animo impeditam dedicationem
 ferens, eamque rem quodammodo in omen ver-
 tit. Et sanè alia multa terrebant eum prodigia, vt
 ædes sacræ aliquot de cælo tactæ, & quod mu-
 res in æde Iouis aurum arrosissent. Nuntiatum
 fuit quoque bouem loquutum, & cum elephanti
 capite puerum natum superstitem fuisse. Quæ
 quum expiantentur, facilè non est litatum, nec
 impetrata pax deum. Quare aruspices cum Ro-
 mæ gliscentem ardentemque detinebant. Quip-
 pe nullus tanto vllius desiderio rei inflammatus
 quisquam fuit, vt vir ille ad discernendum acie
 cum Annibale. Id nocte in somnis obuersari, id
 cum familiaribus & collegis vnum agitare, de-
 nique votum apud deos id esse vnum vt depre-
 hendere in prælio posset Annibalem. Mihi verò
 videtur ambobus exercitibus muro vel valle cin-
 ctis cupidissimè congressurus cum eo fuisse. Et ni
 cumulatibus honoribus esset, multisque modis præ-
 ter quosuis imperatores maturitatem suam pru-
 dentiamque probasset, diceres iuuenili agitatum
 ambitione, supra quam id ætatis senem decuerat,
 fuisse. nam sexagesimum excesserat annum quum
 quintum consulatum cepit. Tandem sacris, &
 iis quæ ad pacem deum pertinent, ex aruspici-
 cum præscripto perpetratis, ad bellum cum col-
 lega profectus est. Annibalem inter Bantiam vr-
 bem Venusiamque statua habentem multis mo-
 dis lacessiuit. Cæterum rem ille prælio non du-
 xit committendam. Quum autem comperisset
 cohortes aliquot Locros Epizephyrios, id est,
 Occidentales, mitti, sub tumulo Petellizæ insidias
 positus duo millia quingentos milites occidit.

Id Marcellus
 inquit vtriusque
 bens, fed
 conoexas
 fontes et
 tur Roman
 tam idone
 fribus. Et
 prior vici
 que signi
 uis magna
 tatem loci
 peccato
 ftris Rom
 portabant
 quantas op
 bus, maxim
 hæc certè lo
 lum vt ite
 Ille accer
 cæta, iecur
 dacaput
 que vehem
 berare p
 magis i
 quod se
 laxa an
 dant. So
 Fara
 vt ait P
 no, fili
 ginti ad
 nus du
 dragina
 lus & fide
 morosus
 ce specula
 conspecta
 subiecta
 loca et
 accessit M
 simul vna
 fugientium
 quadrages
 Hercules in
 men globu
 donec Cr
 fugam
 cæta cu
 ni, quæ p
 linquent
 repro in
 amplius
 uigati
 nerunt. C
 neribus m
 bo conside
 man. An
 ta Marcell
 Corpus con
 specus
 rogatum
 & qui f
 tam mon

Id Marcellum stimulauit ad dimicandum. vnde A propius Annibalem castra mouit. Tumulus erat inter vtraque castra satis tutam stationem præbens, sed syluestris, speculasque in vtrunque latus conuexas habebat, & delabentium riuulorum fontes erant subiecti oculis. Eum locum mirabantur Romani Annibalem, quum prior eò venisset, tam idoneum non occupauisse, sed reliquisse hostibus. Illi verò commodus castris multo tamen aptior videbatur insidiis: quo etiam vti maluit. Itaque sagittariorum atque hastatorum in saltu & cauis magnam manum condidit, certus commoditatem loci allecluram Romanos. Nec falsus est expectatione. Statim enim fremebant vulgò in castris Romanis occupandum eum locum esse disputabantque, non aliter ac si duces essent, inter se, quantas opportunitates prærepturi essent hostibus, maximè si castra eò transtulissent, aut castello certè locum firmassent: moueruntque Marcellum vt iret cum paucis equitib. eum speculatum. Ille accersito aruspice, immolauit. Prima hostia cæsa, iecur ei sine capite ostēdit aruspex: in secunda caput supra modum auctum apparuit, reliquæque vehementer læta comparuere. Ea quum liberare priorum religione viderentur, aruspices magis se terreri iis commoueri que ostenderunt, quòd secundum trunca & turpissima exta nimis læta ancipitem commutationis nouitatem reddant. Sed enim

Fatum nec ignis nec murus tenet æneus,

vt ait Pindarus. Igitur collega assumpto Crispino, filioque tribuno militum cum ducentis viginti ad summum equitibus, inter quos Romanus nemo, sed erant Hetrusci omnes, præter quadraginta Fregellanos, quorum virtutem Marcellus & fidem vbiq; perspexerat, proficiscitur. Nemorosus erat opacusque tumultus, in cuius vertice speculator confidebat, tectus ipse ab hostium conspectu, sed oculis castra Romana habebat subiecta. Signo ab eo accepto, illi qui in insidiis locati erant non ante mouerunt se quam propè accessit Marcellus. Tum subito exorti omnes ac simul vndique circumfusi, iaculis petere, ferire, fugientium terga cædere, resistentibus instare. quadraginta Fregellani ii erant. Et quanquam Hetrusci initio fugam statim arripuerunt, hi tamen globo facto propugnabant pro consulibus, donec Crispinus duobus iaculis ictus, equum ad fugam capiendam conuertit, & Marcelli latus lancea lata cuspide fuit transfixum. Tum & Fregellani, qui pauci supererant, prolapsum consulem relinquentes, Marcello adolecente & ipso saucio erepto, in castra profugere. Ceciderunt haud multo amplius quadraginta, lictores quinque, & duodeviginti equites viui in potestatem hostium venerunt. Crispinus quoque paucis post diebus ex vuneribus moritur. Clades hæc, vt vno in prælio ambo consules caderent, antea inaudita accidit Romanis. Annibal cætera vilipendens, cæde nuntiata Marcelli, ipse confestim properat in tumulum. Corpus contemplantis, postquam diu & robur & speciem considerauit, nullum dictum excidit arrogantius, nec lætitiā vultu, vt alius fortassis acris & graui sublato hoste, præ se tulit, sed ad insperatam mortem obstupescens, annulo eius ablato,

χρη βαριὸν ἀπεκτονῶς, εἰς ἐφίπνει· ἄλλ' ἐπιθαιμάσας δὲ παρὰ λόγον τῆς τελευτῆς, τὸν μὲν δακτύλιον ἀφείλετο,

τὸ τοῦ Μαρκελλοῦ εἰς ἐφερέν τὰ θυμῶν πρὸς τὴν μάχην, καὶ πρὸς τὴν ἀρετὴν εἰς ὑτέρω τὴν δυνάμιν. ἰὼ δὲ μεταξὺ τῶν στρατοπέδων λόφος ἐπιτικῶς μὲν διερχόμενος, ὕλης δὲ πρὸς δαπέδης ἀσάπλευρος εἶχε δὲ καὶ σκαπὰς περικλιεῖς ἐπὶ ἀμφοτέρας, καὶ ναμίχ· ὡς ἐφαίνοντο πηγαὶ καταρρέονταν. ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ῥωμαῖοι Ἀνίβαλ, ὅτι πρὸς τὸν ἐλὼν δὲ φύσιν τόπον, οὕτως οὐ κατέχευε, ἀλλ' ἀπέλιπε τοῖς πολεμίοις. τὰ δὲ ἄρα καλὸν μὲν τὰ στρατοπέδου δὲ χωρεῖον ἐφάνετο, πολὺ δὲ κρείττον ἐνεδρῶσαι· καὶ πρὸς τὸ τοῦ μᾶλλον αὐτὰ χρεῖστα βαλερίου, ἐνέπλεσε τὸ ὕλιν καὶ τὰς κριλάδας ἀκρονιστῶν τε πολλῶν καὶ B λοχφορών, πεπεισμένος ἐπαξέσθαι δι' ἑαυτὸν αὐτὰ τὰ χωρεῖα τῶν Ῥωμαίων. ὅσδε ἀπεψύδατο τὸ ἐλπιδος ἀθύρος γὰρ ἰὼ πολὺς ἐν τῶν στρατοπέδων τῶν Ῥωμαίων λόγος, ὡς χρεῖ δὲ χωρεῖον καὶ ἀλαμδαεῖν καὶ διετρατήριον ὅσα πλεονεκτήσοις τῶν πολεμίοις, μάλιστα μὲν ἐκεῖ στρατοπέδουσαίτεσ, εἰ δὲ μὴ, τειχίσαντες τὸ λόφον. ἔδεν οὖν τὰ Μαρκέλλου μετ' ὀλίγων ἵππων τὴν ἐπελάσαντι καὶ ἀσκέψασθαι καὶ λαβὼν τὸ μαιῖν, ἐθῆπε καὶ τῶ πρὸς τὴν πεσόντος ἱερείας, δείκνυσιν αὐτῶν δὲ ἠσάρα ὅκα ἔχον κεφαλῶν ὁ μδύπης, ἐπιθυσταμῶν δὲ δὲ δὲ τερον, ἢ, τε κεφαλὴ μέγιστος ὑπερφύεσ ἀνέχευε, καὶ τὰλλα φαιδρά ται C μαρῶς διεφαίνετο, καὶ λύσιν ἔχον ὅ τῶ πρὸς τὴν φόβος ἐδδξεν. οἱ δὲ μδύπης ταῦτα μᾶλλον ἐφασαν δεδέναι, καὶ τὰ ἐπὶ τῶν λαμπαρῶν γὰρ ἐπὶ ἀρχαίοις καὶ συστραποτάτοις ἱεροῖς ἡμομδύων, ὑποπλὸν εἶναι τὸ μεταβολῆς τὸ ἀποπίαι. ἀλλὰ γὰρ δὲ πε D πρὸς τὸν οὐ πύρ, οὐ σιδαρευτῶ ἠσεί τείχος, καὶ Πίνδαρον· « εἰσὶ οὖν τὸν τε σιωαρχόντα Κεραῖνον τῶν λαβῶν, καὶ δὲ ἕον χλιαρῶντα, καὶ τῶν συμπρωτῶν ἵππων, εἰκασί καὶ ἀλακασίους· ὡν Ῥωμαῖος ὅσδεῖς ἰὼ, ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι, Τυρρένοιοι, τεσσαράκοντα δὲ Φρεγελλάμοιοι, πεῖραι δὲ αρχῆς καὶ πίστεως ἀεὶ τὰ Μαρκέλλου δεδωκότες. ὕλαδους δὲ τὸν λόφον καὶ συνη D ρεφοῖς ὄντος, αἴηρ καὶ θήρυκος αἴω, σκαπλὸν εἶχε, τοῖς πολεμίοις αὐτὸς οὐ σιωρῶμδμος, καὶ θορῶν δὲ τῶ Ῥωμαίων δὲ στρατοπέδον. καὶ τὰ γινόμενα τούτου φερεσάντος πῖς λοχῶς, πρὸς ελαύνοντα τὸν Μαρκελλοῦ ἐάσαντες ἐγγὺς πρὸς ἐξελθῆναι, εἰς ἀφῆνης ἀνέσπασαν, καὶ περικλιεῖς ἀμα πρὸς τὰ χρεῖσιν, ἢ ἐθῆπε, ἐπαιον, ἐδῶκεν τῶν φθῆροντας, σιωεπλέκοντο τοῖς ἐφισαμῶν. ἔπει δὲ ἠσαν οἱ τεσσαράκοντα Φρεγελλάμοιοι, καὶ τῶν Τυρρένων δῆτος ἐπὶ αρχῆ δὲ φερεσάντων αὐτῶν συστραφεῖτες ἡμῶντο πρὸ τῶ ὑάτων· ἀλλ' οὐ Κεραῖνος μὲν ἀκρονιστῶσιν δυοῖ βαλερίου, ἐπέσρεψεν εἰς φυγλὸν τὸ ἵππων· E Μαρκέλλου δὲ πῖς λοχῆ πλατεῖα δὲ τὸ πλῆθος διήλασεν, ἰὼ λακίαι καὶ ἔσιν. ἔπει δὲ καὶ τῶ Φρεγελλάμοιοι οἱ περὶόντες ὀλίγοι πρὸς τὰ πασιν, αὐτὸν μὲν πεσόντα λείπεσαι, τὸ δὲ ἕον δὲ πασάντες τῶ μδύων, φθῆροντας ἐπὶ τῶ στρατοπέδον. ἐθῆροντο δὲ νεκροὶ μὲν ἔ πολλῶν τῶ τεσσαράκοντα πλείους, ἀρχμαλωπῶν δὲ τὸ μδύον ἔχον, πέντε, τῶ δὲ ἵππων, εἰκασί, δυεῖν δέοντες. ἐτελεύτησεν δὲ καὶ Κεραῖνος ἐκ τῶν φανῶν, ἔ πολλὰς ἡμέρας ἐπιβιάσας, καὶ πάρος τῶ τοῦ Ῥωμαίων σιωεπεσεν πρὸς πρὸν καὶ γηρονός, ἀμφοτέρας εἰς ἐνὸς ἀγῶνος τῶν ὑάτων ἀποθανεῖν. Ἀνίβαλ δὲ τὸ μδύ ἄλλων ἐλάχιτος ἰὼ λόγος, Μαρκέλλου δὲ περὶ τὰ κενῶν πυτόμδμος, αὐτὸς εἰς ἐδραμῶν ἐπὶ τὸ τῶ ποι, καὶ τὰ νεκρῶν πρὸς τῶ, καὶ πολλῶν χρεῖνον τῶ τε ρῶμῶν τῶ σῶμα πρὸς ἀμαθῶν καὶ δὲ εἶδος, ἔτε φανῶν ἀφῆκεν ὑπερῆφανον, ἔτε ἀπὸ ὄλεως δὲ χρεῖρον, ὡς αὐ πῖς ἐργῶδῆ πολεμίων

ὅ τ' οὐ μὲν χρυσήσας ἐπέποιε χέσμου κ' ὠρεϊείλας ἐπί-
 μος, ἐκασσε κ' τὰ λείψανα σιωθεῖς εἰς κλάπλω δ' ἐγγυαῖ, κ' ἔ-
 χρυσῷ ἐμβαλὼν εἰσφάμον, ἀπέπειλε πρὸς τ' ἵον. τ' ἵ Νο-
 μάδων πινὲς ἐπιτυχοῖτες τοῖς κρυμίζουσιν, ὠρμησαο ἀφαι-
 ρεῖσθαι ὁ τὸ ἄρ'· αἰπλὰ μῆσασιν δ' ἐκείνων, ἐκβίαζο-
 μῶμοι κ' μαχόμενοι διέρριψαι τὰ ἴσα. πύδον μῶμοι δ' Αἰνίβας,
 κ' πρὸς τὴν παρ' ἵστας εἰπών, ὁσθὲν ἄρα διωπτόν ἡμέσθαι
 ἄκρον θοῦ τοῖς μῶμοι Νομάσιν ἐπέθηκε δίκλων, ὁκ ἐπ' ἵ κρυμ-
 ῶδης ἢ συλλογῆς τ' λειψαίων ἐφρότισι, ὡς δὴ κ' ἵ θρόνινα κ' ἵ
 τῆς τελευτῆς κ' τῆς ἀπαφίας πρὸς ἀλόγως ἔτω τὰ Μαρκέλλου
 ἡμομένης. αὐτὰ μῶμοι οὖν οἱ ἐπὶ Κορηλίον Νέπυτα κ' Β
 Ουαλέριον Μ' ἀξίμων ἰσθηκασί Λίβιος ἵ κ' Καῖσαρ ὁ Σε-
 βασῆς, κρυμωθέντων ὑδρίαν πρὸς τ' ἵον εἰρήκασιν, κ' τα-
 φίων λαμπροῦ. ἰω ἵ αἰάθημα Μαρκέλλου (δῖχα τ' ἐν
 Ρώμῃ) γυμνάσιον μῶμοι ἐν Κατὸ μῆ τ' Σικελίας, ἀνδριαῖτες
 ἵ κ' πῖνακας τ' ἐκ Συρακυσῶν, ἔντε Σαμοθράκη, πρὸς τοῖς
 θεοῖς ἔς Καθείρεως ἀνόμαζον κ' ἐπὶ Λίνδον, ἐπ' ἱερῶ τῆς
 Αἰθυσῆς. ἐκεῖ ἵ αὐτὸ τ' ἀνδριδύπ τ' ἵ μ' ἐπιγράμμα,
 ὡς Πρασιδῶντος Φησὶν) ὁ ἐπιγράμμα,

Οὐτός τοι Ρώμης ὁ μέγας ζέε πατείδος ἀστῆρ,
 Μαρκέλλος κλεινὸν Κλαύδιος ἐκ πατέρων.
 Εἰσάκι τὸν ὑπάτου δ' ἐχθρὸν ἐν Ἀρχὴν φυλάξας,
 Καὶ πολλῶν ἀντιπάλων ἐγκατέχευε φόνον.

Καὶ πολλῶν ἀντιπάλων ἐγκατέχευε φόνον. πῶ γ' ὅ
 αἰὴν πατὸν δ' ἐχθρὸν ἰω δὴς ἤρξε, τῆς πέντε πρὸς καταθεωρη-
 σεν ὑπατίαις ὁ δ' ἐπιγράμμα ποιήσας. ἡμὸς δ' αὐτὸ λαμ-
 πρὸν ἄρει Μαρκέλλου τ' Καίσαρος ἀδελφίδου διέτεινε, ὅς
 Ὀκταβίαις ἰω τ' Καίσαρος ἀδελφῆς υἱός, ἐκ Γαίης Μαρκέλλου
 γεγέννησας. ἀγροαιολογῶν τ' Ρωμαίων, ἐτελευτήσεν υμφοῖος, Καί-
 σαρος θυγατεῖ χερσὶν ἐ πολλῶν στωοικησας. εἰς ἵ πμῶν αὐτῶν
 κ' μνήμην Ὀκταβία μῶμοι ἢ μήτηρ τ' βιβλίον θήκευ ἀνέθηκε,
 Καίσαρ ἵ δ' ἄρ' ἵ ὄμιον, ἐπιγράμας Μαρκέλλου.

Οσα μῶμοι ἐν ἔδδξεν ἡμῖν αἰαγραφῆς ἀξία τ' ἰσθημῶν
 ἐπὶ Μαρκέλλου κ' Γελωπίδας, αὐτὰ ἐστίν. τῶν δ' ἐκ τ'
 ἑσφίσεις κ' τὰ ἔδη κρῖνοτήτων, ὡς πρὸ ἐφαιμίλων οὐ-
 σῶν, (κ' γ' ἀνδρῆοι κ' φιλόπονοι κ' θυμοειδεῖς κ' μεγα-
 λῆθρογες ἀνιφότεροι γεγένασιν) ἐκείνα ἔδδξεν ἀν' ἀφρο-
 ραῖ ἔχ' ἡ μόνον, ὅ τι Μαρκέλλος μῶμοι ἐπὶ πολλῶν πόλεσιν ὑπο-
 χειρίοις ἡμομένης σφαγὰς ἐποίησεν, Ἐπαμεινώνδας ἵ κ' ἵ
 Γελωπίδας ὁσθὲν ἀπὸ ποτε κρῖνοτήτων ἀπέκτεινε, ὁσθὲν
 πόλεις ἰωδρα ποδίσθου. λέγονται κ' Θηβαῖοι μῶμοι Ὁρχομε-
 νίοις ἀν' οὕτω μετὰ χειρίσθαι παρὸντων ἐκείνων. ἐπὶ τῆς
 πρὸς εἰσι θημισατὰ μῶμοι κ' μετὰ Μαρκέλλου τὰ πρὸς
 Κελτοῖς, ὡς αὐτῶν ὁσθὲν πλῆθος ἱππέων ὁμοῦ κ' πεζῶν,
 ὀλίγοις τοῖς ἐπὶ αὐτὸν ἱππέουσιν, (ὁρᾷ δ' ὡς ὑφ' ἑτέρου ερε-
 τηγῆ γεγέννησας ἐκ ἰσθητῶν) κ' τ' ὄμιον τ' ἐπολεμίων ἀνελόν-
 τος. ἐπὶ ἵ ἔστιν ἐπὶ Γελωπίδας ἐπὶ αὐτῶν ὁρμησας ἔπι αὐτῶν,
 πρὸς αἰσμετῆς ἵ ὑπὸ τῶ τυράννου, κ' παρὸντων πρὸς τῶν
 ἢ δρῶσας. ἢ μῶμοι ἀλλὰ πύπτις μῶμοι ἐστὶ πρὸς ἄρα εἰν τὰ Λα-
 κῆδ' κ' Τεγύρας, ἐπιφανείσθαι κ' μεγίστοις ἀγόνων. κρυ-
 φαῖ ἵ σῶν λόχω κ' ἑταρθωμῶν πρὸς εἰν ὁκ ἔχομι
 πῶ Μαρκέλλου πρὸς βαλεῖν, οἴα Πελοπίδας ἐπὶ πῶ F
 ἐκ φυγῆς κ' ἄποδον, κ' αἰσμετῆς τῶν ἐν Θήβαις τυράνων
 ἔπρῶξεν δ' ἰω ἐκείνο πολὺ πύπτις ἔοικεν πρὸς τευεῖν τῶν
 ὑπὸ σῶν κ' δ' ἀπάτης γενημῶν ὁ ἔρην. Αἰνίβας φοβερὸς μῶμοι κ' δεινὸς ἐλέκετο, ὡς πρὸ ἀμῆλει Λακε-
 δαιμόνιοι τότε Θηβαῖοις, ὁσθὲν αὐτῶν μῶμοι πύπτις δ' ἐπὶ Πελοπίδας κ' ἐπὶ Τεγύρας κ' ἐπὶ Λακῆδαι βαλεῖσθαι ὅτιν,

A corpus eximie ornatum & cultum honorificè cre-
 mauit. Reliquias in argenteam cõditas urnam, in-
 iecta aurea corona, remisit ad filium. Quum au-
 tem inferentes urnam Numidæ quidam delati
 molirentur eam auferre, repugnantibus illis vi eri-
 puerunt, proieceruntq; ossa. Quo nuntiato, ad ad-
 stantes Annibal, Quam nihil, inquit, potest fieri in-
 uito deo ! Numidas inde supplicio affectit, ne-
 que ultra deferendorum ossium vel colligendo-
 rum fuit ei cura, quod nimirum fato quodam ita
 inconscultè cecidisset, & inhumatus iaceret Mar-
 cellus. Ita Cornelius Nepos & Valerius Maximus
 memoriæ prodidere : Lilius & Cæsar Augustus
 delatam ad filium urnam fuisse, & elatum magni-
 fico funere, autores sunt. Monumentum extra ea
 quæ Romæ fuerunt, Marcelli gymnasium extitit
 Catanæ Siciliæ. Signa & tabulæ pictæ ex iis quæ
 detraxit Syracusis, in Samothracia in templo deo-
 rum quos Cabiros nominabant, posita, & in æde
 Mineruæ Lindi. quo loco statuæ eius (vt tradit Po-
 sardonius) hoc additum epigramma fuit,

Ingens hic patria lumen Roma fuit, hospes,
 Stemmata Marcellus Claudius ex nobili.
 Terq; quaterq; fuit consul, dum bella geruntur,
 Atque hostes acie sustulit innumeros.

C Proconsulatam author epigrammatis, quem bis
 gessit, quinq; consulatibus annumeravit. Clara e-
 ius progenies vsq; ad Marcellum sororis Augusti
 Octavia filium, quem edidit ex C. Marcello, per-
 tinuit. Is in ædilitate sponsus decessit, quum Cæ-
 saris filiam non ita pridem in matrimonium du-
 xisset. In cuius honorem & memoriæ mater O-
 ctavia bibliothecam dedicauit, Cæsar theatrum,
 quod nomine Marcelli inscripsit.

Hæc sunt quæ memoratu digna apud histo-
 ricos de M. Marcello & Pelopida comperi.

D Quorum ingenii morumque quum summa sit
 consensio, quia fortes ambo & impigri & animosi
 excelsique fuerunt, in eo duntaxat apparet diuer-
 sitas, quod per multas vrbes, quas in potestatem
 redegit, eadem edidit Marcellus. Epaminondas
 & Pelopidas victoria potiti neminem unquam
 interemerunt, neque ciuitatibus libertatem ade-
 merunt. Thebanos etiam ferunt non ita in Or-
 chomenios fuisse presentibus illis consulturos.
 Res gestæ mirificæ & amplæ Marcelli aduersus
 Gallos: vbi paucissimis equitibus vallatus, ingem-
 tem equitum simul & peditum numerum fudit
 fugauitque, quod ab alio duce haud temere apud

E rerum scriptores reperias factum, hostiumque du-
 cem interemit. Ad quod decus quum contem-
 deret Pelopidas, non est id assequutus, sed inter-
 emptus à tyranno, & ante effectum occupatus est.
 At his Leuctricam tamen, & illam ad Tegyras,
 nobilissimas maximasque pugnas opponas. Fur-
 tim verò & ex insidiis non extat res vlla gesta
 Marcelli, cuiusmodi Pelopidæ, quum rediret ab
 exilio & tyrannos Thebis interimeret : verum
 hoc multum præ omnibus quæ gesta in umbra
 & astu fuerunt videtur commendandus. Iam
 Annibal terribilis hostis & durus vigeat Ro-
 manos, sicut vtique Thebanos tum Lacedæmoni-
 ni. Verum hos ad Tegyras & in Leuctris fu-
 los fugatosque fuisse in confesso est à Pelopida:

Annibalem
 famæ quæ
 piumem v
 Cornelio
 dms fultu
 cello Ann
 ille victo
 aliquo mo
 At mirifi
 tot fuga
 denique
 imperi
 dum fece
 lum & m
 atque m
 concertam
 maui, v
 de ea de
 Marcellus
 rat pte
 berentur
 bittari, si
 tantillum
 sent, vt
 lio Pello
 ratus fu
 ter z qu
 vinceb
 victori
 Marce
 Atqui
 Sparta
 transi
 liam
 quam
 attribue
 itarum
 Syracusa
 fugauit
 deterru
 belli fac
 tum cer
 & ang
 tot confi
 ne vuln
 mendo ex
 lato ente
 datum est
 receptu
 in pug
 pnam
 Primum
 Das q
 vt an E
 oblatu
 prater f
 qui in ca
 non om
 lud cum
 materia
 cellu ven
 neque f
 folet dila
 semper p
 non duci
 tis more
 ipolia,

Annibalem Marcellus (vt Polybius autor est) ne semel quidem fudit, sed inuictum apparet ad Scipionem vsque permanfisse. Nos Liuius, Cæsari, Cornelio Nepoti, & inter Græcos regi Iubæ credimus fusum fugatumque aliquot pugnis à Marcello Annibalis exercitum, sed parum profecerunt illæ victoriæ ad summam. Apparet autem falsum aliquo modo in illis certaminibus fuisse Pœnum. At mirificum fanè meritò fuisse videatur, quòd tot fugatis exercitibus, tam multis ducibus cæsis, denique post totius penè confusionem Romani imperii, pares Romanis animos ad congregandum fecerit cum hoste. Qui enim ingentem illum & inueteratum timorem pauoremque exemit, atque animum de gloria & victoria cum hostibus concertantem militibus reuocauit, et exit, confirmavit, vt non facile victoriam concederent, sed de ea decertarent pugnarentque, vnus vir fuit Marcellus. Quos enim assidua ciades assuefecerant, præclarè vt putarent secum agi, si fuga elaborerentur Annibali, hos docuit ignominiosum arbitrari, si victi incolumes essent, ne faterentur vel tantillum se retulisse pedem, & nisi palmam tulissent, vt angerentur. Et quando nullo vnquam prælio Pelopidas, quum ipse præesset exercitui, superatus fuit: Marcellus autem plurimas victorias inter æquales suos retulit, iure sanè is qui non facile vincebatur, fuit cum inuictissimo, ob plurimas victorias comparandus. At enim Syracusas cepit Marcellus, ille Sparta potiundæ spe frustratus est. Atqui magis arduum, meo iudicio, fuit, propius Sparta signa mouisse & primum mortalium transisse Eurotam armatum, quàm domare Siciliam, nisi sanè Epaminondæ citius id factum quàm Pelopidæ, sicut prælium etiam Leuctricum, attribuendum censeas: Marcelli verò rerum gestarum illibatum & integrum decus esse. nanque Syracusas solus cepit, Gallos absque collega fudit fugauitque: denique cum Annibale nemine socio, deterrentibus eum omnibus, certauit, mutataque belli facie dux ad audendum princeps extitit. Exitum certè neutrius laudo horum, imò ingemisco & angor inopinato isto casu. Equidem admiror in tot conflictibus, quot deficiat dies recensentem, ne vulnus quidem accepisse Annibalem. Commendo etiam in Cyropædia Chrysantem, qui sublato ense percussurus hostem, vt signum receptui datum est, omisit hostem, placideque & modestè recepit se. Verùm Pelopidam excusat tamen, quæ in pugnae articulo ardentem ad persequendam pœnam non ignauè excitauit, ira:

Primum est vt incolumis fiet victoriam
Dux assequens, secundum honestè vt oppetat,
vt ait Euripides: tum enim non incommodum oblatum, sed actio dicitur decedentis mors. Iam præter flammam, Pelopidæ etiam victoriæ finis, qui in cæde positus tyranni erat, oculis subiectus non omnino rapuit illum inconsultè: quippe aliud cum tam præclara & splendida coniunctum materia non ita obuium erat arripere decus. Marcellus verò, quum neque magnopere ex re esset, neque feruor mentem eius, vt ferè in præsentem solet discrimine, moueret de gradu, præcipitans semetipse, inexplorato incidit in periculum: qui non ducis, sed antecursoris cuiuspiam vel speculatoris more, quinque consulatus, tres triumphos, spolia, victoriarumque parua de regibus decora,

A Annibalὲς δὲ Μάρκελλος, ὡς μὲν οἱ Πόλυβιον λέγουσιν, ὡς δὲ ἄπαρξ ἰσχυρῶς, ἀλλ' ἀντήητος αὐτῶν δοκεῖ ἀγαθὴν ἀμείνως μέλει Σικελίαν. ἡμεῖς δὲ Λιβία, Καίσαρι, ἔξ Νέπτι, καὶ τῷ Ἐλληνικῶν, τῶ βασιλεῖ Ἰόβα πινυ δόκτον, ἤτις πινάς ἔξ Ἑσπῆς ὑπὸ Μαρκελλῶν τῶν Ἀννίβα γράει. μεγάλλω δὲ αὐταῖς ῥοπὶν οὐδεμίαν ἐποίησαν ἀλλ' εἶκε ἰσχυρῶς πινυ γράει τῶ Ἰλίω ἐπὶ συμπλοκῆς ἐκείνης: ὅσῃ ἔξ ἰσχυρῶς ἔξ Ἑσπῆς ἀφ' ἐπιπέδων, καὶ Φόνους ἐρατηγῶν, καὶ σύχρον ὅλης ὁμοῦ τῆς Ρωμῆων ἡγεμονίας, εἰς ἀντίπαλα τῶν Ἰατῶν καὶ τῶν Ἰταλῶν. ὁ γὰρ ἐκ πολλοῦ τῶ παλάμ τῶν δευτέρων καὶ καταπεπληγῆτος, ἀδύνας ἐμβαλῶν τῶν ἐρατεύματι ζῆλον καὶ φιλονεικίας πρὸς τῆς πολέμοις, καὶ τῶσδὲ μὴ ῥαδίως τῶ νίκης ἀφίεδμον, ἀλλὰ καὶ ἀμφισβητοῦται καὶ φιλονεικίαν ἐπὶ πᾶρας καὶ ἰατῶνας, εἰς αὐτῶν Ἰω, Μάρκελλος, εἰς ἰσχυρῶς γὰρ ὑπὸ τῶν συμφωρῶν, εἰ Φύγοντες ἐκφύγοντες Ἀννίβα, ἀγαθῶν, εἰς δόξα ἐν ἀμείνως πωλοῦσιν μὲν ἡτῆς, ἀρτεῖα δὲ ἔξ τῶν μικρῶν ἐπὶ πινυ, ἀλλ' ἔξ μὴ κερτήσασαι, ἐπεὶ τῶν Πελουπίδας μὲν ἐπὶ πινυ ἡτῆσθαι μάχην ἐρατηγῶν, Μάρκελλος δὲ πλεῖσας τῶ καὶ αὐτῶν Ρωμῶν ἐκίχησεν, δόξεν δὲ ἴσος τῶν δεινικῶν πρὸς δὲ ἀντήητον ὑπὸ πλεῖστοις τῶ καταρωμένων ἐπὶ πινυ, καὶ μὲν ἔξ μὲν εἴλε Συρακούσας, ἐκείνος δὲ τῶ Λακεδαιμονίων ἀπέτυχεν. ἀλλ' οἱ μὲν μείζον ἐξ τῶ καὶ ἀγαθὴν Σικελίας, ὅ τῆ Σπάρτη πρὸς πινυ, καὶ ἀγαθὴν πρὸς τῶν ἀφ' ἐπιπέδων πολέμοις τῶ Ἑυρώπῃ. εἰ μὴ τῶ Δία τῶσδὲ μὲν φήσει τίς ὅ ἐργῶν Ἐπαμεινώνδα μᾶλλον ἢ Πελουπίδα πρὸς πινυ, ὡς πρὸς τῶ Λεὺκτῶ: τῶ δὲ Μαρκελλῶ ἀγαθὴν πρὸς πινυ ἀχρινῶν ἐξ τῶ δόξεν. καὶ γὰρ Συρακούσας μόνος εἴλεν, καὶ Κελπὶς αἰθῶ τῶ σωμαρχόντος ἐβέβατο: καὶ πρὸς Ἀννίβα, μηδένος συλλαμβάνοντος, ἀλλὰ καὶ πρῶτων ἀποβρότων, ἀπὸ τῶ ἀλάμοιο, καὶ μετὰ ἀλάμοιο δὲ ἀγαθὴν τῶ πολέμοιο, πρὸς τῶν ἰσχυρῶν τῶ πινυ καὶ τῶ. τί τῶ πινυ τελυτῶν ἐπαίνα μὲν ἐπὶ πινυ τῶ αἰδράν, ἀλλ' ἀγαθὴν καὶ ἀγαθῶν τῶ ἀγαθῶν τῶν συμπολιμάχοιο, καὶ ἰατῶν μὲν ἐπὶ μάχαις ποταμῶν ὅσας ἀποκίμοιο τίς ἀνακατέμω, μηδὲ βροτήσασαι τῶν Ἀννίβα: ἀγαθὴ δὲ καὶ τῶ ἐπὶ τῶ παιδείᾳ Χρυσόδοτον, ὅς διηρημένος ἐπὶ πινυ, καὶ παίειν μέλλον πολέμοιο, ὡς ὑπὸ πινυ ἡ σάλπιγγε ἀγαθὴν κληπῶν, ἀφίει τῶν ἀνδρά, μάλα πρὸς τῶ καὶ κερμῶας ἀγαθὴν πινυ: οὐ μὲν ἀλλὰ τῶν Πελουπίδων ποιεῖ σύβωσιν, ἀμα τῶ τῶσδὲ καὶ πρὸς τῶν ἀγαθῶν ὄντα καὶ πρὸς τῶν ἀμμῶας ἐπὶ ἀγαθῶς ἐκφύγοντες ὁ θυμός. ἀεισὸν μὲν γὰρ νικῶντα σὺζασαι τῶν ἐρατηγῶν, καὶ ἀποθαεῖν, εἰς ἀρτεῖαν καὶ ἀγαθῶς βίον, ὡς Εὐριπίδῆς φησίν. οὕτω γὰρ οὐ πάθος, ἀλλὰ πρὸς τῶν γίνεται τῶν τελυτῶσας οὐ θαύματος. πρὸς δὲ τῶ θυμῶ τῶ Πελουπίδου καὶ τῶ τέλος αὐτῶ τῶ τῶ νίκης ἐπὶ τῶ πεσει τῶν τῶν ὀρώνων, οὐ πινυ πινυ ἀγάθως ἐπεσῶσας τῶ ὀρμῶ. χαλεπὸν γὰρ ἐτέρας οὕτω καλλι καὶ λαμπαρῶ ἐχούσης ὑπὸ πινυ ἀρτεῖας ἐπιλαβείασαι. Μάρκελλος δὲ, μήτε γρηῖας μεγάλλης ἐπι κερμῶας, μήτε τῶ ἀγαθὴ τῶ δεινῶ πολλῶσας ἐξ ἰσχυρῶς τῶ λογισμῶν ἐπὶ πινυ τῶ πινυ, ὡς αἰμῶας ἀγαθῶς πινυ εἰς κίνδυνον, οὐ ἐρατηγῶν τῶ πινυ, πρὸς τῶν δὲ πινυ, ἢ καὶ ἀσχύου, πέπινωκον, ὑπὸ πινυ πινυ, καὶ βρεῖς ἀρτεῖας, καὶ σὺζασαι, καὶ ὑπὸ πινυ τῶν βασιλέων,

τοῖς ἀποδεδιόσασιν Καρχηδονίων Ἱσπανίαν καὶ Νομίον... ὥστε νειμεσησάσθαι αὐτοῖς ἐκείνοισιν εἰς ἑαυτοῖς ἔκ... θάματος, ἀδρά. Ρωμαίων ἄριστον εἰρήνην, καὶ διωάμενί... καὶ δόξῃ λαμπροτάτον, ἐν τοῖς Φρεγελλαίων ἀποδεδει... νητοῖς πορναλάδῃ, καὶ ἱεροῖς ταῦτα μηκατηγροῖαι εἶ) τ' αἰ... δρῶν νομίσην, ἀλλ' ὡς ἀγαθὰ κτήσει πινά καὶ παρρησία... αὐτοῖς, ἐκείνων παρὰ αὐτοῖς καὶ πῶν ἀδρῆσαι αὐτοῖς, εἰς... τὰς ἄλλας κατωράλασαι εἰρήνης, ἀφειδήσαντες τὰ βίαια καὶ... τὴν ψυχῆς, ὡσαύτως ἑαυτοῖς οὐ ταῖς παρὰ εἰσι μάλλον καὶ φίλοις καὶ... συμμαχοῖς ἀπολυμένων. καὶ τὸ θάλατον, Πελοπίδας μὲν... τὸν συμμαχοῖς παρὰ εἰς ἔσεν, ἀπὸ ὧν ἀπέθανε Μάρκελλος... τὸν πολεμίοις, ὡς ὧν ἀπέθανε. ἐπιπῶν μὲν οὖν ἐκείνῳ καὶ... μακρότερον, κρείττον ἐξ καὶ μείζον δίνοιας χάριν ἀμειβομένης... ἐξ ἡρα λυπεῖσαι εἰρήνην ταυμάσια. ὃ γὰρ καλὸν ἐστὶ τα... πῶν ἡμῶν ἐξ ἐμῶν ἐκεῖ ἡ δολοτελεῖς καὶ ἡ χρεία μάλλον... ἀγαπᾷται τῆς εἰρήνης.

mercenariis Pœnorum Hispanis Numidisque obiecit conculcanda, vt vel illi ipsi eum inuide- rint sibi successum, quòd virum inter Romanos fortissimum, potentissimum, ac clarissimum, obi- ter inter Fregellanos oppressissent exploratores. Hęc nemo nos animo accusatorio, sed vicem illo- rum ipsorum liberè castigandi gratia eos, eorum- que virtutem retulisse existimet, cui, dum vitam spiritumq; vilipendunt, reliquas dotes suas ule- runt expensas, tanquam sibi, non patriæ magis fo- ciisque atq; amicis perirent. A morte Pelopidæ so- cii, pro quibus ceciderat, funus fecerunt: hostes, à quibus fuerat interfectus, Marcello. optandum il- lud & fortunatum. Sed excellit præstatq; gratiam repeditenti benevolentia: honorans infestantem virtutem inimicitia. siquidem virtus hic honorem sola vendicat, illic commodum & fructus potius quàm virtus diligitur.

Π Λ Ο Υ Τ Α Ρ Χ Ο Υ

Βίοι παράλληλοι

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΚΟΥ ΚΑΤΩΝΟΣ.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ὁ Λεσμίαχου, φυ- λῆς μὲν ἔσθ' Ἀνιοχίδου, τὸ δὲ ἦμον, Ἀλω- πεκῆθεν παρὰ δὲ οὐσίας αὐτὸν λόγῳ διὰ... φορῆν γιγνώσκον, οἱ μὲν, ὡς ἐν πενίᾳ... σιωπῶντα καὶ ἀβιῶσασθαι, καὶ μὲν τὴν τε... λυπῶν ἀπολιπόντων θυγατέρας δύο... πῶν χρόνον ἀνεκδοτῶν διὰ ἀπορίας γιγνησμένων. παρὰ τὸν... τὸν λόγον ἀπὸ πολλῶν εἰρημίων ἀντίπαυτοῦ μὲν οὖν ὁ Φα... ληρέας Δημήτριος ἐν τῷ Σωκράτει, χροῖον τε Φηγεῖ φησὶ... γινώσκον Ἀριστείδου λεγόμενον, ἐν ᾧ τεταπῆται καὶ τεκμήρια... τὴν παρὰ τὸ οἶκον ἀπορίας, ἐν μὲν ἡγεῖται, τὸ ἐπινοῦμον εἰρήνην... καὶ ἠρξεν παρὰ κύνων λαχῶν, ἐκ τῆς ἡγεῖται τὰ μέγιστα ἡμεμῶν... τα κεκτημένων, οὓς περὶ ἀχρηστομεδίμοις ἀποσηροῦν ἔτε... εον τὸν τὸν ἔξοστρακισμόν. ὁ δὲ ἐν γὰρ τὸν πενήτων, ἀλλὰ τοῖς ἐξ... οἴκων τε μεγάλων, καὶ ἐξ ἡγεῖται οἴκων ἐπιπῶντων, ὅστραχον ἐπι... φέρει τείτον τὸν τελευτῶν, ὅπινικης ἀναθήματα χορηγι... κρισ τείποδας ἐν Διονύσου κατέλιπον, οἱ καὶ κατ' ἡμᾶς ἐδεί... κρυπτο, ποιῶντες ἐπιγραφῶν ἔξοστρακιστοῖς, Ἀντιχῆς εἰρήνην... Ἀριστείδης ἐχορήγῃ, Ἀρχέστρατος ἐδίδασκε. τῆν μὲν οὖν καὶ... παρ' εἰ) δοκίμῳ μέγιστον, ἀγενέσα τὸν ἔσθ' καὶ γὰρ Ἐπαμεινώνδας... ὅν πῶντες ἀποστρατοῖς γινώσκον ἐν πενίᾳ καὶ βλάβειντα... πολλὰ καὶ βιῶσασθαι, καὶ Πλάτων ὁ φιλόσοφος, ὅσα ἀφι... λοτήμοις ἀειδέξασθαι χορηγίας, ὁ μὲν αὐλητῆς ἀδράσιν, ὁ... δὲ παισὶ κυκλίοις χορηγίας· πούτω μὲν Δίωνος τοῦ Συ... ραχριστοῖς τῶν ἀποπύων παρέχοντος, Ἐπαμεινώνδα τὸν παρὰ... Πελοπίδου. οὐ γὰρ ἐστὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἀκήρυκτος καὶ ἄσπον... δος παρὰ τὰς ἀπὸ τῆς φίλων δωρεὰς πόλεμος· ἀλλὰ τὰς... εἰς ἀπὸ τῶν καὶ πλεονεξιάδων ἀρνηεῖς ἡγοῦμενοι καὶ ταπεινάς,

P L V T A R C H I

vita comparata

ARISTIDIS ET M. CATONIS MAIORIS.

ARISTIDES.

ARISTIDES Lyfmachi filius ex tribu Antiochide, curia Alope- censis. De cuius facultatibus va- riant. Hi enim in magna inopia vitam cum traduxisse, defun- ctumque duas reliquisse filias, diu ob paupertatem illocabiles. Cui sermoni, qui complures habet autores, obii- cients se in libro qui dicitur Socrates Demetrius Phalereus, prædium ait se in Phalera, vbi humatus sit, cognoscere. Signa autem lauti patrimonii eius, vnum arbitratur summum magistratum, à quo an- nus nomèn trahit, quem gessit faba sortitus inter eas familias quæ magno in censu erant, quos Pen- tacosiomedimnos vocabant, quòd quingentos modios haberent in censu: alterum exilium de- cennale, quod inopi exilium nemini solitum erat, sed illis qui ex illustri familia atque ex fastu essent inuidiosi, irrogari: tertium & postremum, quòd in Li- beri patris templo victoriæ monumenta tripodas choragicas reliquit, quæ & hoc nostro æuo osten- duntur, retinentq; inscriptionē hanc, Tribus An- tiochis vicit, Aristides choragus fuit, Archesstratus docuit. Cæterum hoc quòd videtur plurimi mo- menti, minimū habet tamen ponderis: siquidem quem omnes nouerunt mortales in egestate enu- tritū fuisse & vixisse graui, Epaminondas & Plato philosophus, non vulgaria munera exhibuerunt, hic pueroꝝ chorū quem cyclium vocant, ille vi- ros tibicines, præbente Platoni Syracuseo Dione, superiori Pelopida. Neque enim bellum boni viri cum amicorum donis internecinū & inexpiabile susceperunt: verū ea quæ ideò recipiuntur vt aua- ritia causa reponantur, sordida censent & abiecta,